

ÚJ KÖZNEVELÉS

ÉRTÉKMENTŐ OKTATÁSI TÁJÉKOZTATÓ HAVILAP

69. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

**A szünetben „szüneteljen”
a tanulás is**

Interjú Vekerdy Tamással

**Nyári szünidő –
pihen a diák**

**A természet-
tudományos
oktatás
megújítása**

Ballagás

Óvodai beiratkozás

Érettségi

**Lackfi Jánossal
beszélgettünk**

Madarak és fák napja

fotók: Nagy Gábor

ÚJ KÖZNEVELÉS

Értékmentő oktatási tájékoztató havilap

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma
és az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet
havilapja,
elődje a Néptanítók Lapja (1868–1945)
Alapította: **Eötvös József**

Felelős kiadó:
Dr. Kaposi József

Szerkesztőbizottsági tagok:
Dr. Aczél Petra
Indri Gyula

Felelős szerkesztő:
Pálfi Erika

Főszerkesztő:
Balatoni Kinga

Tervezőszerkesztő:
Pattantyus Gergely

Olvasószerkesztő:
Gyimesné Szekeres Ágnes

Szerkesztőség:
Köznevelés Szerkesztősége
1055 Budapest, Szalay utca 10–14.
Telefon: 235-7276
Email: koznevelas@ofi.hu

Hirdetésfelvétel:
a szerkesztőség címén

Kiadja:
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Nyomda:
Geopress Magazin- és Szaklap Kiadó Zrt.

Terjesztés:
Magyar Posta Zrt.

Előfizetés:
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet

Az Új Köznevelés lapszámait
minden iskola egy példányban
ingyenesen megkapja.

További példányszámok rendelése,
illetve egyéb megrendelések esetén
egy lapszám ára **600 Ft.**

Címdalton: Lackfi János
(Fotó: Fejér János)

Fotók: Europress Fotóügynökség

*Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk
vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll
módunkban honoráriumot fizetni.*

ISSN 2064-0625

Májusi udvarok

Gesztenyefa... Gyönyörű szép gesztenyefa állt az óvoda udvarán, mellette mászóak, homokozó, kis faházikó, egy pici medence és hatalmas tér, ahol futkározni lehetett. Élmények tárháza ez egy gyereknek. Az óvoda udvarát talán jobban szerettem, mint bármilyen játékot az épületben.

Anyák napjára is mindig készültünk, verssel, tánccal, tulipánnal. Az óvónők fáradhatatlanul tanították nekünk az énekeket. És a ballagásra is emlékszem... sportgimnasztikai műsorral búcsúztunk: karika a kézben, kecses mozdulatok jobbra, balra... A műsor végén pedig mindannyiunk kezében ott volt a szinte gyermekméretű ápiszos zacskó, benne iskolai csomag. Nem tudom, vártam-e az iskolát, de az akkori képeken derűsnek látszom.

Piri néni... Az általános iskola nyolc éve alatt öt osztályfőnökünk volt: az első két évben Piri néni, majd őt követte még négy, hivatásában bizonytalan tanár. Vajon hogy lehet, hogy Piri néni hangja mind a mai napig a fülemben cseng, gesztusait, példáit és az osztályterem berendezését bármikor fel tudom idézni, utána viszont semmi nem dereng. Nem emlékszem osztályfőnöki órákra, sem iskolai ünnepekre. Az üres, lebetonozott, foci pályának felfestett iskolaudvaron zsúfolódtunk össze tanévnyitók és tanévzárók alkalmával, de talán nem a beton tehet arról, hogy az üzenet nem jött át, vagy elfelejtődött az évek alatt. Ballagásunk napján, mikor visszatértünk a terembe, az osztályfőnökünk csak ennyit mondott: „Hát ez a pillanat is eljött. Itt vannak a bizonyítványok, el lehet vinni. Mindenkinek sok sikert.”

Matrózblúz... A formátlan egyenmatrózblúz dacára, melynek mindig vacakoltam sötétkék szalagjával, imádtam a középiskolás ünnepeket. A hatalmas, ötszintes épületnek gyönyörű, füves iskolaudvara volt... ott gyűlt össze ilyenkor a közel ezer diák. Az igazgatónő tartása és eleganciája, a tanáregyéniségek jelenléte, az iskola több mint százéves falai rangot adtak az ünnepegeknek. Büszke voltam, hogy oda járhatok, de még ennél is fontosabb, hogy jól éreztem magam.

A negyvenfős osztály, a kétszázfős évfolyam méltósággal búcsúzott. A ballagás meghatározó volt, körbejártuk az egész iskolát, majd a közeli köztérre vonultunk, ahol beszédek, zászlótűzés és lufieregetés következett. ... És kristálytisztán emlékszem, hogy a csokorban megbújó lila írisz összefogta a matrózblúzomat.

Május van, az iskolai búcsúzások ideje. Kinek egy tanév zárul le, kinek egy korszak. Búcsúzzunk derűvel és méltósággal. S ne feledjük, az udvar csak hangulatot ad, az üzenetet viszont a pedagógus szeretete jelenti.

Balatoni Kinga
főszerkesztő

TARTALOM

Májusi udvarok	1
Jeles napok, világnapok	2

AKTUÁLIS

BEMUTAKOZÁS

Interjú Sipos Imrével, az új köznevelésért felelős helyettes államtitkárral	3
---	---

ÓVODAI FELVÉTEL

Önkormányzati szempontok és feladatok	5
A taliándörögdi óvodában jártunk	6
Felvételi egyházi óvodában	8
Szülők az óvodaválasztásról	8

BALLAGÁS

Madách Imre Gimnázium: Ballagási napló	9
Diákok a ballagásról	10
Vörösmarty Mihály Gimnázium: Tabló, bankett, szerenád, ballagás... ..	11

ÉRETTSÉGI

Pongrácz Lászlóval, az Oktatási Hivatal főosztályvezetőjével beszélgettünk	12
Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium – Önképzőkörrel az érettségiért	14
Diákok az érettségről	15
Az érettségi stressz kezelése – Szító Imre iskolapszichológus	16

LÉLEKBÚVÁR

NYÁRI SZÜNIDŐ – PIHEN A DIÁK

A szünetben „szüneteljen” a tanulás is! – Vekerdy Tamás pszichológus	18
Nyáron még akár tanulni is lehet. Tanári tapasztalat év végéről, táborokról, tartalmas vakációról	20
A szünet veszélyei. Drogmegelőzés az egészségfejlesztés módszerével	22

ÉS MÉGIS MOZOG...

TERMÉSZETTUDOMÁNYOK

A természettudományos oktatás megújításában a világszínvonal felé kell mozdulni	23
Innovatív jövőkép – Bemutatkozik a Magyar Innovációs Szövetség	25
A diák elszántsága és a pedagógus türelme	26

SZEMÉLYESEN

Lackfi János – Az olvasás lehet-e hab a tortán? Lackfi János – zsványságról, nagycsaládról és Tüdő Gyusziról	28
Szeretet, türelem és felkészültség. Jung Józsefné pályaképe	32

SZÍNES

Aczél Petra: Szün(telen)idő	34
Ballagásra – útravaló a tarisnyákba	34
Balázs Géza: Olvasó, felolvasó	35
Százéves a pécsi Janus Pannonius Gimnázium	36
Beszélgetés Wolf Katival	38
KÚT-díjazottak	40

AJÁNLÓ

Megújul az Új Pedagógiai Szemle	41
Nyári programajánló – osztályoknak, családoknak	42
Ajánló, programok	44
Hol/mi?	46
Euroscola verseny	48

JELES NAPOK, VILÁGNAPOK

Összeállította: Indri Gyula

■ **Május első vasárnapján** köszöntjük az édesanyákat!

■ **Május 8. A Nemzetközi Vöröskereszt és a Vörös Félhold napja**

Henry Dunant svájci üzletember 1828. május 8-án született. A Vöröskereszt létrehozásának ötlete 1859-ben, a solferinói csatatéren jutott eszébe. Mélyen megdöbbenette az áldozatok látványa, de még inkább az, hogy mennyire elégtelen az életben maradtak, a sebesültek ellátása. A környéken lakó asszonyokból és lányokból ápoló osztagokat szervezett, tapasztalatait pedig Solferinói emlék címmel leírta és kiadta. Könyvében kezdeményezte, hogy hozzanak létre olyan segélyszervezeteket, melyek háborús időkben önként vállalják a sérültek gondozását, továbbá olyan államközi egyezmények megkötését sürgette, melyek az áldozatok nemzetközi védelmét szabályozzák. A könyv nemcsak kedvező visszhangra talált, hanem cselekvésre is sarkallta az embereket. 1863-ban alkotmányozó konferenciát hívtak össze, a következő évben pedig aláírták a Genfi egyezményt. Eredetileg a vörös keresztet szánták kizárólagos jelképnek, de számos muszlim országnak ellenvetései voltak, így fogadták el a vörös félhold szimbólumot is. Magyarország 1881-ben csatlakozott a vöröskeresztes mozgalomhoz. Az ötlet gazdája, Henry Dunant 1901-ben komoly elismerésben részesült: ő vehette át elsőként a Nobel-békedíjat.

■ **Május 10. Madarak és Fák Napja**

1902-ben, Párizsban az európai országok kifejezték akarukat a hasznos szárnyasok védelme érdekében. Még ugyanebben az évben, a világon először – Hermann Ottó kezdeményezésére – Chernel István ornitológus szervezte meg hazánkban a néhány év múlva a természetvédelmi törvényben is szereplő Madarak és Fák Napját. A balatonfüredi parkban például majdnem minden fát nevezetes emberek ültettek, amire a fák tövével emléktáblák emlékeztetnek.

■ **Május 21. A Magyar Honvédelem napja**

Görgey Artúr csapatai 1949. május 21-én visszafoglalták Budát. Ennek emlékére 1992-től ünnep e nap.

■ **Május 24. Európai Nemzeti Parkok Napja**

1909. május 24-én alakultak meg az első európai nemzeti parkok, egyszerre kilenc is Svédországban. E nap célja, hogy a nemzeti parkok és egyéb védett területek célkitűzéseire és nagyszerűségére felhívja a figyelmet, és széles társadalmi támogatást szerezzen a természetvédelem ügyének.

Folyamatos építkezés és megújulás szükséges

Elengedhetetlen a jogszabály-alkalmazás és a jogszabályalkotás egymáshoz közelítése – nyilatkozta lapunknak adott interjújában az új köznevelésért felelős helyettes államtitkár. Sipos Imre ebben az iskolák segítségét is várja, s minden intézményvezetőt arra biztat, számoljon be a mindennapi nehézségekről. Az egykori iskolaigazgató szerint magának a pedagógustársadalomnak is el kell hinnie, hogy sokkal értékeesebb munkát végez annál, mint ahogyan azt a társadalom megbecsüli.

Mizsei Bernadett

– Sokáig pedagógusként, majd iskolaigazgatóként dolgozott. Voltak ez idő alatt politikai ambíciói?

– Sosem gondoltam arra, hogy egyszer ilyen pozícióba kerülök. Pedagógus azért lesz az ember, mert szereti a gyermekeket, erős benne a hivatástudat, és mert vonzódik egy tudományághoz – esetemben ez a matematika és a fizika volt. Tanárként egyre inkább belefolytam az iskola ügyeibe, egyre jobban érdekelték a szervezési kérdések. 1998-ban így kaptam felkérést arra, hogy a székesfehérvári Teleki Blanka Gimnázium igazgatója legyek. Akkor is, ahogy most, a feladat talált meg engem. De az, hogy egyszer az iskolaigazgatói posztról továbblépek, tankerületi igazgató, helyettes államtitkár leszek, sohasem fordult meg a fejemben.

– Iskolai élményei befolyásolták abban, hogy a pedagógusi pályát választotta?

– Nagykanizsán érettségiztem a Landler Jenő Gimnáziumban, amit ma Batthyány Lajos Gimnáziumnak hívnak. Mai napig rendkívül büszke vagyok egykori iskolámra, kiváló tanáraink voltak, és remek közösség vett körül, valóban életre szóló emlékekkel távoztunk. Ebben a gimnáziumban az iskolai élet minden területén, vagyis a tanítási órákon kívül is mindent megkaptunk, ami a későbbiekben meghatározta, de legalábbis befolyásolta a jövőnket. Az itt szerzett élményeimnek jelentős szerepe van abban, hogy a pedagógus pályát választottam. Az érettségi után a József Attila Tudományegyetemen szereztem meg a matematika-fizika szakos tanári diplomát. Ez az időszak is életem nagyon szép szakaszát jelentette. Az egyetem után feleségemmel Székesfehérvárra költöztünk. Nem kaptam azonnal tanári állást, így egy évig a Videoton szoftvergyártó laboratóriumában dolgoztam.

– Milyen sikerei voltak igazgatóként?

– A Teleki Blanka Gimnáziumban 1998. szeptember elsején lettem iskolaigazgató. Igazgatóságom 14 esztendeje alatt kollégáimmal rengeteg szakmai fejlesztést valósítottunk meg, komoly szakmai sikereket értünk el. Bevezettük a *Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programját*. Számos pályázatot, szakmai fejlesztést valósítottunk meg, kapcsolatrendszert építettünk ki. Talán az egyik legnehezebb feladat az volt, hogy 2005-ben egy általános iskolával – integrációra léptünk, és ebből egy olyan általános iskola és gimnázium-modell alakult ki, ami ma is nagyszerűen működik.

– Milyen tapasztalatokra tett szert az egyetemi tanítás idején?

– 2002-től a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem közoktatási vezetői szakirányú pedagógus-továbbképzésének konzulense, oktatója, tréningvezetője vagyok. Ez lehetővé tette számomra, hogy sokkal szélesebb spektrumban láthattam rá a magyar köznevelésre, mint iskolaigazgatóként. Gyakorlatilag 1998 óta abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy folyamatosan olyan kollégákkal dolgozhattam együtt, akiktől rengeteget tanulhattam.

– Hogy érezte magát a tankerületi igazgatói szerepben?

– A köznevelési rendszer megújításának az a szakasza, amelyben az állam és az önkormányzatok között újfajta feladatmegosztást vezettek be, komoly kihívást jelentett minden szereplőnek. Ez ugyanis egy napról napra folyó építkezés, nem a megszokott rutinfeladatok végrehajtása. A gimnáziumban már nyolc éve tanítottam, amikor igazgatóvá választottak, pontosan tudtam, intézményvezetőként mit akarok megvalósítani. Tankerületi igazgatóként járatlan úton indultunk, új jogszabályok gyakorlati bevezetése volt a feladatunk.

– **Amikor bemutatkozott a sajtónak, kiemelte, hogy a jogszabályalkotást és -alkalmazást közelítené egymáshoz. Mire gondolt pontosan?**

– Az oktatásirányítás majd' minden tagja több évtizedes tanári, igazgatói tapasztalattal a tarsolyában érkezett az államtitkárságra. Ez is alapja annak a célnak, hogy az iskolai munka, a köznevelés szabályozása minél életszerűbb legyen.

– **A közoktatás mely területén változtatna még?**

– A nemzeti köznevelésről szóló törvény kijelölte a változások irányát. Szeretek struktúrában gondolkodni, ezért nem azt sorolnám fel, hogy min kell változtatni, hanem a folyamatos építkezés és megújulás szükségességére hívnám fel a figyelmet. A köznevelés egy élő organizmus, a pedagógiának vannak ugyan örökérvényű törvényei, de az iskolarendszerek a világ, a társadalom, a tudomány változásaival folyamatosan lépést kell tartania. Egy intézménynek mindig keresnie kell, milyen lehetőségeket teremt számára a Nemzeti alaptanterv és a kerettantervek, mihez van humán erőforrása, mihez vannak eszközei. A köznevelés megújításának egyik legfontosabb alapelve, hogy kiszámíthatóbbá, igazságosabbá, átjárhatóvá tegye az iskolarendszert. Ehhez pedig elengedhetetlen, hogy az intézményekben egységesebb protokollok legyenek. Sok feladatunk van még, hogy elérjük: az ország minden pontján a diákok, szülők egységes eljárási renddel találkozzanak az iskolákban. Az irányokat tartani kell, de a helyi közösségek, intézmények feladata, hogy megtalálják a legjobb megoldásokat. A cél tehát az átlátható, mindenki számára hozzáférhető szakmai szabályok szerint működő, eredményes iskolarendszer létrehozása Magyarországon.

– **Mi lesz az első konkrét lépése helyettes államtitkárként?**

– Gyakorlatilag egy három évvel ezelőtt elindult rendeletekalkotási folyamatba kapcsolódtam be. Az első utam a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ tankerületi igazgatói értekezletére vezetett, ahol a finomhangolásról, az eljárások egységes értelmezéséről beszéltem a kollégáknak. Emellett folytatnunk kell a köznevelésről szóló törvény által meghatározott feladatok megvalósítását: a szakszolgálati rendszer tankerületi szintű kiépítését, a szakmai szolgáltatások intézményhálózatának megteremtését, a szaktanácsadói hálózat és a tantárgygondozói rendszer létrehozását, valamint a külső szakmai ellenőrzés, a tanfelügyeleti rendszer bevezetését. És természetesen a visszacsatolási folyamatokat is meg kell erősíteni. Fontos, hogy az információk áramlása ne egyirányú legyen, az intézkedések végrehajtóinak jelzései is eljussanak a döntéshozókhoz.

– **Vagyis arra biztatja az iskolákat, hogy reflektáljanak?**

– Mindenkit erre bátorítok. E nélkül ugyanis nem tudhatjuk meg, hogy milyen gondokkal küzdenek az intézmények. Fel kell mérnünk, hogy hol van szükség a már említett finomhangolásokra.

– **Egy év van a választásokig. Mire lesz elég ez az idő?**

– Az oktató-nevelői munka ciklikus, 4-8-12 évben mérendő és számolandó az idő, amikor is tanárként hozzájárulhatunk egy-egy gyermek fejlődéséhez, kibontakoztatásához. Helyettes államtitkárként most egy évbe kell belesűrítmem mindazt, amittől azt remélem, hogy a magyar iskolarendszer jobba válik.

– **Hogyan erősítené a pedagógustársadalom erkölcsi megbecsülését?**

– Az egész társadalom figyelmét fel kell hívni arra, hogy a pedagógusok társadalomban betöltött szerepe sokkal fontosabb annál, mint ahogyan azt időnként értékelik. Minden szülő megdöbbenne, ha egyszer kiszámolná, havonta hány órát tölt ő a saját gyermekével, s hány órát a pedagógus. Az óvoda és az iskola világának rendkívül fontos szerepe van a gyermekek életében. A pedagógusokkal szemben a társadalom részéről egyre több elvárás fogalmazódik meg, de sokszor sajnos úgy tapasztalom, hogy a megbecsülés és a segítség ezekkel egyáltalán nincs arányban. A helyi közösségek sokat tehetnek azért, hogy a szűkebb közösség pozitívan viszonyuljon pedagógusaihoz, elismerjék erőfeszítéseiket, munkájukat. A társadalom érdeke, hogy a felnövekvő generáció tagjai jól neveltek, erkölcsösök legyenek, tiszteletben tartsák, mi több, magukénak érezzék azokat az értékeket, amelyek egy élhetőbb világ megalapozását jelentik.

– **Mi a véleménye az oktatási rendszer egészéről?**

– Az elmúlt évtizedekben a magyar oktatási rendszerben elképesztően nagyok lettek a különbségek, a gyerekek tudása, műveltsége csökkent, a mérések eredményei azt mutatják, sok területen nincs előrelépés. Ugyanakkor vannak kiváló műhelyek; ezzel magyarázható, hogy sok magyar fiatal ér el kitűnő eredményeket nemzetközi versenyeken. Fantasztikus szakmunkásaink is vannak, minden szakmának megvannak a kiválóságai. A média feladata lenne szerintem az is, hogy ezeket a pozitív eredményeket, kiemelkedő teljesítményű diákokat bemutassa, akár sakkról, akár lovaglásról, matematikáról, vagy éppen egy asztalostanulóról van szó. A példaképekre óriási szükség van napjainkban. Sőt, és ez is az oktatói megbecsülés része, azokat a pedagógusokat is be kellene mutatni, akiknek a gyerekek az eredményeiket köszönhetik. A mai világban azok az értékek, amelyekről a média nem számol be, szinte láthatatlanokká válnak. A pedagógustársadalom jelentős része hivatástudatból, gyermekszeretetből és a szakmájának szeretete miatt dolgozik a pályán. Ezt meg kell erősíteni, és magának a pedagógustársadalomnak is el kell hinnie, hogy sokkal értékesebb munkát végez annál, mint ahogyan ezt a társadalom megbecsüli. A pedagógustársadalomnak tudnia kell, hogy munkájával az ország jövőjét formálja.

– **Mire számít, hogyan tudnak majd együtt dolgozni Hoffmann Rózsával? Ragaszkodik az elképzeléseihez vagy kompromisszumkész?**

– Csapatjátékos voltam és vagyok. Mindenkivel tudtam együttműködést kialakítani az eddigi munkám során, és a jövőben is erre törekszem. Azt tapasztaltam, és azt is vallom, hogy ha egy problémát több ember több oldalról közelít meg, és mindenki hozzáteszi a maga szakmai érveken nyugvó javaslatát, akkor előbb-utóbb eljutunk az optimális megoldás megszületéséig.

– **Van olyan mottó, ami vezérelte eddigi munkája során, és amit szem előtt tart helyettes államtitkárként is?**

– Több is van. Az egyik az, hogy a problémák azért vannak, hogy megoldjuk őket. A másik kedvenc mondatom pedig az, hogy két kicsi ugrással nem tudunk átjutni a szakadékon. Ez a köznevelés rendszerszintű megújítására különösen igaz.

Óvodai felvétel: szempontok és feladatok

*Biatorbágy takaros Pest megyei település Budapest vonzáskörzetében. A több mint tizenkétezer lakost számláló város önkormányzata hivatalosan egy óvodát tart fenn, ám valójában öt különböző tagintézményben zajlik a nevelés – így az óvodákat érintő változások tükrében jól példázza az országos átlagot. Az óvodai felvételiokről, a jövő évi törvényi változásokról, az önkormányzat terveiről és a szülői szempontokról beszélgettünk **Ihászné Pálfi Katalin** köznevelési referenssel.*

Szunyogh Gábor

– Milyen tapasztalatokkal zárult a felvételi?

– Az idén nincs kezelhetetlen mértékű túljelentkezés. Ez talán annak is köszönhető, hogy több gyerek megy iskolába, hiszen az ő helyükre vesszük fel a gyerekeket. Ha sokan mennek el az iskolába, hiába népesebb a 3–4 éves korosztály, nem keletkezik feszültség a rendszerben. Most már azokat a gyerekeket is fel kell vennünk, akiknek ugyan már van kistestvérük, ám eddig bölcsődébe jártak, így már hozzászoktak a közösséghez. 2014-től a május 31-e után született gyerekek is tankötelesek. A szülők jobban szeretik hétéves korban iskolába adni a gyereket, a gyerekek egy része a jogszabály szerint maradhatna az óvodában, az óvónők és a szülők közös döntése alapján. Ha egyetértenek, nem kötelező szakértői bizottsághoz fordulni. Itt is van egy kis bizonytalanság.

– Milyen szempontokat vesznek figyelembe a gyerekek felvételekor?

– Ha a család megélhetését veszélyezteti az óvodai elutasítás, mert mindkét szülő fizetésére szükség van, akkor természetesen mindent elkövetünk azért, hogy felvegyük a gyereket. Itt, Biatorbágyon nagyon sok család eladósodott a devizahitelek megnövekedett terhei miatt, ezért már nem elég csak a jövedelmet vizsgálni. Az elsődleges szempont tehát a család, a gyerek érdeke, a pedagógiai aspektus csak a második. Nyilvánvaló persze, hogy kevesebb gyerekkel, kisebb csoportlétszámmal hatékonyabban lehet foglalkozni.

– A szülők hogyan választanak óvodát, mire kíváncsiak a beiratkozáskor?

– Tapasztalataink szerint a jó megközelíthetőség a legfontosabb szempont. Ezután következik a nevelési program, igaz, nálunk nincs markáns eltérés az óvodák között. A választásnál latba esik a nemzetiségi nevelés, a Legóvár oviban pedig van egy olyan csoport, amelyben a még egy évet kiváró gyerekek iskolai felvételével foglalkoznak. Vannak persze kedveltebb

óvodák, jobb infrastruktúrával rendelkező intézmények, ám ez nem befolyásolja számottevően a szülők döntését.

– Jövőre kötelező felvenni minden hároméves korú gyermeket. Sok új jelentkezőre számíthatnak?

– Sok szülő viszi be Budapestre, a munkahelyéhez közel található óvodába a gyerekeit. Ha ők ezt nem tennék jövőre, bajban lennénk. Az intézményeknek kötelező felvenni azokat, akik jelentkeznek.

– Ez hogyan érinti Önöket?

– Igen komolyan. Valószínűleg bővítenünk kell a férőhelyek számát, erre több lehetőség is kínálkozik. A Biatorbágyon működő, önkormányzati fenntartású családi napköziben szakképzett óvónők is dolgoznak, felvetődött tehát, hogy vegyék be a profiljukba az óvodai neveléshez hasonló szakmai feladatot. Ám úgy tűnik, hogy az óvodai normatíva nagyon kedvezően alakul, az önkormányzatnak éves szinten csak ötezer forintot kell gyermekenként hozzátennie. Óvodai csoportot tehát talán jobban megérné indítani, akár telepített formában a már említett családi napköziben, ahol erre van megfelelő helyiség. A református egyházközség épületében is létre tudnának hozni egy kisebb óvodát, így velük együttműködve a fenntartói költségeket is meg tudnánk osztani.

Ezeket a lehetőségeket azért tartjuk szem előtt, mert az óvodáinkat már régen kibővítettük, új építése pedig költséges és kockázatos is, hiszen elképzelhető, hogy néhány év múlva már nem lesz rá szükség, ráadásul nekünk most iskolát kell építenünk.

A közép-magyarországi régió a relatív magas fejlettsége miatt nem szerepelhet az infrastrukturális pályázatokon, viszont Budapest agglomerációjában rengeteg a gyermek. Ezt az elmentmondást tehát idővel fel kellene oldani, hiszen számukra fontos lenne iskolákat, óvodákat építeni. A települések forrásai is csökkentek, hiszen a válság miatt az ipari parkok termelése, adóbefizetése is jelentősen csökkent.

A taliándörögdi óvodában jártunk

Mohos Bélánéval, a taliándörögdi óvoda vezetőjével beszélgettünk az óvodákat is érintő 22/2013. (III. 22.) EMMI rendelet módosításáról.

Takács Brigitta

– Általában hogyan értesülnek a rendelet- vagy törvényt módosításokról?

– Leginkább az internetről, ahonnan mindig le lehet tölteni az aktuális számokat, vagy pedig hírlevelekből. A közlöny és a különféle folyóiratok mind nagyon drágák, nem tudjuk őket megfizetni, egyedül az Óvodai nevelés jár. Továbbá kapcsolatban vagyunk a környéken a többi óvodával, megosztjuk egymással a tudnivalókat.

Veszprémben például a Vadvirág Óvoda rendszeresen szervez továbbképzéseket, melyeken részt szoktunk venni. Ezek egy-egy témához kapcsolódnak, általában fizetősek, de nagyon hasznosak, mert megküldik az anyagot is hozzá, ami alapján valóban lehet dolgozni. De ha van valahol ingyenes képzés, oda is igyekszünk elmenni. Ez egy kis óvoda, kevés pénzből működünk, ezért meg kell gondolni, hogy min akarunk részt venni.

– A 10 nap igazolt hiányzást a valóságban hogyan fogják számolni, mi számít majd bele?

– Az orvosi igazolást el kell fogadnunk. A doktor úrtól külön kértem, amellet, hogy ráírja a gyerek papírjára: „egészséges, közösségbe mehet”, írja rá a pontos dátumot is, mert az néha lemarad. A szülői igazolást is el kell fogadnunk, ha a szülő előre jelzi a hiányzást, de ez nem azt jelenti, hogy egy tanköteles gye-

rek, aki az 5 éves kort betöltötte, hetekig-hónapokig hiányozhat szülői igazolásokkal. Ha például az egész család elutazik a nagymamához, vagy hasonló esemény történik, akkor azt elfogadom. Az 5 éves kor feletti gyerekek esetében arra szoktam kérni a szülőket, hogy egy nyomtatványt töltsenek ki, amelyre odaírják, hogy családi ok, betegség vagy bármi más miatt hiányzik a gyerek.

– A szülők hogyan fogadják a változásokat?

– Elmondom nekik, hogy mit ír elő a jogszabály, és azt tudomásul veszik, elfogadják. De kell is a rendszer szerintem.

– Mit fog csinálni, ha mégis előfordul igazolatlan hiányzás?

– Úgy szól a törvény, hogy igazolatlan hiányzás esetében először a szülőnek kell szólni, kétszeri (sikertelen) felszólítás után pedig a kormányhivatalhoz kell fordulnia az óvodának. Szerencsére azért ilyen notórius hiányzások nálunk nincsenek. Volt ugyan egy kislány, akit télen három hónapra kivettek, mert kicsi testvére volt, és mindig hazavitte a betegségeket, de ő még csak most lesz 4 éves. Úgy gondolom, hogy ilyen esetben lehet engedélyezni a hiányzást.

– A tankötelezettséggel, illetve a gyermekek érettségével kapcsolatban milyen tapasztalati vannak?

– Eddig úgy volt, hogy aki június 1. után született, azt a kisebb csoportba tettük. Most változtattunk: van például egy gyerek, aki júniusban lesz 5 éves, és betettük a középső csoportba. Lát-

juk azonban, hogy van elmaradása, mert még éretlen. És van két olyan gyerek, aki most nyáron lesz 6 éves, viszont a szülők már év elején azt kérték, hadd maradhassanak az óvodában. A gyerekeket tehát nem csak életkoruk szerint kell nézni, hanem értelmileg is. Például, hogy mennyire tud összpontosítani, odafigyelni dolgokra, megvárja-e a választ, ha kérdez tőlünk valamit.

– **Várható-e idén Dörögdön, hogy több gyerek jelentkezik, mint tavaly?**

– Sajnos nem. Sőt, most kevesebben is lesznek.

– **Van-e annyi hely, hogy a 6. életévüket betöltötték is tudnak maradni az óvodában igény esetén, vagy korlátozott a befogadóképesség?**

– Nálunk nincs ilyen probléma, van hely. Sőt, volt olyan, hogy még mi kértük a nevelési tanácsadó véleményét, mert szeretjük volna néhány gyerek esetében, ha itt maradnának: okosak, értelmesek, de fáradékonyak, elkapkodják a dolgokat. A nevelési tanácsadóban azt mondták, ha szeretné a szülő iskolába vinni a gyereket, akkor hadd menjen, de azt is aláírják, hogy maradjon. Tehát a szülőre van bízva a döntés.

– **Volt-e mostanában felújítva, korszerűsítve az óvoda, illetve terveznek-e bármilyen jellegű felújítást?**

– Az elmúlt időszakban több dologra is pályáztunk. A 8/2013. (III. 29.) BM rendelet egyes önkormányzati feladatokhoz kapcsolódó fejlesztési támogatás keretében: óvodai, iskolai és utánpótlás sport infrastruktúra-fejlesztésre, felújításra írt ki pályázatot. Ennek keretében szeretnénk egyrészt a belső korszerűsítést megvalósítani, a bútorokat, berendezéseket kicserélni, bővíteni, másrészt a külső szigetelést és nyílászárócsere megoldani, és úgy néz ki, tetőcsere is lesz végre. A fűtési rend-

szert néhány éve pályázati pénzből már felújítottuk, egy nagyon modern kazánunk lett, amely gázzal és fával is üzemeltethető. Most a további korszerűsítéseket szeretnénk megvalósítani. 1977-ben adták át az óvodát, azóta belső felújítás nem nagyon volt. Például a délutáni alvásra ugyanaz a vaságy szolgál, ami akkor volt, s bár huzatot már cseréltünk rajta, de szeretnénk ezt is modernre cserélni. Öltözőszekrényt is szeretnénk a gyerekeknek, valamint egy fa galériát a kiscsoport játszószobájába, amihez már el is készültek a Kapolcsi Ilona-malom Műhely tervei is, akiknek a kinti játékok nagy részét köszönhetjük, melyek gyakorlatilag társadalmi munkában készültek. Csak reménykedni tudok, hogy nyerünk a pályázaton, és valóra válhatnak a terveink.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

Az óvoda

8. § (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljeshető.

(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A jegyző – az egyházi és magán fenntartású intézmények esetében a fenntartó – a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, az ötödik életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja. **(hatályba lépés: 2014.09.01.)**

(3) Az óvodai nevelés 6. melléklet szerinti finanszírozott időkerete magában foglalja a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokhoz szükséges időt.

Nagycsaládosok előnyben

Felvételi egyházi óvodában

A Budaörsön működő tíz óvoda közül kilenc önkormányzati fenntartású, a Mindszenty József Római Katolikus Általános Iskola és Óvoda pedig a Székesfehérvári Egyházmegyéhez tartozik. Pedagógusaik a személyes példamutatáson keresztül nevelik a gyerekeket a jóságra, a hazaszeretetre, a környezetvédelemre, és – nem utolsósorban – társaik és a felnőttek tiszteletére, a másság elfogadására. A tolerancia jegyében halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyerekeket egyaránt felvesznek. A felvételiéről az óvoda vezetőjét, Béresné Dajka Katalint kérdeztük.

– Hogyan zajlik Önöknél a felvételi?

– Már jóval a felvételi időpontja, azaz május 2-3. előtt megjelentetjük honlapunkon a jelentkezési lapot, ezt kitöltve a szülők már hetekkel előbb jelezhetik a szándékukat, és nekünk is hasznos az előzetes felmérés. Természetesen csak személyes találkozás után vesszük fel a gyerekeket.

– Az önkormányzati óvodákhoz képest vannak-e további, vagy más szempontok a felvételinél?

– A budaörsi katolikus közösség igen kiterjedt, számos nagycsalád alkotja, éppen ezért nálunk előnyt élveznek azok a gyerekek, akiknek már a nagyobb testvérük, testvéreik is az óvodánkba, vagy az általános iskolánkba járnak. Egyházi intézmény lévén kérünk keresztlevelet, illetve plébánosi, lelkesi ajánlást. Az eddigi gyakorlat szerint 25 százalékban veszünk fel felekezettől független budaörsi gyerekeket, akik ide jelentkeznek, ám az új köznevelési törvény életbe lépése óta még nem született megállapodás a fenntartó és a város között.

– Jövőre hároméves kortól kötelező lesz az óvoda. Ez hogyan érinti Önöket?

– Úgy vélem, nem okoz majd különösebb problémát, hiszen a mi közösségünkben a szülők általában eddig is beíratják a gyermekeiket hároméves korban az óvodába. Férőhely-bővítésre tehát talán nem lesz szükség. Az óvónők a sok évtizedes gyakorlatnak köszönhetően képesek kezelni a magas csoportlétszámokat, és reméljük, a finanszírozás kérdése is megnyugtatóan rendeződik majd.

„Az óvónő személye a legfontosabb”

Szülők az óvodaválasztásról

A jó megközelíthetőség, az óvónő személye, az intézmény pedagógiai programja a legfontosabb az óvodaválasztáskor a négy gyermeket nevelő Wortmann-szülők szerint. Ádám cégvezető, felesége, Orsolya pedig főállású anya. Legkisebb gyermekük, Palkó most hároméves, szeptembertől kezd meg az óvodát a Fejér megyei Etyeken.

– Mi számít a leginkább az óvodaválasztáskor?

Wortmann Ádám: – Talán a megközelíthetőség a legfontosabb, ideális esetben az óvodáig kényelmesen el lehet jutni gyalog is.

Wortmann Orsolya: – Nagyobbik fiunkkal még Budapesten jártunk oviba, nagyon fontos volt, hogy gyalog, vagy ha siettünk, busszal, néhány megállónyi utazással eljussunk odáig.

Ádám: – Természetesen sokat számít a pedagógiai program, a nevelési koncepció is, de talán még ennél is fontosabb, hogy milyenek azok az óvónők, akik a mi csoportunkat vezetik. A tárgyi feltételek pedig csak ezután következnek.

Orsolya: – Amikor végigjártam az óvodákat, igyekeztem minél intuitívabban megközelíteni az intézményt: belehelyezkedtem a gyermekem nézőpontjába, elképzeltem, hogy érezheti magát az adott helyen. Nem vagyunk híve a versenystábillóknak. Nem szerencsés, ha túl sok a program, ha kis felnőtteket nevelnek a gyerekekből. Ennél sokkal többet jelent, hogy a gyerekek elmerülhessenek a játékokba, számukra ilyenkor még mást jelent a tér és az idő fogalma, hosszú percekig néznek egy-egy bogarat, ízlelgetik a szavakat, a dallamokat.

– Mi a véleményük arról, hogy jövőre hároméves kortól kötelező lesz az óvoda?

Ádám: – Tapasztalatunk szerint a gyerekek ebben az életkorban valóban éretté válnak az óvodára, igaz, ez gyermekenként eltérő lehet. Úgy gondoljuk, hogy a szociális szempontból hátrányos helyzetű gyerekeknél rendkívül hasznos lehet ez az intézkedés, elsősorban a társadalomba való beilleszkedés, a szabályok megtanulása, a higiéniai ismeretek miatt.

Orsolya: – Mindazonáltal azoknak a családoknak, amelyek kifejezetten szeretnék otthon nevelni a gyerekeiket, és ehhez biztosítják is a megfelelő feltételeket, a szeretetteljes légkört, véleményem szerint meg kellene hagyni a jogot erre.

– Ezek a feltételek Önöknél is rendelkezésre állnak. Akkor miért adják be Palkót az oviba már az idén, amikor még nem is kötelező?

Orsolya: – Elsősorban azért, hogy legyen társasága, hiszen napközben csak velem van itthon, ráadásul nagy a generációs különbség közte és a testvérei között. Játzópartnerekre van szüksége, egy kortárs csoportra, amelynek a szabályait megtanulja, ahol nem ő a legkisebb. Ebben mind sokat segít az óvoda. Ugyan sokan viszik a gyerekeiket máshová, mi itt, a lakóhelyünkön, Etyeken íratjuk be őt az óvodába, amellyel teljes mértékben elégedettek vagyunk.

Ballagási napló

Az idén 132 éves budapesti Madách Imre Gimnázium igazgatójával, **Mészáros Csabával** beszélgettünk ballagási szokásokról, hagyományokról, szervezési tapasztalatokról.

Indri Dániel

– **Közeleg a ballagás. Az elmúlt időszakban változott valami a forgatókönyvben?**

– Hogy a száz évvel ezelőtti időszakhoz képest történt-e változás, azt nem tudom, de 2000 óta, mióta igazgató vagyok, pár dolgon változtattunk. Ilyen az üzenet-, vagy a szalagkötés a Madách-zászlóra. 2001 tavaszán, az iskola 120 éves fennállásának évfordulóján rendeztünk egy bált az Almássy téren, amelynek a bevételéből az öregdiákok készítették el a zászlót. Az eredeti egyébként a II. világháborúban megsemmisült. Maga a ballagás nagyjából a '60-as évek közepétől került újra divatba.

– **Milyen üzenetek vannak a zászlóra kötött szalagokon?**

– Ballagás alkalmával a végzős évfolyam egy képviselője ünnepélyesen átadja a zászlót a következő évfolyamnak. Ahogy átvette a zászlót az „új nemzedék”, az osztályok választanak egy-egy idézetet, amit üzenetként, egy szalagra írva az utókorra hagynak. Amikor az osztályok kivonulnak, egyesével felolvassák az idézetüket, és a szalagot felkötik a zászlóra. Ez tulajdonképpen egy stafétabot.

– **A ballagás útvonala érint külső helyszíneket is?**

– Nem, a végzősök csak az iskolát kerülik meg. Bár a most 50 éves érettségi évfordulóra készülő osztályok a régi Nemzeti Színház épületétől vonultak ide a Barcsay utcába.

– **Hogyan képzeljük el a „madáchos” ballagást?**

– A ballagás napján, péntek délután a diákok feldíszítik a saját és a ballagó osztályok tantermeit. Fél négyre érkeznek a végzősök, akik felvonulnak az osztálytermükbe, amit hagyományosan a testvérosztály, vagyis az az osztály ad át, akit anno ők fogadtak. Itt a búcsúztató osztály egy rövid műsorral kedveskedik nekik, majd ezt követi egy utolsó osztályfőnöki óra. Az elbocsátó szavakat az utolsó kicsengetés hangja szakítja meg, amely jelzi, hogy a ballagók indulhatnak a feldíszített tantermekbe, elkészönni az osztályoktól. Előzőleg mindig elmondjuk, hogy kényelmes cipőben jöjjenek, és nem muszáj a néha több kilónyi virágot végigcipelni az egész iskolán. A ballagók hangulatát nagyban meghatározza, hogy milyen volt az utolsó osztályfőnöki óra, vagy hogyan sikerültek a szerenádok, és már nagy izgalom van bennük a közelgő érettségi miatt is.

– **Idén mikor lesz a ballagás?**

– Május 3-án. A diákoknak ekkor lesz egy „rendkívüli” hetük, mivel az azt megelőző péntek-

től egy speciális, érettségi tárgyakra koncentráló órarendjük lesz, de most gondolkozom, hogy egy-két énekórát is be kellene illeszteni, ezzel is segítve a ballagási dalok megtanulását. A mostani ballagáson már szeretnénk azt elérni, hogy minimális hangerővel ugyan, de a hangszórókból szóljon a ballagási dalok zenei kísérete – ezzel megszüntethető lenne az énekbeli szétcsúszás, amikor az osztály eleje már vonul ki, a vége pedig épp csak beér a tanterembe.

– **Az udvaron hogyan zajlik az ünnepség?**

– Régebben a diákok a ballagás elején és végén is összegyűltek az udvaron. Most a nem ballagó osztályok az osztálytermekből hallgatják az „udvari történeteket”, lent pedig a ballagók, hozzátartozóik és a tanárok vannak jelen. A problémát csak az jelenti, ha rossz idő van. Erre az utóbbi 13 évben kétszer volt példa, ekkor az iskolán belül, a lépcsőházban volt az ünnepély. Az udvaron a Himnusz eléneklése után a diákok – másfél órányi sétát követően – egy nagy sóhajjal helyet foglalnak.

– **Mi történik a „nagy sóhaj” után?**

– Minden évben egy tizenegyedikes diák búcsúbeszédet mond a ballagóknak, illetve egy végzős tanuló köszön el társaitól, valamint az iskolától. A már említett szalagkötési ceremónia után egy rövid igazgatói beszéd következik, habár ez nem egy hálás feladat, hiszen az udvaron kong a hangszóró, hatalmas tömeg van, mindenki fáradt, ezért igyekszem mindig röviden és tömören fogalmazni. Ilyenkor adják át a diákok a virágokat a szülői munkaközösség vezetőinek.

– **A szülőknek milyen szerepük van a ballagás szervezésében? Szükség van-e különleges biztonsági intézkedésekre?**

A szülőknek itt nincs olyan hangsúlyos szerepük, mint például a szalagavató bálnál, ahol a felügyelettől kezdve a beléptetésig mindent ők szerveznek. A szalagavatóval ellentétben ilyenkor nincs szükség biztonsági szolgálatra. Régebben ballagáskor különféle színű belépőkártyákkal, több turnusban lehetett bemenni, de ezt megszüntettük, így mindenki jöhet, aki befér.

– **Milyen anyagi vonzata van a ballagás megszervezésének?**

– A díszítést az osztályok oldják meg osztálypénzből, de ezt visszakapják majd, amikor ők ballagnak. A környezetvédelmi szempontokat figyelembe véve pedig bizonyos díszeket papírból készítünk, mivel nem jó látni, hogy a díszítésre szánt orgonák pár óra múlva a szemetesben landolnak. Így nemcsak az élővirágra vigyázunk hanem olcsóbb is. Sőt, a papírdíszeket akár 3-4 évig is lehet használni. A tarisznyát is a ballagató osztály veszi, illetve van egy kis zöld könyvecske is a tarisznyában, tele Madách-idézetekkel, ezt az iskola alapítványa finanszírozza.

A ballagás megható legyen

Így gondolja **Rádi Alexandra** nyolcadikos diák, a XVI. kerületi Móra Ferenc Általános Iskola tanulója. A nyolc évfolyamos általános iskolába járók azért szerencsések, mert megélhetik a ballagás felemelő élményét, míg a negyedik, vagy hatodik osztályból továbbtanulók nem ballagnak. Alexandrától azt kérdeztem, hogyan zajlik náluk ez az esemény.

– **Készültök már a ballagásra?**

– Bár mindannyian erről beszélünk, mégis keveset tudunk róla. Az osztályfőnöki órán nincs elég idő arra, hogy csak ezzel foglalkozunk. Annyit tudok, hogy reggel az évszáró ünneppel indul a nap, utána mi hazamehetünk, addig a hetedikesek feldíszítik a termünket és az udvart. A hetedikesek sorfala között vonulunk majd végig az iskolán. Azt hiszem, én aznap leszek a legboldogabb.

– **Milyen ruhát viseltek?**

– A mindig kötelező sötét szoknya vagy nadrág és fehér felső kiegészül egy kendővel, illetve nyakkendővel, amit megőrizhetünk emlékek. Ennek a színe minden évben más, idén halványkék lesz.

– **Milyen az osztályközösség?**

– Általában viccesek vagyunk. De azt nem szeretném, ha a ballagáson viccelődnének, én azt szeretném, ha megható lenne a ballagás, ha emlékezetes maradna.

– **Az iskolai ballagás után terveztek valami programot?**

– Igen, az egyik osztálytársunkhoz megy el az egész osztály, tizen-nyolc gyerek. A buliban már nem lesz kötelező viselet, oda hétköznapi ruhában megyek.

– **A ballagás a búcsút is jelenti: az iskolától, az osztálytársaktól.**

– Sajnos, mindenki nagyon fog hiányozni. Az egész iskola, a tanárok, sok kedvencem van. Az osztálytársakkal a korábbi években nem is foglalkoztam annyira, de most még jobban szeretem őket. Szerencsére az osztály fele a Corvin Mátyás Gimnáziumba jelentkezik, bár különböző tagozatra. Én négy iskolát jelöltem meg, dekoratőr, lakberendező vagy ruhatervező szeretnék lenni. Ha mégsem maradok együtt a többiekkel, talán sikerül majd a későbbiekben is összejárunk, legalább hétvégeként, vagy a szünetekben.

Vége a gyermekkorunk

Három héttel a ballagás előtt épp énekpróbára készülnek a budapesti II. Rákóczi Ferenc Gimnázium végzős tanulói. **Bakonyvári Barbara** angol-spanyol nyelvi tagozatra járt öt éven át, őt kérdezem arról, mit jelent számára a búcsú egyik ünnepélyes mozzanata, a ballagás.

– **Mit fogtok énekelni?**

– A legismertebb ballagási dalokat, amelyeket már kilencedikben megtanultunk. Most fogjuk átismételni őket.

– **Hogyan zajlik a ballagás a Rákócziiban?**

– Úgy, mint a legtöbb középiskolában. Az alsóbb évfolyamok diákjai korán reggel feldíszítik a termeket és a folyosót, a végzősök később érkeznek, és 10 órakor kezdődik a ballagás. Virág- és ajándékhegyekkel körbejárjuk az iskolát, majd kis műsorral búcsúztatnak minket. Az osztályfőnök beszéde mindig személyes hangú, mindenkiről felidéz néhány momentumot az elmúlt évekből.

– **Az osztály készül valamilyen egyéni búcsúra?**

– Minden osztály választ magának egy rá jellemző idézetet, amely felkerül a táblára... erről mi még nem döntöttünk. És készül egy mindannyiunk nevét és elérhetőségét tartalmazó díszes lap is, amit minden ballagó megkap.

Nem tudjuk még azt sem, hogy a ballagás előtti szerenád inkább vicces legyen-e vagy komoly, kihez menjünk el és mit énekeljünk. A tanárok többsége egyébként örömmel veszi, ha meglátogatjuk. A bankettünk egy étteremben lesz, ahol kötetlen beszélgetést képzeltünk el.

– **Milyen osztályközösség alakult az öt év alatt?**

– Elég jó. Nincs közöttünk széthúzás, veszekedés sosem volt. Vannak baráti körök, ahol a tagok között nagyon szoros a kapcsolat. És a baráti körök is érdeklődnek egymás iránt.

– **A ballagás után elválnak az útjaitok. Foglalkoztat ez a kérdés?**

– Az érettségire való felkészülés és a vizsgák miatti izgalom nem engedi, hogy átéljük ezt. Nem tudunk csak arra koncentrálni, hogy még együtt vagyunk. De bármi is lesz, úgy gondolom, a baráti körök tagjai később is szorosabb kapcsolatban maradnak majd.

– **Azt mondják, a középiskola elvégzése a felnőtté válás kezdete.**

– A szalagavatón elmondott beszédem pont erről szólt. Az iskola első négy éve nagyon sok időnek tűnt, már tavaly úgy gondoltam, hogy mennék, hogy már csak azt tanuljam, ami érdekel, és azt alaposabban. De amikor elkezdünk foglalkozni azzal, hogy milyen legyen a ballagás, mi lesz az érettségin, megváltoztak az érzéseim. Akkor természetes félelem vett erőt rajtam, rájöttem, milyen biztonságot nyújt a gimnázium, mennyi mindenben segítenek, nem hagynak teljesen magunkra minket. Most nagyon szomorú megélni azt, hogy kikerülünk ebből a biztonságos körből, véget ér a gyerekkor, és egy ismeretlen világ vár minket.

Tabló, bankett, szerenád, ballagás...

*Ennyi mindenre kell figyelniük a középiskola végzőseinek és osztályfőnöküknek a tanév vége felé. És még nem is esett szó az érettségiről. Meg arról sem, miként gondolják végig, hogy egy korszak – nem is akármilyen – lezárul az életükben. Mindezekről **Szőnyi L. Gyulával**, a budapesti Vörösmarty Mihály Gimnázium magyar-történelem szakos tanárával beszélgettem két héttel a ballagás előtt.*

Varga Stella

– Hogyan készül a ballagásra a most érettségiző osztályával?

– Sehogyan. Annyi mindenre kell figyelni ebben az időszakban, hogy még nem nagyon volt erre időnk. Tabló, bankett, szerenád, bolondballagás, ajándékok. Most éppen elakadtunk a tablóügynben: végre egyezségre jutottunk, hogy milyen legyen, erre el-tűnt a fotós. Ugyanakkor valóban a nyakunkon a ballagás. Ehhez még olyan dalokat kell választanunk, amiket majd közösen fogunk énekelni a „Ballag már a vén diákon” túl. Még nem tudjuk, mikor legyen a szerenád: ballagás előtt, az írásbeli és a szóbeli érettségi között, vagy utána. A lakásom picit, de majdcsak elférünk a 44 négyzetméteren harmincketten. Ám a teendők többségéről a diákok döntenek, ha már egyszer őket érintik azok. Még elsőben kezdtem így, amikor kiosztottam a feladatokat, minden területnek két felelőse lett, mint a rómaiaknál, így volt teremdszít, programfelelős, konfliktuskezelő miniszterünk, külön krétafelelősök, tehát azóta megszokták, hogy határozának dolgokban. Ez persze nem azt jelenti, hogy mindenben ők döntenek. A szalagavatón például az ő hatáskörük volt a tánc, de a szalagtűző zenéből nem engedtem, mert nem szerettem volna, ha valami mai értéktelen „szirup” festi alá ezt az emlékezetes pillanatot. Most még az is nyitott kérdés, hogy a bankettet étteremben, vagy az egyik diák kertjében tartjuk.

– Említette az ajándékot. Mit kap ma egy tanár?

– Ez függ attól is, hogy mennyi pénz szán rá az osztály, ez az összeg azonban egyre kevesebb. Nekem két emlékezetes ajándékom is van: az egyik egy naponta forgatható, friss kiadású világtörténelmi könyv, a másik pedig egy összeállítás a négy év aranyköpéseiből. Utóbbit kézbe véve mindig elcsodálkozom, hogyan tudtam, tudtunk ennyi balgaságot összehozni.

– Milyen a most végző osztályában a közösség?

– Nagyon jó. Már az első évben elnyertük „az év osztálya” címet, a következőkben pedig másodikk lettünk. Pedig a drámásokhoz meg a sportosokhoz képest unalmasnak tűnhetett volna egy sima osztály. Ám már a felvételin szándékosan úgy válogattuk össze őket, hogy minél sokszínűbbek legyenek, a mongol kislánytól a „kocka” fiún át a sportolóiig. A Vörösmarty diákok életében meghatározó a gólyatábor, ott már jól összekovácsolódnak. Három napig elzárva a vilá-

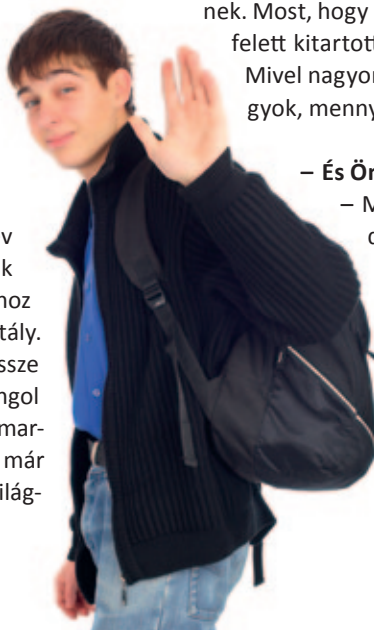
tól ismertük meg egymást úgy, hogy közben egyik program követte a másikat. A gólyatábor nemcsak osztályközösséget épít, hanem évfolyamot, sőt iskolaközösséget is. Így szeptember elején a gyerekek már olyan élmény után vannak, amelyből látják, hogy ez nem akármilyen iskola. Itt az évnnyitón mindenki énekl a Himnuszt, a Szózat után pedig táncolnak a gólyák. A közösség-építés következő lépése az említett feladatelosztás volt, ami jól működött. A 9. évfolyamon egyébként kicsit szigorúbb vagyok, mint később. Érezniük kell, hogy a gyepelő az én kezemben van, de később lehet azért engedni. Tudniuk kell, hogy a tanár-diák viszony együttműködésen alapul, én az edző vagyok, az izmot nekik kell felépíteniük. Heti hét-tíz órát (irodalom, nyelvtan, osztályfőnöki) töltöttem velük négy éven át, ez összesen több mint 1000 óra, nem számolva az iskolán kívüli programokat, amikből szintén sok volt, így szoros kapcsolat épült ki közöttünk.

– Azt látom az elmondottakból, hogy remek társasággá fejlődött a csapat. Hogyan élük meg a ballagást, az elválást?

– Azt hiszem, nem gondolnak még bele, nem akarnak belegondolni, de én sem. Ugyanakkor tudják, hogy életük egyik legszebb szakasza volt ez a négy év. Nemrégiben megkérdeztem tőlük, hogy sírós, nevetős, egykedvűbb vagy patetikusabb ballagást szeretnének. Az egyik lány egyszer csak megszólalt: „Most már csak három hét van hátra?” – és elsírta magát. Kilián nevű tehetségem pedig a következőket írta az iskolaújságba: „És volt, hogy örökké itt akartam lenni, és volt, hogy menni akartam, el innen, el, hogy hagyjanak békén, és legyen már vége az egésznek. Most, hogy megváltoztathatatlanul itt állok a tudj’ isten mi felett kitarított pallón, valamiért mégsem akaróznék ugrani.” Mivel nagyon sokfélék, sokféle ágazik az útjuk. Kíváncsi vagyok, mennyire fognak összejárni.

– És Ön hogyan éli meg, hogy elmegy az osztálya?

– Most már én is visszaszámolok. Egyrészt elégedetten nézek rájuk, hogy igenis volt részem abban, hogy azok lettek, akik, másrészt próbálok minden egyes percet megbecsülni, amit még velük tölthetek. Azt persze még nem tudom, mennyire lehetek ott a ballagáson teljes lélekkel, nem szeretném az érzelmeimet ott kimutatni sok száz ember előtt, valamilyen más alkalmat kell ehhez választani. Zárt körben, méltón szeretnék elköszönni tőlük.

Érettségi kisebb változásokkal

Az Oktatási Hivatal főosztályvezetőjével beszélgettünk

Az írásbeli vizsgák megkezdésével az ország „érettségi lázban” ég, alig találunk olyan családot, közösséget, amelyet ne érintene valamilyen szinten a középfokú oktatás legnagyobb próbatétele. A jelenlegi érettségi rendszerét 2005-ben vezették be, azóta az oktatásügy szereplői, a diákok és a szülők is megtanulták az új szisztémát, amelyben évről évre már csak kisebb változások, finomhangolások történtek.

Pongrácz Lászlóval, az Oktatási Hivatal főosztályvezetőjével olyan fontos területeket is körbejártunk, mint az érettségi fajtái, az okiratok, az érettségi szoftver, a tájékoztatás és a frissen közzétett statisztikák.

Szunyogh Gábor

– **Nagy változásokról a 2012/2013-as tanévben nem tudni az érettségivel kapcsolatban. Apróbb finomítások azért történtek?**

– Valóban csak kisebb változásokról beszélhetünk. Az egyik ilyen az elégségeshez szükséges alsó határ 20-ról 25 százalékra emelése az értékelés százalékos rendszerében, amely az őszi vizsgaidőszak óta van érvényben. Ezzel párhuzamosan minden olyan szabály is változott, ahol minimum követelményt szabtak meg, például a vizsgarészenként teljesítendő 10 százalék 12-re emelkedett. Az írásbeli feladatlapok iskolai szétosztásában is történt egy kisebb változás: eddig a körzetközponti jegyzők adták át a tételeket, most ez a járási hivatalokban történik. Az iskolák többségéből új helyre kell majd menni a tételekért. Ezt az intézményvezetők pontosan tudják. Még egy újdonság, hogy most lehet emelt szinten először érettségizni a katonai alapismeretek vizsgatárgyból.

– **Az érettségi fajtái ezek szerint változatlanok?**

– Igen, ezeket 2005 óta már nagyon jól ismerik a tanárok. A *rendes* érettségi vizsgát a középszintű tanulmányok befejezése után, az érettségi bizonyítvány megszerzésének érdekében,

az *előrehozott* vizsgát a tanulói jogviszony alatt, még a középiskolai tanulmányok teljes befejezése előtt teszik le a diákok, azért, hogy a majdani érettségi időszakukat tehermentesítsék. Ez természetesen csak azokból a tárgyakból lehetséges, amelyeknek a tanulását már befejezték. Ez a rendszer 2014 májusától változik: az előrehozott vizsga időpontja jövő május-júniustól csak ebben az időszakban lehetséges, ősszel ekkortól már nem lehet ilyen vizsgát tenni. A tanuló számára pedig erre csak a *rendes* érettségi vizsga előtti és az azt megelőző évben lesz lehetőség, és csak informatikából, valamint idegen nyelvekből. A *szintemelő* a középszintű vizsga után következik, és emelt szintet jelent, a *kiegészítő* és az *ismétlő* vizsga pedig az érettségi bizonyítvány megszerzése után. Ezt általában azért választják a diákok, hogy a felsőoktatáshoz szükséges érettségi portfóliójukon javítsanak. A *javító* és a *pótló* vizsgák pedig már régóta ismertek, funkciójuk egyértelmű.

– **Az érettségi feltétele, hogy az adott iskolák tanterveikben, pedagógiai programjukban biztosítsák a feltételeket, a képzést. Felmerült-e ezzel kapcsolatban bármilyen probléma?**

– A korábbi vizsgarendszer alapelve az volt, hogy az iskola által megtanított anyagból lehet, kell érettségizni. Ennek a logikája nyolc évvel ezelőtt megfordult az új vizsgarendszerben: az állam a vizsgatárgyakban követelményeket határozott meg, amelyeket teljesíteni kell. Nyilvánvaló, hogy nincs olyan iskola, amelyik az összes vizsgatárgyból ezeket a feltételeket biztosítani tudja. Ezért a jogszabály azt tartalmazza, hogy az iskoláknak meg kell határozniuk azokat a vizsgatárgyakat, amelyekből vállalják a felkészítést, és a szülők számára ezt kommunikálni is kell. Természetesen ezeknek a vizsgatárgyaknak a követelményeit be is építik a pedagógiai programjukba. Ebből a szempontból komolyabb problémáról nem tudunk. Az persze előfordul, hogy egy-egy tanár lemarad a tananyagban. Abból a szempontból lényegesen jobb a helyzet, mint régebben, hogy a követelményeket rögzítették a jogszabályban, tehát bárki hozzáfér, a tanár, a szülő és a vizsgázó diák is.

– **A szülők, diákok tájékoztatása rendben zajlik?**

– Erre most már jogszabály is kötelezi az iskolákat, de úgy gondolom, az iskolának elemi érdeke, hogy a diákjait az érettségi vizsgáról megfelelően tájékoztassa. Ezzel tisztában vannak

az iskolák, csak lokális problémákról értesülünk. Itt szeretném felhívni a figyelmet az info@oh.gov.hu e-mail címre! Rövid határidővel válaszolunk ugyanis az összes érettségivel kapcsolatos kérdésre, amely ide érkezik a szülőktől, diákoktól, iskoláktól. Ajánlom még az oktatas.hu honlapot is a tájékozódóknak.

– Mi a helyzet az esetleges szabálytalanságokkal? Jellemzőek még a sűgások, puskázások?

– Az érettségi vizsga nyolc év óta már a továbbtanulási versenynek is fontos része, hiszen az érettségi eredményekkel lehet továbblépni. Ez a lebonyolításban is nagyobb szigorú eredményezett, ami igaz a tanárra, aki felügyel, de igaz a diákokra is. Sokkal komolyabban veszik az érettségiket, mert tudják, hogy ha a szomszédjuknak segítenek, a saját esélyeiket is rontják, így erősebb lett az önellenőrzés is. Az emelt szintű vizsgákon ez még inkább igaz.

– Az érettségi szoftver miben segít az iskoláknak?

– Az érettségi szoftver nemcsak kiszolgálja, hanem támogatja is a vizsgaszervezés folyamatát. Annak nem pusztán kötelező, adminisztratív eleme (hiszen ott rögzítenek minden szükséges adatot), hanem hatalmas segítség is. Jó példa erre, hogy az érettségi vizsga eredményeinek jogszabály által előírt nyilvánosságra hozatala a soknapos számolgotás helyett a szoftverrel egy kattintással megoldható. A szoftvertámogatás a vizsgák zökkenőmentes lebonyolításának egyik záloga.

Régen a vizsgatárgyak jelentős részéből nem is volt írásbeli vizsga, az értékelési rendszerek pedig helyiek voltak, és az ötfokú skála szerint történtek. Ezért fordulhatott elő, hogy ami az egyik iskolában ötöst, a másikban csak hármast ért. Hozzáteszem, a régi érettségi rendszertől nem volt elvárás a teljes körű objektivitás, a mai azonban éppen ezt próbálja minél jobban megközelíteni.

– Az érettségi során háromféle okiratot is kaphatnak a diákok. Melyek ezek?

– A legfontosabb az *érettségi bizonyítvány*, amelyet akkor kap meg a diák, amikor befejezte a középiskolát, és az öt tárgyból (a négy kötelezőből és a választottból) sikeres vizsgát tett. Mivel a vizsgarendszer nem zárul le az egyén számára a vizsgabizonyítvánnyal, a felvételi portfóliója bővítése érdekében még tehet le további vizsgákat. Ezek miatt azonban az érettségi bizonyítványt nem változtatják meg, ezért van szükség a *tanúsítványra*, amely dokumentumot, az általa tanúsított egy-egy

adott vizsgatárgyra vonatkozó érettségi eredményt tulajdonosa felhasználhat a felsőoktatási felvételijén. *Törzslapkivonat* addig kap az érettségi vizsgáiról a tanuló, amíg az érettségi bizonyítványt nem szerzi meg.

– Az Oktatási Hivatal által kiadott tájékoztató szerint az idén több mint 84 ezer végzős érettségizik majd. Ez a tavalyi évhez képest némi csökkenést mutat.

– Igen, a 84 588 rendes érettségit tevő vizsgázók közel 3300-zal vannak kevesebben az elmúlt évinél, ami az adott generáció összlétszámának csökkenését tükrözi. Szeretném emellett hangsúlyozni, hogy nemcsak azok tesznek vizsgát, akik éppen befejezik a középiskolát, hanem vannak olyanok is, akik még nem fejezték be, és olyanok is, akik akár már évekkal ezelőtt megtették ezt. A vizsgarendszer által nyújtott lehetőségekkel élve tehát összesen 133 225 fő érettségizik, ennyien tesznek legalább egy vizsgatárgyból valamilyen fajta érettségi vizsgát. Ennyi vizsgabizonyítvány természetesen nem lesz, azokból mintegy 80-82 ezer megszerzésére, kiadására számítunk, mivel például az előrehozott vizsgákra törzslapkivonatot kapnak a diákok.

– Csak hogy folytassuk a „matekozást”, ismertetne még néhány érdekesebb statisztikai adatot?

– A vizsgák 3526 érettségi vizsgabizottság közreműködésével zajlanak majd, a diákok együttesen 452 250 vizsgát tesznek le, ebből 38 800 emelt szintű (ezek aránya a tavalyi adatokhoz képest 5 százalékkal nőtt). A diákok választásai alapján ebben a vizsgaidőszakban – az idegen nyelven letett vizsgatárgyakat külön-külön számítva – 183 tárgyból lesz középszintű és 73-ból emelt szintű érettségi vizsga. Harmadik éve egyébként emelt szintű vizsga csak azokból a vizsgatárgyakból tehető, amelyek a felsőoktatási felvételi eljárás során érettségi pontot adó tárgyként figyelembe vehetők.

A „rendes” érettségi az összes vizsga 86 százalékát teszi ki, de évről évre egyre többen jelentkeznek előrehozott érettségire is (ez idén a vizsgák 9 százaléka), a tavalyinál azonban 3600-zal kevesebben tesznek le ismétlő vagy kiegészítő érettségit, az emelt szintű vizsgák számának jelentős növekedéséhez pedig hozzájárult a több mint 10 000 szintemelő vizsga.

A végleges statisztikák július második hetében várhatók. Június végén ér véget a vizsgaidőszak, eltelik még néhány nap, amíg az iskolák összesítik az adatokat, mi pedig arra törekszünk, hogy a lehető leghamarabb, de a legteljesebb adatokból készüljenek ezek a kimutatások.

Önképzőkörrel az érettségiért

*A középiskolai tanárok egyik fontos feladata, hogy diákjaikat felkészítsék az érettségire. Ez nemcsak a megfelelő tárgyi tudás átadását jelenti, hanem a tanulók különböző képességeinek, készségeinek kialakítását, megerősítését is. **Gáll Zsófiát**, a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium német-latin szakos tanárát kérdeztem arról, ő hogyan igyekszik ennek a sokrétű elvárásnak megfelelni.*

Varga Stella

– **Mindkét tantárgya választható érettségi tantárgy. Hogyan készíti fel a diákjait a szóbelire?**

– Mindig ügyelek arra, hogy tisztában legyenek a gyerekek azzal, mi a követelmény, és rendszeresen legyen olyanfajta számonkérés, mint ahogy azt az érettségien is elvárják; olyan típusfeladatokat oldanak meg, mint amilyenekkel ott is találkoznak majd.

A legnagyobb problémát az okozza, hogy a magas osztálylétszámok miatt nincs elegendő idő a gyakori szóbeli megmértetésre. Én lehetőséget adok arra a diákjaimnak, hogy tanórán kívül, a szünetekben vagy délutánonként beszámolót tartsanak. Nekem ez ugyan plusz idő, de a gyerekeknek nagyon fontos, és ezt nekik is fel kell ismerniük.

– **Az idegen nyelvet nem kisebb csoportokban tanulják?**

– De igen, és a fél osztály is csak nehezen feleltethető le a heti három órában. A kollégák is délutánokat áldoznak arra, hogy érettségi helyzetet teremtve hallgassák meg diákjaikat. Egyébként a gimnáziumban nemrégiben bevezették német nyelvből, hogy minden félévet és tanévet egy szóbeli számonkérés (nem vizsga, de hasonló) zár le. Ezen más tanárok és az igazgató is részt vehet, azért, hogy a diákok komolyan vegyék. A tanulóknak abból az 5-6 témából kell beszámolniuk, amelyeket az adott félévben vettek. Nagyon jó tapasztalataink vannak. Azt látjuk, hogy a gyerekek örülnek, mert sikerélmény számukra, hogy amit megtanultak, azt jól tudják és át is tudják adni, jól tudnak kommunikálni, adott szituációban megértetik magukat. Többnyire javítani is tudnak az érdemjegyen.

– **Milyen módszerekkel tud segíteni a tanár?**

– Nekem nagyon sokat jelentett az egykori osztályfőnököm, *Bessenyei Ilona* példája. Az ő módszerét igyekszem a saját osztályomban is alkalmazni. Nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy idejében kiderüljön, mi érdekel minket, aztán erre építve önképzőkört indított. Az első tanév végén mindannyiunknak megadott egy személyre szabott címet érdeklődési körünknek megfelelően, hogy ahhoz kapcsolódóan készítsünk elő egy előadást a nyári szünetben. Én a Mi a szép? – komolyzenei mű elemzése címet kaptam. Nagyon meg voltam ijedve, mert ugyan akkoriban fuvoltam és zongoráztam, de komolyzenei művet még soha nem elemeztem. Azon gondolkodtam, milyen más témakört választanék, végül aztán maradtam a tanárnő által javasolt témánál.

– **Mi történt az önképzőkörben?**

– Minden hónapban volt egy-egy alkalom, és be volt osztva, ki-nek az előadása mikor kerül sorra. Erre az alkalomra meghívtuk az osztályt tanító tanárokat, az osztálytársakat, a szülőket. Tudtuk: nincs mese, össze kell szedni magunkat. Eleinte volt bennünk ellenkezés, de amikor beindultak a foglalkozások, ráérezünk az ízére. A szülők is támogatták ezt a programot, tudták, mi az értéke, és miért hasznos nekünk. Sok osztálytársamról derült ki olyan érdekesség, amit addig nem is tudtam (pl. hogy melyik a kedvenc zenekara, ki a példaképe, vagy hogy szereti a kaktuszt). Úgy gondolom, az előadások után másként láttuk társainkat, felnéztünk egymásra. Nagyon izgultunk a saját előadásunk előtt, de szívesen mentünk el a többiekére is.

A tanárnő egyébként nemcsak kijelölte a témát, segített is. Nem hagyott magunkra: vázlatot készítettünk, és azt előzetesen megbeszéltük vele. Jó tanár volt, azt akarta, hogy a maximumot hozzuk ki magunkból és minőségi munkát mutassunk be. Mindenkinek volt egy párja, aki a technikai dolgokban segített az előadáson, pl. kezelte a vetítógépet vagy a magnót, illetve az én esetemben zongorán kísért, amikor fuvoltam.

– **Ez hatékony technikának tűnik ahhoz, hogy a diák hozzá-
szokjon a szóbeli megnyilatkozásokhoz.**

– Igen, valóban hatékony. Bár ebben a helyzetben nem azért igyekszik a diák, hogy jó jegyet kapjon, hanem szeretne megfelelni, érdekességeket megosztani másokkal. Az a tét, hogy meg tudja-e szeretetni másokkal azt, ami neki fontos, át tudja-e adni egyáltalán.

Az is fontos hozadéka ennek a módszernek, hogy közben a diákok ráeszmélnek, mi az, ami igazán érdekli őket. Én már nem választom meg a témát a diákjaimnak, aminek van előnye és hátránya is. Ha megkapják a címet, akkor teljes erejükkel a témára tudnak koncentrálni, míg ha ők maguk választják ki, akkor több lehetőséget gondolhatnak át.

Az osztályomnál is azt láttam, hogy ugyanaz történik, ami velünk: eleinte nem lelkesedtek, nagyon izgultak, de később már élvezték az előadásokat, azt, hogy egymást megnézhetik ilyen helyzetben, esetleg teljesen más arcát láthatják az osztálytársaiknak, illetve saját magukat is jobban megismerik. Ez a kommunikációs szituáció pedig nemcsak az érettségien hasznos, hanem sok más élethelyzetben is.

Már kilencediktől úgy feleltünk, mintha érettségiznénk

Sass Vivien már évek óta tudatosan készül a rendőri pályára. A Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karának bünyügyi szakirányú képzésére nyújtotta be jelentkezési lapját. A keszthelyi Vajda János Gimnázium végzős tanulója távolabbi céljait is elém tárta.

– A közszerződési egyetem után a jogi karon szeretnék továbbtanulni. Mivel már évekkkel ezelőtt is a külszerződési feladatok tetszetek legjobban, ezért jelentkeztem a gimnázium nyelvi tagozatára, ahol angolt és franciát tanultam. A franciát azért választottam, mert az nagyon fontos az Európai Unióban.

– **Úgy látom, nagy erővel készül az érettségire. Ez mit jelent a mindennapokban?**

– A két felvételi tárggyammal foglalkozom a legtöbbet, vagyis a történelemmel és a magyarral. Történelemből emelt szintű érettségit teszek. Már tavaly kiválasztottam a fakultációt, azóta még keményebben készülök. Mivel a vizgán atlaszt nem használhatunk, a helyszíneket is pontosan kell tudnunk, és ez nehéz feladat. Magyarból elolvastam a kötelezőket, most már csak az alapfogalmakat pontosítom, de a magyar érettségi inkább a kreativitást méri, az általános ismereteket kéri. A matematika nem erősségem, ezért különórákat is veszek. Vagyis minden területen próbálom a legtöbbet nyújtani. Szerencsére nagyon jó tanáraink vannak, szigorúak, és otthon is sokat tanulok. A két idegen nyelvből már megszereztem a középfokú nyelvvizsgát. Igaz, franciából teszek érettségit, ezért keményre fogtam a nyelvi ismeretek elsajátítását.

– **Hogy érzi, felkészíti a diákokat az iskola a szóbelire?**

– Igen. A magyartanár például már kilencediktől úgy feleltet, mint az érettségire: megadja a témát, kapunk rá annyi felkészülési időt, mint az érettségire, és átfogó, összeszedett feleletet vár. Sajnos történelemórán kevesebb lehetőségünk van felelésre, mert nagyon sok a tananyag. Az idegen nyelvi szóbelin nem tételek, hanem témakörök vannak megadva, azokra készülünk.

– **Nem izgul?**

– De, mindannyian félünk. Az utóbbi időszak napi stressze nagyon kifáraszt, nem jut idő pihenésre, magánéletre. Már jó lesz, ha vége lesz. Azt érezzük, hogy a tanárok mellettünk állnak, ha jól felelünk, megdicsérnek. Nagyon jólesik azt hallani például, hogy ez maximális pontú felelés lenne. Nyugtatgatnak, simogatják a lelkünket, de sajnos nem nagyon használ, mivel nagy a tét.

A siker záloga a biztos tudás

Földesi Tamás a budapesti Bolyai János Műszaki Szakközépiskola 13. évfolyamos tanulója. Idén tavasszal az angol nyelvi előkészítő osztályban végez informatika tagozaton. A talpraesett fiatalembert arról kérdeztem, hogyan készül az érettségi vizsgákra.

– **Keményen készül az érettségire?**

– Fizikából emelt szintű vizsgát szeretnék tenni, ezért a tanórákon kívüli külön foglalkozásokra is járok. Egyébként is fizikából és matematikából tanulok legtöbbet, mert ezek lesznek a felvételi tárggyaim. A korábbi évek érettségi tesztjeit nyomtatom ki, vagy csak megkeresem ezeket a neten, és próbálom minél többet megoldani. A próbaérettségit nem szeretem, mert azok a feladatok nem olyanok, mint az igazi vizsgafeladatok. A függvénytáblázatot is sokat tanulmányozom, mert a vizgán már pontosan tudni kell, mi hol található. A Műgyetem gépészmérnök karára készülök. Erről csak az utóbbi egy évben döntöttem, de szerencsére a Bolyai nagyon jól felkészített matematikából, talán kicsit kevésbé fizikából, de azt pótolom.

– **Az emelt szintű fizika érettségire szóbeli vizsga is van. Ehhez más tudás vagy képesség szükséges, mint az írásbelihez?**

– Kidolgozzuk a tételeket, emellett egy kísérlet bemutatására is készülni kell. Szerencsére erre itt az iskolában van lehetőségünk, különböző eszközök is rendelkezésre állnak. Nemcsak a felvételire készülőknak adatik ez meg, a fizikaórákon mindenki láthatja, megtapasztalhatja a kísérleteket.

– **Ahogy látom, nem tart a szóbelitől.**

– Valóban, nem félek a szerepléstől. Korábban zenéltem, sok fellépésem volt. Tizenegy évig zongoráztam, klasszikus zeneiskolai előadásokon léptem fel, és gitározgatók is, de azt csak úgy hobbiból. Persze valamennyi izgalom azért van bennem az érettségi miatt, hisz ott több idegen tanár előtt kell megmutatkoznom. Egyébként a többi tantárgyból a sok felelés segít minket a felkészülésben. Történelemből például idén már csak a kidolgozott tételekből felelünk. Úgy gondolom, ha biztos az ember a tudásában, ha magabiztos, akkor nem kell izgulnia. El kell hinnie és hitetnie, hogy azt, amit tud, azt nagyon jól tudja.

– **Az érettségi a közösségtől való elválást is jelenti. Jól érezte magát a Bolyaiban?**

– Igen, a közösség nagyon nagy pozitívum volt, mindannyiunkat megráz az elválás, de úgy gondolom, nem fog szétszakadni a társaság.

Az oldalt összeállította: **Varga Stella**

Az érettségi stressz kezelése

Pszichológushoz csak az jár, aki mentálisan beteg – tartja az általános vélekedés, ám ez távolról sem igaz. Az érettségi előtt álló fiatalokra olyan nyomás nehezedik, melynek hatékony, tanulást segítő kezelésében nagy segítséget nyújthat az iskolapszichológus. Dr. Szitó Imre szakpszichológust a diákok stresszkezeléséről, a tanárokkal való közös munkáról és az elválásélményről kérdeztük.

Kuslits Szonja

– **Mit csinál pontosan egy iskolapszichológus, milyen szerepet tölt be az iskola életében?**

– Az iskolapszichológusok a diákok figyelmi, beilleszkedési, magatartási és tanulási problémáinak csökkentéséhez adnak segítséget. Támogatást nyújtanak a diákok számára a személyes életvezetési krízisek feldolgozásában is. Így a diák a lehető legtöbbet hozhatja ki magából egy olyan kiemelten fontos helyzetben is, mint az érettségi.

Mikor az iskolapszichológus kapcsolatba lép a diákokkal, a pszichológiai tanácsadás kommunikációs technikáit alkalmazza. A tanácsadás, mint együttgondolkodás, a diákokban kialakult érzelmi, motivációs és teljesítményproblémára, szorongáscsökkentésre reagál. Ez nem pszichoterápia, ettől függetlenül ez is egy erős befolyásolási mód, megvannak a maga eljárásai és technikái. Az izgalmas az, hogy a prevenció területén dolgozunk, ahol nagyon erősen megjelenik az emberek stigmatizációtól való félelme. A mai köztudatban az a szemléletmód él, hogy pszichológussal a súlyos patológiai problémával küzdő embereknek kell találkozniuk. Nagy energiáfordítást igényel, hogy ezt a negatív képet gyengíteni lehessen a pedagógus kollégák és a szülők körében is.

– **Ezek az előítéletek mennyiben befolyásolják az iskolapszichológus számára a diákok megszólítását?**

– Mindenképpen megnehezítik; jelenleg, ha az osztályfőnök ehhez hozzájárul, az iskolapszichológus osztályfőnöki órán tarthat önismerteti játékokkal tarkított csoportfoglalkozást, ez persze az iskola és az osztályfőnök szemléletén múlik. Osztályokban a diákokat könnyebb elérni, mint tanórán kívül közvetlenül csoportot szervezni számukra. Remélem, ez a lehetőség a közeljövőben elterjedtebbé válik, hiszen közös célunk, hogy minden tanuló a képességeihez mért legjobb eredményt érje el.

– **A diákok tanácsadásra is járhatnak az iskolapszichológushoz. Miben más ez, mint az említett pszichoterápia?**

– A tanácsadás nem direkt tanácsok osztogatása, inkább együttgondolkodás, mely alapvetően problémaközpontú. Nem viszi feltétlenül a beszélgető partnert az élete korai szakaszai felé. Ha egy diáknak pillanatnyilag nehéz kapcsolatot teremteni a társaival, az nem jelenti azt, hogy feltétlen azzal kell foglalkozni, mi történt vele kisgyermek korában. Esetleg a tizenötödik alkalommal már előkerülhet, de mindenképp a jelenből indulunk ki, és egy viszonylagos rövidtávú múlt felé haladunk az élmények összegyűjtésében. A jövőre, a célokra, a pozitív élmények keresésére koncentrálnunk, aminek jelentős énerősítő funkciója van. Ez egy közös problémamegoldás, de mindenkivel a saját tempója és ötletei alapján haladunk. A cél egyfajta szemléletváltozás elindítása, ami nagyon hosszadalmas folyamat lehet, mert berögzült érzelmektől és gondolkodásmódoktól kell megválni.

– **Tanároknak is adnak tanácsot, miként tudják oldani diákjaik szorongásait? Egyáltalán milyen jellegű munka zajlik pszichológus és tanár között?**

– A pedagógusok esetében nem tanácsadásról, hanem konzultációról beszélünk, mely többféle módon alakulhat. Ha egy iskolapszichológus munkaprofiljában szerepel, hogy szociometriai vagy osztályklíma-vizsgálatot, az osztály egészére vonatkozó elemzéseket is végez, vagy név nélkül kitölthető kérdőívvel vizsgálja, hogy milyen a szorongás mértéke, akkor ezeknek az osztályoknak a kiértékelt eredményeiről konzultál az osztályfőnökkel. A pályaválasztással kapcsolatban általában nagyon fogékonyan reagálnak a tanárok az iskolapszichológus bevonására.

– **A tanár-diák viszonyban mi az ideális? Fialtal felnőttként, partnerként kellene kezelni**

„Felelevenítjük azokat az élményeket, amelyekből eredeztethető a rossz teljesítményt okozó önbecsmérlő, perfekcionista gondolkodás, majd ezek mellé segítő gondolatokat és pozitív életeseményeket rendelünk.”

**a végzős tanulókat, vagy inkább az alárendel-
tebb viszony a hatékonyabb?**

– Az egyéni különbségek mentén érdemes ezt megközelíteni. Bizonyos esetekben, például erős családi konfliktusok esetén vagy nagyon szorongó diákoknál a tanárok betölthetik a szülő szerepét is, ilyenkor ők motiválják és segítik azokat a fiatalokat, akiknek erre szükségük van. Mondhatom, hogy ez egy erős kontrollhelyzetet fenntartó megközelítés.

Másoknál, akik már a szülőktől is függetlenedtek, a távolságtartóbb magatartás vezet eredményhez. A többségnél erről van szó. A szorongóbb, magukat nehezen irányító, „görcsölő” diákoknál inkább a gondoskodó, tapintatos odafigyelés és a strukturált környezet megteremtése fontos.

– Vannak iskolák, ahol úgy próbálják oldani ezt a szorongást, hogy már hónapokkal az érettségi előtt is előadásokat tartatnak a tanulókkal, például a kedvenc hobbijukról. Lehet rutinossá tenni a tanulókat azzal, hogy folyamatosan nagyobb hallgatóság előtt kell beszélniük?

– Ez nagyon fontos, hiszen ezzel is fokozatosan hozzászoktathatjuk a diákokat ahhoz, hogy nagy hallgatóság előtt összeszedetten és meggyőzően tudjanak kommunikálni. Ha ez szervezeten nem jelenik meg az iskolában, akkor javasoljuk, hogy néhány fős baráti csoportnak adjanak elő egy hosszabb anyagrészt. Ez a szóbeli érettségire való hatékony felkészülésben kiemelten fontos. Ezzel egy kicsit analóg, mikor próbaérettségire van lehetőség négy-öt hónappal a tényleges érettségi előtt. Ez azért nehezebb műfaj, mint a kedvenc hobbiról beszélni, mert más előadási stílust igényel.

– Hogyan segíthet az érettségi stressz kezelésében az iskolapszichológus, milyen technikákkal készíti fel a diákokat?

– Ahhoz, hogy hatékonyan működjünk, a „csoportozás” kultúrájának jelen kell lennie az intézményben. Nem mondanám, hogy ennek a hazai iskolapszichológiai munkában hagyománya van, én is inkább az egyéni megkereséseket éltem meg. A pályaválasztás alapozásában több egyéni találkozásom is volt a tanulókkal, az érettségi előtt közülük átlagosan tizenöt-húsz diák önmagá kezdeményezte a tanácsadásra történő jelentkezést.

A stresszkezelésnek egyénre szabott mozzanatait szoktuk megvalósítani. Ennek lényeges része a relaxációs gyakorlat, ami helyben zajlik, és napi tizenöt perces folyamatos ismétlés már segíthet a valódi teljesítményhelyzetben is. A meditációs technikák bizonyos elemeit is fontos elsajátítani és gyakorolni az érzelmek, különösen az erős szorongás szabályozásához. Ha valaki a testi tü-

neteiben felismeri, hogy szorong, és képes azt gondolni vagy mondani, „ez csak félelem”, „ez csak szorongás”, akkor hosszabb gyakorlással képes lesz arra, hogy elengedje az őt görcsössé tevő érzést.

Felelevenítjük azokat az élményeket is, amelyekből eredeztethető a rossz teljesítményt okozó önbecsmérlő, perfekcionista gondolkodás, majd ezek mellé segítőtá gondolatokat és olyan pozitív életeseményeket rendelünk, ami sajátja a tanulóknak. Az önértékelés áll a középpontban, hogy képes-e elismerni a diák magában a tanulási folyamatban valamit, amit jól csinál.

– Milyen összefüggés lehet a családi háttér és az iskolai stressz miatti gyengébb teljesítmény között?

– Emlékezetes számomra egy gimnazista lány esete, aki nagyon szorongott dolgozatírási helyzetekben, és a szalagavatóra készülve tánc közben is elájult. Látszott, olyan nagy bajban van, hogy itt nem lehet szó teljesítményjavító technikák tanításáról. Az élmények szimbolikus önfeltáráásával kellett foglalkozni. Idővel az egyik szülője keresett meg azzal, fontos lehet a lánya viselkedésének megértésében az, hogy három évvel korábban úgy határoztak a párjával, elválnak, de inkább megvárják, míg a lányuk leérettségizik. Akkor vált világossá, milyen teher nehezedik a fiatal lányra. Ahogy közeledik az érettségi, úgy érkezik el ezzel együtt a szülei válásának időpontja is. A felismerés után továbbküldtem egy klinikai szakpszichológushoz, aki családterápiát kezdeményezett. – Ebből a történetből is látszik, az érzelmi problémák néha olyan erősek, hogy lehetetlenség, sőt illetlenség lenne bármiféle tanulástechnikát alkalmazni anélkül, hogy előbb a mélyebben fekvő életproblémával foglalkoznánk. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a teljesítés mögött is van olyan dinamika, ami a családi környezetet érinti.

– A családi és az iskolai problémák megélése és az elszakadás a korábbi biztonságos közegetől, része a felnőtté válásnak, ami érzékenyen érintheti a fiatalokat. Hogyan tudják ezt az elválásélményt megkönnyíteni a tanárok?

– Az internet és a közösségi oldalak lehetőséget biztosítanak a kapcsolattartásra. Ha távolságtartóbb volt a tanár az érettségiig, akkor lehet, hogy ezeket a kommunikációs csatornákat használva később mód nyílik arra, hogy a korábbi formális kapcsolat megváltozzon. Amikor az érettségit követően a tanárok és a diákok a banketten találkoznak, az ottani beszélgetések már a jövőbeli kapcsolatokat meghatározó eseményekké válhatnak, melyen új szerepdefiníciós történések zajlanak. Itt már nem a tanár beszélget a diákkal, hanem a felnőtt a felnőttel.

„Emlékezetes számomra egy szorongó gimnazista lány esete. Az egyik szülője keresett meg azzal, három évvel ezelőtt úgy határoztak a párjával, elválnak, de inkább megvárják, míg a lányuk leérettségizik. Akkor vált világossá, milyen teher nehezedik a fiatal lányra.”

A szünetben „szüneteljen” a tanulás is!

*Bízást kijelenthetjük: gyermekeink életében a legértékesebb idő – a szünidő! Az lehet, lehetne legalábbis, ha azzá tesszük. Mégis, talán éppen ezt az időszakot a legnehezebb értékes tartalommal megtölteni. Sikerül-e, sikerülhet-e, avagy hogyan tehetjük valóban értékessé és emlékezetes élménnyé a nyári szünet két és fél hónapját számukra? **Vekery Tamás** pszichológus máris visszakérdez:*

Csűrös Csilla

– Attól függ, mit tekintünk értékes tartalomnak?! Legelőször ugyanis azt kell leszögeznünk, hogy a pedagógusnak semmi dolga ne legyen nyáron a gyerekekkel, már ami a gyakoroltatást, a tanulást illeti. A szülő se hallgasson a nagyszülői sugallatra a nyári gyakorlással kapcsolatban!

Régi, sokszorosan beigazolódott tapasztalat, hogy a szünetben „szünetelő” gyermek látszólag úgy kerül vissza szeptemberben az iskolába, mintha mindent elfelejtett volna, ám tudása hamar feleleveníthető újra, ráadásul vidám, jókedvű, kipihent gyermekként tölti az őszi hónapokat az iskolapadban, míg a szünetben tanulnivalóval nyagगतott társa szeptemberben még jól teljesít, ám sokkal hamarabb kifárad, mint a többiek, akiken csak decemberre mutatkoznak a fáradtság jelei.

Egyszóval sem házi feladatot, sem semmiféle egyéb leckét, feladatot ne adjunk a gyerekeknek a szünidőre. Tanuláspszichológiai tény – bár mindmáig nem igazán akarjuk tudomásul venni –, hogy az igazán fontos dolgokat akkor tanuljuk meg, amikor nem csináljuk őket, illetve alvás közben. Mégpedig nem a mélyalvás, hanem az álmodás fázisában dolgozzuk fel, építjük be, rendezzük személyiségünk részévé a tanultakat.

– Kötelező olvasmányt sem javasol tehát feladni nyári olvasnivalóként?

– Arany János mondta idős korában, amikor megtudta, hogy a Toldi kötelező olvasmány lesz, hogy „Úristen, ezentúl magyar ember nem fogja élvezettel olvasni!” De tréfán kívül, a kötelező olvasmányokat már előbb, akár a szülővel együtt érdemes elolvasni, nem pedig muszáj-jelleggel. A „kötelező” ugyanis mindig ellenállást, elutasítást szül. Az viszont

igenis nagyon fontos, hogy a szülő minél többet olvasson fel a gyermekének, jóval többet, mint év közben! Erre a nyár lazább ritmusa kiválóan alkalmas: a kinti hőség elől hűs, be-sötétített szobába menekülve a téli estékhez hasonló intim hangulat teremthető meg. A felolvasásélmény ugyanis nagyon fontos: tápláló, feldolgozó élményt ad, szemben a tévével vagy a számítógép monitorával. Azok ugyanis leállítják nemcsak a mozgást – ami szintén nagy baj örökmozgó gyerekeink számára –, hanem a belső képteremtést is! A pszichológia *elaborációnak*, feldolgozásnak hívja a belső képalkotást, melyben feldolgozzuk félelmeinket, szorongásainkat, düheinket, vágyainkat, tapasztalatainkat. A képernyő külső képe leállítja a belső képalkotást. A gyerek tehát testileg-lelkileg „blokkolt” állapotban van, nincs mozgás, duzzad az aktivitás, nincs feldolgozás – s mindez előbb-utóbb agresszióban robban.

– A tanév vége előtt mikor jelentkeznek az első, kifáradásra utaló jelek, mikor kezdenek el a gyerekek „visszaszámolni”, a szünetre várva lazulni, lazítani?

– Sokan már márciusban is eléggé fáradtak, áprilisra, főleg májusra pedig már nagyon kimerült a legtöbb gyerek. A jó pedagógus, a gyerekre figyelő szülő ezt számításba veszi, szem előtt tartja.

A nyári szünidőben két dologra figyeljünk. Egyrészt oldottan, lazán pihenjünk! Engedjünk például a reggeli heverészás csábításának, ha úgy kívánja a gyerek. No, és nem kell a tanév közbenihez hasonló szoros beosztással, például percre szabályos étkezési renddel élni. Menjünk kirándulni, biciklizni, tervezzünk az eddigi napirendtől eltérő programokat! Másrészt viszont – még ha ez első hallásra el-

„Nem kell szoros beosztással élni. Viszont feltétlenül legyen ritmusa a nyári napoknak, mert csak a jól tagolt ritmusú nap pihentet.”

lentmondásnak tűnik is! – feltétlenül legyen ritmusa a nyári napoknak, mert csak a jól tagolt ritmusú nap pihentet. Az elfolyó napok egymásutánja egyáltalán nem pihentető, sőt, nagyon is fárasztó.

– Mennyi és milyen típusú pihenésre van szükségük gyerekeinknek?

– Az aktív és passzív pihenés helyes aránya és váltogatása nagyon fontos, bár gyorsan hozzátesszem: gyermekeink – és így igényeik is – ropant különbözőek. Vagyis: ne üldözzük őket a saját ötleteinkkel! Sokféle gyermek van sokféle szenvedéllyel, aminek épp ilyenkor kell és lehet teret adni. Ha a gyerekekünk utál biciklizni, ellenben örömmel játszik otthon a játékaival, vagy szívesen olvas inkább, akkor ne akarjunk mindenáron kerékpártúrara menni vele!

– No, és ha egész nap csak a számítógép előtt ülne?

– Én a számítógépezést kamaszkorig csak nagyon korlátozottan engedélyezném! Legfeljebb húsz percet naponta. És akkor is nagyon fontos, hogy mit csinál a gyerekek! Ha csak rajzolgat, pötyög a gépen, az nem baj, de a nagyszülőktől kapott számítógépes játékot például már biztosan nem adnám oda... Ilyenkor a legnagyobb ugyanis a függőség kialakulásának veszélye! A kamasz már ebben is szabad (kellene, hogy legyen). Különben az örök vitának és a családi rossz hangulatnak ágyazunk meg.

– Ebből a szempontból milyen szerepet játszanak a táborok? Annyiféle van ma már... Hogyan tudunk eligazodni köztük? És melyik a legmegfelelőbb? A kreativitást előtérbe helyező, a „tanulós”, a sport- vagy a természetjáró táborok?

– Kétségtelen, vannak jó, és vannak rossz táborok! És ez sajnos, sokszor csak menet közben derül ki. Menjen a gyerek mindenféle kreatív és érdekes táborba, nyelvtanulósba is akár, ha a szülő pénztárcája megengedi, de csakis akkor, ha a gyerekeknek kedve van hozzá! Ilyenkor fontos, hogy maga a gyerek mit akar, mit szeretne. Vonatkozik ez a nagyszülőknél való nyaralásra is. Illetve, természetesen rá is beszélheti őt valamire a szülő, de csakis azzal a feltétellel, hogy ha mégis haza akar jönni, akkor jöhessen, akkor én, a szülő, mindenképpen megteremttem ennek a módját. Nagyon fontos, hogy a gyerek mindig, minden körülmények között – legyen szó iskolai vagy szünidős napokról – azt érezze, a szülei mellette, mögötte állnak, a külvilággal szemben megvédi őt, akkor is, ha esetleg nem értenek egyet vele valamiben, ezt majd külön elintézik vele!

– Vonatkozik ez a nyári diákmunkára is?

– A nyári munkát én nem erőltetném, de ha a gyerek keresni akar, hogy megvehessen magának valamit, akkor hadd menjen! Persze, az egész nyarat lehetőleg ne dolgozza végig...

– Gyakorló szülőként is mondom: a nyári szünet legnagyobb dilemmája, hogy ilyenkor tudnánk a legtöbb hasznos időt együtt tölteni a gyerekeinkkel, ám a nyári szabadság ideje jóval végeesebb, mint a szünidő. Azaz épp olyankor töltenek sok időt, olykor heteket is távol a családtól, sokszor otthon épp csak átutazóban időzve gyerekeink, amikor a legnagyobb élmény és érték lehetne a családdal együtt töltött idő...

– Ez igaz, de itt is lehet váltogatni az együtt és a külön töltött időt. Az biztos, hogy a gyerekeinkkel együtt lenni nyáron nagyon fontos. Kivehetik a szülők csúsztatva is a szabadságukat, persze úgy, hogy átfedéssel legyen közös nyaralás is benne! Érdemes igénybe venni a barátok, a szomszédok segítségét, cseregyerekként küldve-fogadva a gyerekeket. És azért azt se feledjük el, a boldog családi együttlét feltétele, hogy néha azért „meg kell tölük szabadulni”, hiszen a gyerekeink „kiszívják a vérünket”, leszívják az energiáinkat, vagyis nekünk is szükségünk van a regenerálódásra – éppen az ő –, illetve a család jó működése érdekében!

– Egy jól működő család az eredményes, főlősleges feszültségektől mentes tanév záloga is. Hogyan kezdjük – bármilyen messzinek látszik még – az új tanévet? Készülünk rá már a nyár végén, vagy elég, ha szinte a Balatonból, a strand medencéjéből kimászva ül vissza gyermekünk az iskolapadba? Hogyan tudunk a legjobban segíteni neki, hogy minél zökkenőmentesebben lendüljön vissza a tanulás világába?

– Nem kell készülni rá semmiképpen, főleg nem görcsösen, stresszel telítve! Jó lenne, ha az iskola nyugodt, türelmes, elfogadó lenne, az otthoni háttér pedig sugallja azt: én mindig megvédlek, de az iskola a te dolgod! Mindig segítsünk a gyermekünknek, ha kell, ha ő maga kéri, de soha ne abajgassuk, ne ellenőrizzük állandóan, ne hasonlítottassuk másokhoz, különben tizenkét évnyi pokolban lesz részünk! Neki és nekünk is...

A gyerek biztonságérzetének, az őt szerető, be- és elfogadó, harmonikus közegnek a megteremtése – ez a legfontosabb, és ez egyformán fontos a tanévben és a nyári szünidőben is!

„A gyerek biztonságérzetének, az őt szerető, be- és elfogadó, harmonikus közegnek a megteremtése – ez a legfontosabb, és ez egyformán fontos a tanévben és a nyári szünidőben is!”

Nyáron még akár

Tanári tapasztalat év végéről, táborokról, tartalmas vakációról

Pontosan egy napig tartott az a rendhagyó matekóra, amely után – néhány évvel ezelőtt – interjút készítettem Sőrés Ágnessel, a budapesti Békésy György Szakközépiskola matematika–fizika szakos tanárával. Az elhivatott pedagógus ugyanis képes volt rávenni a külvárosi középiskola diákjait arra, hogy 24 (majd később 33) órán keresztül, a szó szoros értelmében éjjel-nappal a matematikával foglalkozzanak a hétvégi buli vagy éppen a semmittevés helyett.

Tanórái egyediek, ötletesek és kreatívak, ám nemcsak iskolai keretek között mozgósítja a diákjait, számtalan programot szervez a számukra, így többek között – immár nyolcadik éve – nyári matektáborokat is. A nyári szünidő közeledtével nem véletlenül éppen őt kerestem fel, hogy választ adjon az év végével, a vakációval kapcsolatos kérdéseimre: milyen eszközökkel lehet fegyelmezni a vakációra készülő diákokat a tanév végén, hogyan lehet lekötni a figyelmüket?

Szunyogh Gábor

– Szerencsére a tanév szeptemberben kezdődik, így a legtöbb tanár a tanév végére már kialakította az adott csoporttal, osztállyal a működő „szokásrendszerét”. Egyik emlékezetes tanárom, Dr. Benedek István mindig azt mondta, hogy az utolsó órát azért kell megtartani, hogy az előtte levőknek legyen értelme. A tanár empátikus képességén múlik tehát, hogy tudja, mikor kell húzni-engedni, s ha egy következetes tanévet zártunk, akkor különösebb probléma elvileg nem lehet az utolsó napokban sem.

Természetesen jelentős különbség van egy motivált és egy kevésbé érdeklődő tanuló között. Aki tanulni akar, az még június 15-én is kérdez, ha viszont a gyerek már a strandon lenne inkább, akkor nehezebb a helyzet. Alapvetően ugyanolyan módszerekkel szoktam fegyelmezni, mint év közben. Nyilvánvaló, hogy több ilyenkor a kiselőadás, többször nézünk filmet, de vigyázni kell a helyes arány megtalálására, hogy ne úgy menjen haza a diák: „, ma is csak tévéztünk, holnap be sem jövök”.

Az én kedvencem az év végén íratott házi dolgozat, amelynek címe: Hol van az életemben az idén tanult fizika/matematika? Amellett, hogy kicsit ismétlünk is, ezeken a foglalkozásokon rengeteget szoktunk nevetni, és már alig várjuk

a következő órát, amikor befejezzük a felolvasást. Az egyik legsikeresebb ilyen dolgozat címe: „Energiaátalakulások dinyelopás során”. A következő év elején ezek az emlékek sokat segítenek az újrakezdésben.

– Milyen feladatokat lehet adni nyárra?

– Már év közben mondogatni kell: nyáron is folytassuk azokat a tevékenységeket, amelyeket a tanév során megszoktunk.

Fontos, hogy legalább a tudatalattiba elültessük: minden helyzetből tanulni lehet. Emellett persze élvezniük kell a nyarat. A nyár az nyár. Szabadság. Nem elsősorban a feladatokról szól.

– Kicsit meglep a válasza, hiszen Ön évek óta nyári matematika táborokat szervez. Hogyan sikerül vonzóvá tenni ezt a nehéznek tartott tantárgyat a napsütésben?

– A matek tábor a szívügyem. Idén nyolcadik alkalommal szervezem Magyarország egyik legszebb táján, az Őrségben. Megmutatom, hogy a matek ott van az élet minden területén, hogy a gráfelmélet segít eligazodni a párkapcsolatokban, hogy a valószínűség-számítás a szerencsejátékok miatt jött létre, sőt, a titkosírások megfejtésében is szerepe lehet. Gyakran adok lehetőséget arra, hogy a diákok saját maguk

Olyan tábornak van értelme, ahol van valami plusz mozgás. Alapvető elvárás, hogy a tábor legyen olcsó, biztonságos, a gyerek érezze jól magát, és valamilyen területen fejlődjön!

tanulni is lehet

találják meg a matematikát a fák között, vagy épp a vacsora során. A résztvevők csoportosan és egyénileg is versenyeznek, a délelőtti négy matektól kezdve a fürdőszoba felmosásáig. A tábor végén ajándékokat kapnak, amelyeket szponzorok biztosítanak.

A tábor területén nehezen lehet telefonálni, a tévét pedig csak az olimpiák idején kapcsoljuk be. Ezért tehát beszélgetni kell. Gyakran ülünk a táborútnél, játszunk, fürdünk a tóban, kirándulunk, körtét szedünk, korongozunk, énekelünk, nézzük a csillaghullást, fényképezzük a hajnali tájat – egyszerűen olyan dolgokat csinálunk, amelyeket a városban nem szoktunk. Ez annyira bejön, hogy még matekznak is érte! Nyáron tehát lehet tanulni, csak a tananyagot megfelelőképpen kell tálalni.

– Milyen a jó tábor?

– Mindenképp olyan tábornak van értelme, ahol van valami plusz mozgás. Bármilyen tematikát választhatunk, csak az a fiatalok hangján szóljon! Alapvető elvárás, hogy a tábor legyen olcsó, biztonságos, a gyerek érezze jól magát, és valamilyen területen fejlődjön! Fontos az is, hogy azonos értékrendű kollegák álljanak össze. Minden olyan tábornak van értelme, ahol a résztvevők mást csinálnak, mint szoktak, közben nem ártnak maguknak, és még jól is érzik magukat. Szerveztem már több alkalommal magyarságismereti tábort, matek tábort, kézműves tábort.

– A táborok mellett általában mit javasol, mivel töltsék a diákok az idejüket nyáron?

– A gyermeknek látnia kell, hogy gyakorlatilag pénz nélkül is lehet szórakozni, hogy nyáron át lehet úszni a Balatont, hogy létezik kézimunka, hogy a fásztó munkákat csoportban lehet jobban végezni, közben lehet beszélgetni, ami nagyon jó. Buli lehet akár a lekvárfőzés is.

– Tapasztalatai szerint sokan vannak azok, akikkel egyáltalán nem foglalkoznak a szüleik, a „kulcsos gyerekek”?

– Sajnos, igen! Különböző családi háttérű gyermekek szaladgálnak a világban szülői figyelem nélkül. Vannak kiskorúak, akik a párjukkal laknak. Ők azok, akiknek én tudok egyedül a lelki

Optimális esetben a diákmunka remek lehetőség arra, hogy jobban megbecsüljék mindazt, amijük van.

A gyermeknek látnia kell, pénz nélkül is lehet szórakozni, nyáron át lehet úszni a Balatont, létezik kézimunka, és buli lehet akár a lekvárfőzés is.

életéről, akik jobb esetben tőlünk, tanároktól kérnek tanácsot. Szerencsés esetben a tanuló megtisztel a bizalmával, és ír egy e-mailt a nyáron is, amikor bajban van, ilyenkor nemegyszer megelőzhetünk valamit.

– Mi a véleménye a nyári diákmunkáról és a közösségi szolgátról?

– Jó dolog másokért tenni – és ezt mindenféle vallási vagy politikai nézet nélkül mondom. Az osztályommal rendszeresen végzünk közmunkát. Mindenki a kedvére vállalt. Ezt nem lehet erőltetni, a munka körülményeit viszont olyanná kell tenni, hogy a tanulók számára érdekes legyen valamelyikre eljönni. Például kifestjük az iskola különböző terzeit, vagy részt veszünk a hajléktalanoknak történő ételosztásban.

A nyári munka szintén jó lehet, ha helyén kezeljük, vagyis, ha a gyermek neki megfelelő munkát végez, és annak ellenértékéért valamit fel is tud mutatni. Sajnos gyakran tapasztalom, hogy tanulóink év közben és a tanulás rovására is dolgoznak, sőt sokszor nemcsak a zsebpénzüket egészítik ki vagy keresik meg, hanem a családi költségvetésben is komoly szerepet játszanak. Optimális esetben a diákmunka remek lehetőség arra, hogy jobban megbecsüljék mindazt, amijük van.

– A tanár képes regenerálódni táboroztatás közben?

– Már hallottam olyanról, aki igen... – *mosolyodik el Sőrés Ágnes, majd folytatja.* Nekem eddig nem sikerült. Nagy a felelősség, bármikor előfordulhatnak váratlan helyzetek. Ezzel együtt óriási a katarzis a tábor végén, ez kárpótol, és elegendő erőt ad, hogy megszervezzem a következőt.

– A gyerekek a nyár végén hogyan hangolódhatnak rá az új tanévre, hogyan segíthet nekik ebben a tanár?

– Szeptemberben egy csoportnál, osztálynál két lehetőség adódik. Az a szerencsésebb, ha már ismernek, mert ekkor kisebb a hibalehetőség: csak folytatni kell ott, ahol abbahagytuk. Látják, hogy ezt csinálom én is, tehát a gyerekek előbb-utóbb visszarázódnak. Ha nem ismernek, őszintének kell lenni. A tanuló látja, hogy én is elfogadom magam jónak és rossznak, és nyilvánvalóan megfogalmazom az iskola és a saját elvárásaimat, netán megkérdem, mi a véleményük. A tanulók kíváncsiak. Vagy azért, mert szeretik a tárgyat, vagy azért, mert talán majd most megszerethetik. Ez a remény sokak esetében segíthet.

A szünidő veszélyei

Drogmegelőzés az egészségfejlesztés módszerével

Ahogy elérkezik a szünidő, a diákok hosszú időre kikerülnek a tanárok látóköréből. Ilyenkor, a nyári programok során még nagyobb az esélye annak, hogy diákjaink különféle drogokkal, addiktív szerekkel találkozzanak. Mit tehetünk a tanév során, hogy megelőzzük a bajt? Erről beszélgettünk Dr. Rácz Józseffel, a Semmelweis Egyetem Addiktológiai Tanszékének vezetőjével, aki egyben a Kék Pont Drogkonzultációs Központ és Drogambulancia Alapítvány kuratóriumának elnöke.

Gósi Lilla

– Hogyan lehet hatékony a drogmegelőzés az iskolában?

– A „mit ne csináljon” helyett pozitív üzeneteken keresztül kell közvetíteni, hogy mit csináljon, hogyan éljen egészségesen a gyerek. Az információátadás mellett ki kell alakítani a gyerekekben értékeket, viszonyulásokat és olyan képességeket, mint a problémamegoldás, a döntéshozás és a stresszkezelés. Kiseb-
bekkel lehet dramatikus játékokat, helyzetgyakorlatokat játszani. Eljátszhatjuk, hogy egy buliban vagyunk, vagy a játszótéren, előkerül a cigaretta, és erre hogyan lehet nemet mondani úgy, hogy ne közösiítsék ki a gyereket.

– Ezeket a „játékokat” be lehet építeni egy tanórába?

– Előnyösebb tanórán kívüli alkalmat találni erre. Jó lenne, ha az osztályfőnökkel kényesebb témákról is tudnának beszélgetni a diákok, de sokszor sajnos nem áll fenn ilyen bizalmi viszony. Ideális esetben az iskola együttműködik valamilyen segítő vagy drogprevencióval foglalkozó szervezettel. Ekkor a gyerekekben nincs ott a félelem, hogy mi lesz, ha a tanárok számára kiderül, hogy kipróbáltak valamit... Viszont a programok finanszírozása nagy probléma. A szervezeteknek nincs akkora költségvetésük, hogy ingyen tartsanak foglalkozásokat, és olykor épp a leginkább rászoruló iskolák képtelenek fizetni.

– Önnek személyes tapasztalatai is vannak...

– Az iskolákban azt tapasztaltam, hogy az egyik legkényesebb pont a téma tálalása. Ha kiírjuk az ajtóra, hogy „drogellenes foglalkozás”, a gyerekek nem szívesen jönnek. Viszont, ha olyan témát hozunk, ami érdekli őket, amivel megteremtünk egy jó légkört, akkor egymás előtt is meg tudnak nyílni, és máris előhozhatjuk a valódi témát.

A csoporthelyzet kialakítása után, ha nem lenyomjuk, hanem megnyerjük magunknak a hangadókat, eredményesek lehetünk. Ha egy ilyen gyerek mondja ki, hogy van, akinek egy berúgás meg se kottyan, de másnál súlyos következményekkel járhat, a többiek hallgatni fognak rá.

Sajnos a negyvenöt perc általában kevés, idő kell, amíg oldódik a légkör, amíg meg tudnak bízni a külső szervezet tagjaiban. Érdemes lenne egész évben foglalkozni ezzel, a nyár előtti utolsó hónapok nem elegendőek a bizalom megteremtésére. A diákok tanárokat folyamatosan tesztelik, elmondanak bizonyos információkat, és várják, lesz-e következménye, vajon a többi tanár

megtudja-e. Év végére kialakul, melyik tanárral lehet beszélgetni – ez tehát nem egy-két alkalom, hanem egy folyamat.

– Mit mutatnak a statisztikák, működnek a módszerek?

– Végeztek európai drog- és alkoholvizsgálatot középiskolások körében, amiből kiderült, hogy míg külföldön az utóbbi években nem növekedett a szerhasználat, addig nálunk igen. Magyarországon nem készült utánkötvetéses vizsgálat, de a külföldi eredmények alapján egyértelmű, hogy a frontális információközlés elrettentéssel önmagában nem elég. Részben, mert az információkat már tudják, az elrettentés pedig nem gyakorol rájuk különösebb hatást, sőt, valakinek inkább felkelti a kíváncsiságát.

– Nyáron mi jelenti a legerősebb ingert és nyomást?

– Elsősorban a kortársak. A nyári fesztiválokra a fiatalok kapcsolatba kerülnek idősebbekkel, akik már használtak vagy használnak szereket. Ráadásul a legújabb pszichoaktív anyagok olcsók, könnyen beszerezhetőek, már interneten is megvásárolhatóak. Az alkoholgyártó cégek erőszakos marketingje sokszor mintha kifejezetten a fiatal korosztályt célozná meg: olyan színes, édes italokat hoznak forgalomba, amelyek a serdülők ízlésvilágához állnak közel. Ezen felül elkezdtek az „Egyet fizet, kettőt kap” és az „Ingyenes az első” jellegű akciókat, ahol általában pont a tömény italokat kínálják ingyen. A probléma vidéken is fennáll, de a szünidőben a széles programkínálat miatt többen utaznak Budapestre – ők távol kerülve a szülőktől még nagyobb veszélynek lehetnek kitéve.

– Ön miben látja a megoldást? Lehetséges nyáron is tenni valamit a fiatalokért?

– Nagyon fontos, hogy meglegyen a biztos, bizalmon alapuló tanár-diák, illetve szülő-gyerek kapcsolat. Emellett jó ötlet napköziszerű, pár órás nyitva tartást biztosítani az iskolákban. A Kék Pont Alapítvánnyal a békásmegyeri lakótelepen van egy programunk, ahová év közben és nyáron is bejöhetnek a cselengők. Játékos és ifjúsági kultúrához kapcsolódó programokat szervezünk City Art Műhely néven, ahol a fiatalok graffitit rajzolnak gipszkartonra, stencileznek, DJ-szakkörben tanulnak, hip-hop órán vesznek részt. A program szakemberekkel és önkéntessel működik – több információ a www.kekpont.hu honlapon található.

A természettudományos oktatás megújításában a világszínvonal felé kell mozdulni

*Európában még mindig nagyhatalomnak számítunk a természettudományos elitképzésben, de a biológiaoktatás területén szemléletváltásra lenne szükség ahhoz, hogy az elmúlt húsz év módszertani lemaradását pótolhassuk – hangsúlyozta lapunknak adott interjújában **Bán Sándor**, a szegedi Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium biológiatanára, aki üdvözli a szaktanácsadási rendszer újjáélesztését.*

Csókás Adrienn

– A kormány az állami ösztöndíjas felsőoktatási férőhelyek bővítésével kívánja a természettudományos pálya felé irányítani a fiatalokat, akiknek – úgy tűnik – már a középiskolában sem tartozik kedvenc tantárgyaik közé a fizika, a biológia és a kémia. Mi lehet az oka, hogy kevésbé népszerűek ezek a tárgyak?

– A természettudományos tantárgyak tanulása jelentős koncentrációt igényel, ezért tartják nehezebbnek őket, mint a humán tárgyakat, ráadásul éppen abban az életkorban – a kilencedikes, tizedikes korosztályban – igénylik ezt a sok energiáfordítást, amikor a gyerekek kamaszodnak, és teljesen más dolgok kezdik lekötni a figyelmüket. Ha ebben az életkorban nincs megfelelő motivációja a diákoknak e tantárgyak tanuláshoz, akkor hamar kudarcokkal szembesülnek. Amiben pedig sikertelenek vagyunk, azt általában nem is kedveljük. Ezért is rendkívül lényeges a természettudományok oktatásában a megfelelő módszer megválasztása.

– Ha a felvételig esik szó, sokszor hallani, hogy az utóbbi években gyengült a középiskolából kikerülő diákok felkészültsége. A saját területén mennyire tapasztalja ezt?

– Sokáig nem hitték el a felsőoktatásban dolgozó kollégáink, hogy érdemes magasabb követelményeket kérni a belépő diákoktól. Jelentős minőségjavulást várok attól, hogy az emelt szintű érettségit több helyen követelik meg. Több európai, ázsiai és amerikai ország oktatási rendszerét ismerve elmondhatom, hogy biológiából az emelt szintű érettségi világszínvonalú abban a tekintetben, hogy milyen típusú tudást és milyen szinten követel meg a középiskola végén.

– Évek óta hiány van természettudományos szakos tanárokból. A tanárképzésben szeptembertől ezért elindítják a Klebelsberg-ösztöndíjat. Mennyire jelenthet Ön szerint motiváló erőt ez az ösztöndíj?

– Mindenképpen üdvözlendő az ösztöndíj bevezetése, hiszen ezt a pályát elsősorban nem azért nem választják, mert nem szeretik, hanem mert a pedagógusi hivatás anyagi megbecsültsége rendkívül alacsony, és komoly pénzügyi hátrányt jelent ezen a pályán elhelyezkedni. A Klebelsberg-ösztöndíj és a szintén most induló életpályamodell által garantált pluszjuttatás együttesen már komoly motiváló erőt jelenthet – így szerintem

már el lehet érni olyan gyerekeket, akik egyébként érdeklődnének a terület iránt, csak anyagi megfontolásból mennének más irányba.

– Mi a véleménye, a közoktatás új tartalmi szabályozása milyen változásokat hoz a biológia területén?

– Az új Nemzeti alaptantervet alapvetően jó keretszabályozónak tartom, viszont némi szomorúsággal állapítottam meg, hogy a kerettantervek összeállításakor nem vették kellően figyelembe a biológia tudományának változását. A modern biológia mintegy hatvan éve a molekuláris biológián alapul. A korszerű biológiaoktatásban előttünk járó országokban, így például Angliában, az Egyesült Államokban, az ázsiai országokban, valamint Kanadában és Ausztráliában is erre fektetik a hangsúlyt, ez a rész hangsúlyos a középiskolai tananyagban. Ezzel szemben nálunk a molekuláris biológia csak a képzés második felében, egyfajta érdekességként kerül szóba. A képzés, egészét tekintve, így sajnos még mindig a 19. századi biológiára alapoz.

A szakmódszertani képzés során a tanár szakos hallgatók elsősorban leíró jellegű biológiát tanulnak, és ezt adják át majd diákjaiknak is. A matematikai modellezés, a műszeres vizsgálatok, valamint általában a mérés és adatelemzés oktatása gyakorlatilag teljesen hiányzik a módszertani palettáról.

Ma már a bűnüldözésben, az apasági vizsgálatok során, a betegségek diagnózisában és fontos társadalmi-gazdasági kérdésekben (pl. GMO-növények termesztése) is mindennapjaink részévé vált a molekuláris biológia. E terület sokkal lényegesebb már, mint az, hogy mi a neve a gyűrűsféreg kiválasztószervének.

A nehézséget éppen az jelenti, hogy a régi biológiaoktatási szemléletet megfelelő képzettség és a világba való kitekintés hiányában nem lehetséges felváltani egy korszerű, valódi igényeket kielégítő szemlélettel. A régi – ma már nem releváns – tudást így nem merik kiszelektálni, a tananyag pedig emiatt feleslegesen növekszik.

– A szakmai felkészültségen túl Ön szerint mi a jó biológiatanár titka? Mivel lehet élvezetessé tenni az órákat, akkor is, ha nehezek?

– Nincsenek egyedül üdvözítő módszerek: a legfontosabb mindig az, hogy a pedagógiai tevékenységet adott csoport adott diákjainak megfelelően válasszuk ki minden órán. A mai diákok ahhoz szoktak, hogy ha megunnak egy TV-műsort, akkor csak kattintanak egyet, és máris egészen más világba csöppennek. Az iskolában azonban 45-90 percig kellene egyetlen dologra koncentrálniuk, anélkül, hogy egyetlen kattintással egy másik témába vágnának. Ez rendkívüli kihívást jelent a mai tanároknak, mert mi nem éljük át ezt, így nem is tudjuk, mit érezhetnek a diákok a számukra unalmasnak tűnő óráikon. Talán megfelelően kialakított nevelési stratégiák segíthetnek abban, hogy bevezessük őket a kitartó figyelem által megszerezhető tudásba.

– Ön milyen módszerekkel tanít?

– Sokféleképpen. Igyekszem kevés frontális órát tartani, mert hiszek a diákok alkotóképességében. Legutóbb például az elsős tagozatos diákokkal elbáboztuk a fehérjesszintézist úgy, hogy a bábokat is ők készítették. Sok laboratóriumi gyakorlatot és terepmunkát is igyekszünk végezni, ami közelebb viszi hozzájuk

az elvont tudományos fejtegetéseket is. Ugyanakkor a rendszeres tanulásban is hiszek, ezért diákjaimtól rendszeres készülést várok el, amit gyakran ellenőrzök is.

– Milyennek látja a tehetséggondozást a biológiában?

– Az utóbbi évtizedben jelentős és eredményes változás következett be a hazai tehetséggondozásban. A központosított tehetséggondozás lehetővé teszi, hogy sok olyan tehetséges gyerek is kamatoztathassa adottságait, aki eddig nem tehette. A tehetség fogalma azonban mindeközben egyfajta átalakuláson ment át: összemósódott a hátrányos helyzet fogalmával. Az pedig sajnos a forráshiány következménye, hogy negyvenéves hagyománnyal rendelkező, komoly tanulmányi versenyek kerülnek veszélybe vagy szűnnek meg, így például a Kitaibel Pál Természetismereti Verseny pedig jelentkező, érdeklődő diák és tanár lenne elegendő.

– Mi a helyzet a nemzetközi biológia diákolimpiával, amelyen Ön is felkészítő tanár? Itt is szembesülnek a források hiányával? Mennyire népszerű ez a verseny?

– Ez a verseny – hároméves „életkorához” képest – nagyon népszerű: az idén már több mint harminc iskolából neveztek be diákok. A verseny nem költségigényes, hiszen az első két forduló internetes, vagyis nem igényel szervezést, utazást. A zárthelyi dolgozat csak a harmadik fordulóban következik. Komolyabb erőforrás-igénye csupán a döntőnek, a gyakorlati fordulónak és a kiválasztott csapattagok felkészítésének van. Rengeteg segítséget nyújt a hazai verseny megrendezésében és az olimpiákon felkészítésében is a Szegedi Tudományegyetem Biológiai Tanszékcsoportja, valamint az MTA Szegedi Biológiai Kutatóközpontja is.

– Nemzetközi szinten melyek a legnagyobb természettudományos, biológiai eredményeink, legrangosabb díjaink?

– A természettudományos diákolimpiákon hagyományosan jól teljesítenek a magyar csapatok. 15-20 évvel ezelőtt ez főként aranyérmeket jelentett. Az ázsiai országok megjelenésével azonban – ahol a jó eredményt jó országimázs-építőnek tartják, és ezért rengeteg állami erőforrást mozgósítanak a siker érdekében – az élmezőny végére, a középmezőny elejére elegendő diákjaink felkészültsége. Azért szerencsére minden évben akad kiemelkedő teljesítmény is. 2012-ben fizikából abszolút első helyen végzett egy pécsi diák, *Szabó Attila*, előző évben pedig kémiai és biológiából is születtek kiemelkedő eredmények a budapesti *Sályi Gergő* és a szegedi *Násza Máté* jóvoltából. Európában még mindig „nagy hatalomnak” számítunk a természettudományos elitképzésben. A 17 évesek számára rendezett Uniós versenyen (EUSO) a magyar csapat általában a legjobb három között szerepel, de a tantárgyi versenyeken sincs szívenkezni valónk európai viszonylatban. Az olimpiákonkat szívesen látják a világ legjobb egyetemsein. A Cambridge-i Egyetem észlelte is ezt a trendet, így a természettudományokban legeredményesebb négy hazai középiskolában hivatalos toborzókörutat is szerveznek, ami rendkívüli elismerést jelent. Ilyen eseménynek adhat helyet a budapesti Fazekas Mihály Gimnázium, az ELTE két gyakorló gimnáziuma, az Apáczai és a Radnóti Gimnázium, valamint vidéken a szegedi Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium.

– Egy korábbi interjújában azt nyilatkozta, amióta nincs hazánkban tanfelügyeleti rendszer, azóta komolyabb módszertani fejlődésről sem beszélhetünk az oktatásban. Javulásra számít most, hogy szeptembertől a tanfelügyelők és a szaktanácsadók megújult rendszerben térnek vissza az iskolába?

– Egy olyan dinamikusan fejlődő tudományterület esetén, mint a biológia, nem várható el, hogy az egyébként is leterhelt tanárok önként sajátítsák el az átlagos műveltséghez egyre inkább hozzá tartozó szakmai eredményeket. A szaktanácsadás ezért nagyon fontos segítsége a pedagógiai munkának, örülök, hogy visszahozzák. Nem elsősorban az ellenőrző szerep miatt, sokkal inkább azért, hogy legyenek olyan szakemberek, akik közvetítik a szakmódszertani újdonságokat a pedagógusoknak, napi kapcsolatban vannak a tanárokkal. Bízom benne, hogy ez a változás is lehetőséget ad majd a hazai biológiaoktatás tartalmi és módszertani fejlesztésére egyaránt.

Innovatív jövőkép

A 21. századi információs társadalomban az egyik legnagyobb értéket maga az információ, a megszerzett tudás képviseli, melynek segítségével tovább fejlődhetünk és növelhetjük gazdaságunk versenyképességét. A Magyar Innovációs Szövetség (MISZ) célja, hogy felhívja a figyelmet a gazdaság számára kiemelkedően fontos fejlesztésekre és azok gyakorlati alkalmazásának jelentőségére. Kiváló lehetőségeket biztosítanak a fiatal tehetségek számára. A szövetség működéséről dr. Antos László ügyvezető igazgatót kérdeztük.

Kuslits Szonja

– Azoknak, akik nem ismerik részletesebben a szervezetet, hogyan mutatná be a Magyar Innovációs Szövetséget, mi a fő profiljuk, és hogyan járulnak hozzá a magyar gazdaság növekedéséhez?

– A szövetség egyrészt országos, – Európában egyedülállóan – horizontális (tehát nem ágazati) innovációs szakmai szervezet, másrészt tehetségkutatással, -kiválasztással és -gondozással foglalkozik a műszaki és a természettudományos területeken, továbbá tudomány-népszerűsítéssel. Tisztségviselőink, szakértőink száma 80 fő, ők társadalmi munkában végzik tevékenységüket.

– Hogyan valósítják meg ezt a küldetést?

– Társadalmi elismertséget teremtünk az innovációs tevékenységnek, illetve a megvalósítóknak, díjak kiírásával, innovációs versenyek, kiállítások szervezésével, továbbá szakmai véleményekkel, előadásokkal, interjúkkal foglalunk állást a magyarországi innováció gyorsítása mellett. Tisztségviselőink különböző bizottságokban is helyet foglalnak és képviselik célkitűzéseinket.

– Milyen jellegű szolgáltatást nyújt a MISZ azoknak a tagvállalatoknak, amelyekkel együtt dolgozik, és egyáltalán kik és hogyan kerülhetnek a tagok közé?

– A MISZ-hez kizárólag jogi személyek – gazdasági társaságok, vállalkozások, kutatóintézetek, egyetemek, nonprofit szervezetek stb. – csatlakozhatnak, amennyiben elfogadják az alapszabályt. Közvetlen taglétszámunk jelenleg 318, a tagszövetségünk révén csatlakozott úgynevezett „közvetett” tagjaink száma pedig 459. A tagszervezeteket bevonjuk a szakmai egyeztetésekbe, bármilyen szakmai problémával fordulhatnak hozzánk, és folyamatosan jogi és üzleti információkkal látjuk el őket. Emellett fontos kiemelni azt is, hogy jelentős kapcsolati tőkére tehetnek szert.

– Mely területeken, és hogyan segítik a szellemi termékek létrehozását, terjesztését és jövedelmező felhasználását?

– Azt valljuk, hogy minden gazdasági területen (ipar, mezőgazdaság, közlekedés stb.) szükség van innovációra, melyhez szükségszerűen kapcsolódik szellemi tevékenység. Az innovátorokat elismertséghez, publicitáshoz juttatjuk. Folyamatosan szerve-

zünk olyan rendezvényeket, melyek célja az innovációs tevékenység fontosságának tudatosítása.

– Mitől mondaná eredményesnek a Magyar Innovációs Szövetség működését, milyen sikereket tudhatnak maguk mögött?

– A Magyar Innovációs Nagydíj, melyet az Országházban adunk át, a gazdasági élet legelismertebb díjai közé tartozik. Az eddigi huszonegy pályázati felhívásra összesen 10391 pályamű érkezett, melyekből 917 volt megvalósult, sikeres innováció. Emellett nagyon sikeres a „Meet the scientist” (Találkozz tudóssal) című tudomány-népszerűsítő programunk is. Szakmai állásfoglalásainkat a hivatalos szervek, ha nem is teljes mértékben, de figyelembe veszik.

– Milyen stratégiai szerepet tulajdonít a természettudományok területén zajló kutatásoknak a gazdaságélénkítésben?

– Legnagyobb szerepük abban áll, hogy beépülve az oktatásba, jól képzett mérnökök, kutatók állnak a gazdaság rendelkezésére.

– Milyen ösztöndíjprogramokkal, pályázatokkal támogatják a tehetséges fiatalokat ötleteik megvalósításában?

– A tizenöt és húsz év közötti, műszaki és természettudományok területén kimagasló innovatív tevékenységet folytató fiatalokat és mentoraikat az Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny keretében díjazzuk ösztöndíjjal. Míg a menedzsment területen készített kiemelkedő színvonalú munkák készítőit Harsányi István-díj pályázat keretében kutatási ösztöndíjjal ismerjük el.

– Hogy zajlik az Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny, miképpen dolgoznak együtt a fiatal tudós-pálántákkal?

A Szövetség 1991 óta, az EU Fiatal Tudósok Versenyével összhangban, évente írja ki a versenyt, amelyre a fiatal tehetségek saját tudományos-műszaki alkotással, illetve önálló kutató-fejlesztő munkával jelentkezhetnek. A tekintélyes bírálóbizottság tagjai személyesen is kikérdezik a versenyzőket. Az oktatási tárcával közösen szervezett versenyen az eddig beérkezett 2437 pályázat közül a zsűri összesen 332 díjat osztott ki. Évente körülbelül tíz fiatal nemzetközi szerepléshez is juttatunk. A díjazottak számára egyébként működtetünk egy klubot is.

A diák elszántsága és a pedagógus türelme

Balassi Márton és Horváth Dávid 2008-ban, középiskolai diákként kezdtek foglalkozni *Természet a képernyődön!* című projektjükkel, melynek során ökológiai szimulációs programot és oktatószoftvert készítettek biológiatanárnőjük, Réti Mónika témavezetésével. A fiatalok projektüket folyamatosan fejlesztve számos versenyen és konferencián vettek részt, többek között képviselték hazánkat 2010-ben az Európai Unió Fiatal Tudósainak Versenyén, ahonnan I. díjjal tértek haza, illetve előadók voltak 2011-ben az EU Magyar Elnökségi Tehetségtámogató Konferencián.

Balassi Márton – Horváth Dávid

Közös kezdetek

Harmadéves gimnazista fejjel kezdtünk el közösen dolgozni, de ennek a közös munkának számos előzménye volt. Kapcsolatunk közel sem indult olyan zökkenőmentesen, mint ahogyan az ma visszatekintve tűnhet. Ellenfelek voltunk korábban számos versenyen, és ki nem állhattuk egymást. Ezért is volt meglepő számunkra, hogy milyen produktív is tud lenni az egymás ellen helyett az együtt dolgozás.

Furcsa élmény volt látni, hogy ha megígérem a másíknak, hogy ma éjfélig még elkészítem ezt a részprogramot, akkor azt biztosabban készítem el, mintha csak magamért csinálnám, illetve

amikor másnap reggel hatra ő már hozzá is teszi az általa csak délutánra beígért részt, akkor az egymásért versenyzés egy nagyon motiváló légkört szül.

Mindazonáltal ki kell emelnünk, hogy ez a légkör nem jöhetett volna létre, ha Réti Mónika tanárnő nem válaszol türelemmel a legképtelenebb kérdéseinkre, nem áldozza ránk számára természetesen szabadidejét. Nem volt ritka, hogy versenyek leadási határidejét közvetlenül megelőző időszakokban – kis túlzással – átköltöztünk hozzá egy-egy hétvégi nap erejéig, és arra is akadt példa, hogy csak másnap hajnalban indultunk haza. Mégsem éreztük ezt tehernek.

Nem jutott eszünkbe sem tanárunk leírására a rabszolgahajcsár, sem iskolánkra a versenystálló kifejezés. **Előbbi támogatta projektünk minden lépését, míg utóbbi teret biztosított ehhez. Megjegyezzük, a családi példamutató háttér is meghatározó volt abban, hogy szerettünk volna minél sikeresebbek lenni,** és mertünk ezért minél többet megtenni. Mindketten elmondhatjuk, olyan édesanyával rendelkezünk, akiről tudjuk, hogy próbálkozhatunk, de annyi és olyan minőségű munkát talán sohasem fogunk tudni elvégezni, mint ők. A tenni akarást, a sosem adom fel hozzáállást tőlük tanultuk.

Konkrétumokat tekintve első szárnypróbálgatásunk az Emberi Erőforrások Minisztériumának jogelődje által szervezett Ifjúsági Bolyai Pályázaton elért különdíj volt, amely hatalmas lökést jelentett számunkra. Itt olyan neves kutatók véleményezték munkánkat, mint Lovász László matematikus, Csermely Péter biokémikus, vagy Katona Gyula matematikus. **Egy-egy ilyen beszélgetés általában a következő fél évre ellátott minket ötletekkel, rendre neveztünk be újabb fejlesztésekkel vagy alkalmazási területekkel versenyekre.**

A következő évben a Kutató Diákok Országos Szövetségének különböző műfajú (előadás, poszter, esszé) megmérettetései segítettek a követelmények elsajátításában, a TIT Kossuth Klub jóvoltából Tuniszban részt vettünk az Expo Sciences International-on, ahol több tucatszor kellett bemutatnunk a legkülönbözőbb érdeklődőknek angolul a programunkat.

Márton

Jelenleg negyedéves programtervező informatikus-hallgató vagyok az ELTE-n és harmadéves alkalmazott közgazdaságtan-hallgató a Műegyetemen.

A modellalkotás és a szimulációs programok állnak továbbra is érdeklődésem

fókuszpontjában. Ennek érdekében igyekszem elmélyíteni matematikai és informatikai ismereteimet, illetve tanulmányozni a választott alkalmazási terület, esetemben a környezetgazdaságtan szakirodalmát. Ahhoz, hogy ezt meg tudjam tenni, áthallgatok a Közép-Európai Egyetem egyes kurzusaira.

Az oktatóanyag fejlesztésekor tartott kísérleti tanórák kialakították bennem az igényt, hogy ha lehetőségem van rá, szánjak időt a következő generációkkal való foglalkozásra, illetve próbáljam ki magam tanárként, ezért alkalmanként visszajárok volt középiskolámba matematika szakköröket tartani az érdeklődőknek.

Hosszú távú befektetések

Történetünk nem feltétlenül mindig a gyorsan megtérülő és egyáltalán nem a mindig megtérülő befektetett munkáról szól. Néha hiába dolgoztunk többszáz órát egy-egy évben a projekten, volt, hogy az akkor összehozott eredményt nem rögtön, csak egy évvel később méltányolták, mert akkorra került bemutatható állapotba, vagy csak akkor tudtuk prezentálni.

És persze néha bizony – dacára becsületes felkészülésünknek – nem jött össze egy-egy díj. Egyszer fent, másszor lent. Az élet azonban ment tovább, és visszatekintve érezzük, hogy ezek a kudarcok kellettek, hogy a földön maradjunk (sosem voltunk túlságosan szerények). Ugyanakkor megragadtunk minden lehetőséget, mintha egy citromot facsarnánk ki, és eltekintve eme néhány keserű magtól, bőven jött a léből is.

Felbecsülhetetlen értékű és mennyiségű élményt, tapasztalatot szereztünk, és az egyéni, illetve közös készségek szempontjából nagyon sokat fejlődtünk a megpróbáltatások során. Ezek nélkül nem jöhetett volna össze a BME VIK Tudományos Diákköri Konferenciájáról elhozott első díj, majd az Ifjúsági Tudományos és Innovációs Tehetségkutató Verseny első díja, ami által végül eljuthattunk az Európai Fiatal Tudósok Versenyére (EUCYS) 2010-ben, ahonnan a projekt csúcspontját jelentő első díjjal térhettünk haza.

Hitünk sem lett volna ezekhez a versenyekhez, ha nincsenek a megelőző évek.

Dávid

Talán a projekt determinálta informatikai pályaválasztásomat: programozó lettem. Utólag tanultam meg, mennyit számított Marci motivációja a projektekben, mert önmagamot nem tudtam annyira motiválni, hogy befejezzem a BME VIK-en megkezdett képzést, amire programozni jártam csak – azt viszont intenzíven.

A projekt hatására kiderült, mennyire szeretek rendszert alkotni, és megtanítani másokat arra. Több féléven át tartottam gyakorlatot informatikus hallgatóknak programozásból, és a mai napig tanítok eddig bukdácsoló embereket sikeres programozásra.

Jómagam mesterséges intelligenciával és számítástudománnyal kezdtem el most foglalkozni, miközben 2012 telén bejutottam Magyarország egyik legsikeresebb szoftverfejlesztő gárdájába, ahol mély szakmai tapasztalatot szerzek olyan emberek között, akik mind okosabban nálam. Végre megtanultam motiválni magamat.

Ajánlja fel Ön is adója 1%-át a tehetséges gyermekeknek!

Amennyiben fontosnak tartja a tehetségek támogatását, kérjük, ajánlja fel adója második 1%-át, támogatva ezzel a tehetséges gyermekeket!

Technikai szám: 1823

Tudta, hogy a személyi jövedelemadó éves bevallásának benyújtásakor adója 2%-áról is rendelkezhet? Az első 1%-ot felajánlhatja valamely civil szervezet javára, a második 1%-ot pedig egy egyház vagy a Nemzeti Tehetség Program céljaira.

Amennyiben nem kíván egyház javára rendelkezni, de fontosnak tartja a tehetségek támogatását, kérjük, ajánlja fel adója második 1%-át a Nemzeti Tehetség Program javára, hogy ezzel is segítsük a tehetséges gyermekeket!

Hívja fel ismerősei, kollégái figyelmét is erre a lehetőségre, mert rajtunk múlik, hogy minél több ifjú tehetség támogatására nyíljon mód a következő tanévben!

2012-ben az adózók rendelkezése alapján több mint 1,3 milliárd Ft gyűlt össze a Nemzeti Tehetség Program céljaira. Ebből az összegből egyebek között általános- és középiskolák, felsőoktatási intézmények, kollégiumok és civil szervezetek nyernek el pályázati támogatást tehetséggondozó programjaik, szakkörök, versenyek, táborok megvalósítására a 2013/2014-es tanévben.

2014-ben is számítanak ránk a tehetséges fiatalok! Rendelkezzen a jövő generáció javára!

AZ OLVASÁS LEHET-E HAB A TORTÁN?

Lackfi János – zshiványságról, nagycsaládról és Tüdő Gyusziról

Rendhagyó osztályfőnöki óra következik – csapja fel napló helyett legújabb könyvét Lackfi János. Mielőtt azonban a diákok kimenekülnének a könyvbemutatóról, villámgyorsan olvasni kezd. A Kapjátok el Tüdő Gyusztit verseiben fiúk, lányok és nindzsák elevenednek meg. Az iskola négy fala közötti világ, kicsit másképp! A most megjelent kötet négy-öt éve készülő versei egy vásott kiskamasz, Tüdő Gyuszi apró lázadásairól mesélnek. Az író-költő-műfordítót a Momentán Társulat fiatal színészei követik játékkal és interaktív-spontán színházzal. Az improvizáció alatt a tekintetek kinyílnak, és a bemutató végén a Millenáris termében összegyűlt gimnazisták nagy nevetés közepette tapsolnak, forgatják a Tüdő Gyusztit. Észre sem vették, és az irodalom egyetlen óra leforgása alatt „beszippantotta” őket...

Egy könyvbemutató után és két dedikálás között, a XX. Budapesti Könyvfesztivál forgatagában kérdeztem Lackfi Jánost.

Gósi Lilla

– Az irodalmat humorral bevinni az iskolába – így kellene?
– Mindenképp értelmesebb, mint sírni-ríni a nagy nemzeti panaszfalnál, hogy „Jajistenem, senki se olvas”! Szerencsére sok olyan könyvtárat, sulit láttam, ahol a könyvtárosok felveszik a kesztyűt. Ezek működő, dinamikus, élő helyek, ahol nem holt kötetek pora száll. A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskolában például Forstner Kriszta, ez a remek tanító néni könyvtárfüzetet

vezet alsó tagozatos osztályában, mindenki behozhat könyveket, amelyeket ajánl a többieknek. Jelenleg hatvanhat könyv forog és jár körbe, folyamatosan cserélgetik, olvassák. Gombos Péter mesekutató számolt be egy német példáról, a „Dobj el mindent, és olvas!” akcióról. A tanári asztalon egy vekker áll, és amikor csenget, mindenki mindent abbahagy, és öt percig olvas bármit, amit akar. Jó, ha az olvasás nem kötelező nyűg, hanem hab a tortán...

– Magyar irodalomtörténetből szerzett doktori fokozatot, magyar-francia szakon végzett, és ma is „jár” egyetemre: a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen tanít, többek között kreatív írást. Milyen érzés tanítani?

– Tanárként tizenhat éve tevékenykedem, és nagyon fontosnak tartom, hogy eleven kapcsolat alakuljon ki a diákokkal. Folyamatosan tanulok tanítani, összeszedetten előadni, látványosabbá tenni az órákat. Ha érzem, hogy ernyed a hangulat, bedobok egy viccet, egy anekdotát, még bohóckodom, énekelek vagy rajzok is olykor. Nem vagyok egy Michelangelo, de a bénázás is lehet szimpatikus, nem kell superhőroshoznak beállítani magunkat. Ha a diáknál van laptop, és valamiben nem vagyok biztos, megkérem, keresse ki a neten, így közös a megszerzett tudás. Nem a tévedhetetlenségén múlik, hogy tisztelik-e az embert.

– Legújabb verseskötete, a *Kapjátok el Tüdő Gyusztit!* zshiványoknak, felnőtt gyerekeknek és gyerekes felnőtteknek szól. Pedagógusoknak is ajánlott?

– A könyv fülszövege hangsúlyozza, hogy jól nevelték csak tiatokban olvashatják, mert karcos és vásott dolgokkal van tele, akárcsak egy átlagos kiskamasz feje. Gyomorforgató bűnügyek,

Névjegy

Lackfi János

Költő, író, műfordító, tanár, folyóirat-szerkesztő, a Magyar Írószövetség és a JAK tagja, a Magyar PEN Club titkára

Született: Oláh János néven, Budapest, 1971. május 18.

Szülei: Mezey Katalin és Oláh János József Attila-díjas költők

Felesége: Bárdos Júlia

Gyermekei: Simon (1992), Margit (1995), Dorottya (1997), Johanna (1999), Ágnes (2002)

Díjak: Gérecz Attila-díj, József Attila-díj, Déry Tibor-díj stb.

iskolás marakodások, családi civódások, lopakodó nindzsák, bunyók, tiszteletlenkedések, halálkísértés, mindenféle testnedvek is akár. Mindez harsányan, roppant jókedvűen előadva, és ha a dolgok mélyére nézünk, a főhősnek, Gyuszinak van szíve, csak nem szereti bevallani, mert egy menő arcnak az nem áll jól... Ő persze nem menő arc, de ki ne vágyrna titokban az lenni?

– Emlékszik saját iskoláira, amikor a zsványságot az iskolapadból tapasztalta?

– Nyilvánosan nem borogattam a bilit, nagy konfliktusokban nem voltam mester, de órán vagy olvastam a padban, vagy

szellemeskedtem, szünetben pedig stikában foszforos csavarral robbantgattam. Roppant szerelmes természetű is voltam, már óvodában ásó-kapa perspektívájú kapcsolatot ápoltam egy kislánnyal... Tanáraimnak nem lehetett könnyű velem az élet, de talán nem csak rossz perceket szereztem nekik. A kamaszok egyébként még fokozottabban próbára teszik a felnőtteket. Vajon csak addig szeretsz, amíg jól fésült és illedelmes vagyok, tiszta a ruhám, jók a jegyeim és jól sportolok, vagy bírod a kritikát, a kellemetlen igazságokat, a rendetlenséget, a szakadtságot, a zene hangerejét? Meddig mész el a szeretetben, a türelemben? Ez itt a kérdés.

– Öt gyermeke van, sok iskolát láthatott. Összevetve egykori iskoláival, mit tapasztal?

– Változnak az idők, az iskola, ma sokkal többet követel a tanúgy. Sokkal több főlősleges lexikális tudást a mitokondriumról, a harminc és fél éves háborúról, Vörösmarty rózsaszín korszakáról, akár nulladik vagy nyolcadik órában is... Két nyelvizsgát, emelt szintű érettségiket, ha vinni akarjuk valamire. A diákok figyelme pedig szétszórtabb, rengeteg hatás éri őket, és ez frusztráló is. Tüdő Gyuszi ízig-vérig mai kamasz, a mobil, az internet és a csípőnaci korában él, de persze itt-ott a saját gyerekkoromból is belecsempésztem ízeket ebbe a világba.

– Fotózik. Rímeivel képeket fest. Verseiben hétköznapi tárgyak, momentumok kapnak formát. *Molnár Jacqueline*-t, különleges stílusú illusztrátorát sokáig kereste. Ennyire fontos a vizualitás? Mintha képekben gondolkodna.

A csoportfotón:
felső sor: Lackfi János, Ágnes, Bárdos Júlia, alsó sor: Simon, Dorottya, Johanna, Margit

Fotó: Fejér János

– *Varró Danival* szerepeltünk egy tévéműsorban, ahol feltették a kérdést, mi érdekel bennünket jobban: a képek vagy a szavak? Dani habozás nélkül rávágta, hogy a szavak. Én nem tudtam döntenéni. Ugyanúgy érdekel, ha hallom a rádióhírben, hogy „felment az áramáramára” (vagyis „az áram ára mára”, így értelmes is), vagy, hogy „nagy a torlódás a sasuti-vasúti átjárónál” (Sas úti vasúti), vagyis a nyelvi mazsolák, mint a szuggesztív képek. Például egy kiterjesztett szárnyú, rózsaszín lábú, csontig csupaszított galamb a brüsszeli járdán: fájdalmas szabadság-jelkép! A fotózás is ezért vonz, s bár profi messze nem vagyok, egy pár kiállítást már megjártunk mini „látványtárral”.

– **Az *Élőhal* című verseskötete ajánlójában a címet így magyarázza: „Mert próbálok élőben közvetíteni, hogy nap mint nap élünk és egy kicsit meg is halunk.” Hétköznapi részletekben látja meg a különlegeset...**

– Minden pillanat száz extrém lehetőséget rejt. Csoda, ha az ember hazaér, és nem esett le a mozgólépcsőn, nem került autó alá. Bármely pillanatban megismerhetjük életünk szerelmét vagy legádázabb ellenségünket. Az összes úton persze nem indulhatunk el egyszerre, ám ha lezárjuk magunkat, mint a befőttest, élve eltemetkezünk.

– **Ahogya a *Kapjátok el Tüdő Gyuszit!* kívül-belül, úgy az Ön által teremtett világ is színes. Meséiben sincs direkt fekete-fehér, jó és gonosz, Lázár Ervin hagyományaihoz hasonlóan.**

– A világ ennél árnyaltabb, a jó és a gonosz nagyon ritkán tiszta vegyérték. A pokolba vezető út jó szándékkal van kiköveztve, és remek emberek képesek egymás agyára mászni. Vigyázatlanul egy életre meg lehet sebezni valakit. Hiába a jó szándék, a seb seb marad, vért izzadunk, amíg begyógyul. Önmagában a gonoszság sem garancia semmire, előfordulhat, hogy valaki ki akar tolni velünk, és éppen ezzel mozdít ki a tehetetlenségéből, ad lehetőséget a megerősödére. Gyuszi nem bántani akarja a

világot, hanem teszteli, felfedezi, újraalkotja. Érdeklük az ütközések, a másik megsebzése, a belső félelmek. Komoly kérdéseket tesz fel: Van-e olyan kő a világ végén, ahová leülhet az Isten töprengeni? Honnan jönnek a félelmeink? Hát a kegyetlenségünk? A jó és a rossz kavarnak körülöttünk és bennünk, a mi felelősségünk, mit választunk.

– **Lázár Ervinnel találkozott személyesen?**

– Tüskésen szeretetteljes ember volt, bemutatott egy kötetemet, voltak közös fellépések is, nagyon elevenen él bennem az emléke, halálára gyászverset is írtam.

– **Az általa bemutatott két kötetben pillanthatunk bele kalandos-kaotikus családi életükbe. Játék-mese-irodalom – valóban ilyen az életük?**

– Szokták úgy képzelni a nagycsaládot, hogy mindenki ül az asztalnál, a gyerekek haja szépen kifésülve, benne masni, csurog a szájuk szélén a nyál, ég a gyertya, és minden pillanat ünnep. Persze az is, hiszen az ember azokkal lehet, akiket szeret. De nagyon komoly zsbivásár van, mindenki jön-megy, ritka a nyugalmi állapot. Olyan, mint egy artistamutatvány a cirkuszkupolában – mindig kell egy kéz, ami kinyúl, elkap, továbblendít. A kamaszoknál meg sok a lelki hullámvasutazás, a lelkesedések és kétségbeesések, ezeket muszáj követni közlőrl, időt kell szakítanom rá, ami nem könnyű. Sose tudok annyit itthon lenni velük, amennyi igény van rá. Ez a köznapok harca.

– **Milyenek a közös programok?**

– Nehéz itthon a közös nevezőt megtalálni, más zenék, más filmek, más érdeklődés szinte mindenkinél. Ha közösen nézünk egy filmet – számolni kell azzal, hogy valaki kimegy, mert nem érti, vagy unja már, vagy „kicsis” neki. Máskor mindenki felcsipeget valamit abból, ami nem feltétlen neki való. Egyáltalán, a másik léte által rengeteget tanulunk. Például a húszéves nagy-

Lackfi János: Milyenek a magyarok? (Részlet)

FÜLED BOKÁIG

„A magyar ember eltöprengett, vajon miből tudható, hogy ő éppen magyar.

...

Abból, hogy hegynek hívja a dombokat és tengernek legnagyobb tavát.

Abból, hogy kedvenc tejtermékei nevét sehogy sem tudja lefordítani nyugati nyelvekre. Nem, nem fromage blanc, nem is mascarpone, nem is cottage cheese, hanem tejföl. Értik? Meg tejszín meg túró meg Rudi.

Abból, hogy az összes nép fiaival ellentétben a jobb kezén hordja jegygyűrűjét, gyémántot pedig semmiképpen sem tetet bele, mert az flancolás.

Abból, hogy ha valami nem sikerül, ötszáz éve ugyanúgy rálegyint, hogy több is veszett Mohácsnál, ha meg valami végzetesen rosszul sikerül, akkor vérben forgó szemmel kiáltja: nekünk Mohács kell!

Abból, hogy gyerekként répat kell ennie, mert attól fog tudni fütyülni, és spenótot, mert attól lesz erős. Ha csak a vastartalom számít, afelől akár egy lapátot is szopogathatna.

Abból, hogy születésnapján meghúzzálgálják a fülét, és azt kívánják, bárcsak érne bokáig, pedig ez nem lenne se praktikus, sem esztétikus.

Abból, hogy tudja, ennek a listának még nem ért a végére, és lehet, hogy soha nem is fog.”

fiam villamosmérnöknek tanul, a nagylányom éjt nappallá téve kémiazik, s nekünk, két bölcsésznek bőven van min ámulni!

– **Közeleg az év vége... Hogy fér bele az irodalom a nyárba?**

– Idén augusztus elején harmadszorra szervezzük meg a Kalácska Versudvart Kapolcson – tíz nap hang- és szórobbanás, minden, ami vers és zene. Valószínűleg lent lesznek velem a gyerekek, segítenek rendezkedni-szervezkedni. Aztán nyár végén Kozármislenyben, Pécs mellett tartok szófaragó tábort. A júliust félretettem regényírásra, erre nagyon készülök. Amúgy Zsámbékon lakunk, szép nagy telkünk van, ott kertészkedünk, minden reggel saját paradicsomot ehetünk. Tavaly csak szilvalekvárból nyolcvan litert raktunk el, ami komoly mennyiség, de el is fogy.

– **Mi lesz Tüdő Gyuszi után?**

– Utána is van élet a Földön! Megjelent a *Milyenek a magyarok?* című kötetem, nagy sikere van, három hónap alatt elment belőle tízezer példány. Afféle humoros nemzetkarakterológia, egyperces novellákba oltott identitásesszék. Eredetileg nem gondoltam folytatásra, de annyian jöttek a maguk „plusz egy sztorijával”, hogy most blogot írok belőle. Intenzív webkampányt is folytatunk, a facebookon átléptük a mágikus 1500 lájkolót. Folyamatosan zizegnek az emberek, sok új téma felröppen, otthonkától bundás kenyérig, ágyaspálinkától esőlesésig. Vagy például tudtuk-e azt, hogy „bajusz nélkül nincsen csók”? Vagy Karinthy szavával: „szép vagy, Alföld, legalább Petőfinek szép”.

– **Milyen, amikor ír?**

– Bárhol járok, Stockholmban, Rómában, Párizsban, mindenhol füzeteket vásárolok. Sokat jegyzetek papírra, ha éppen úton vagyok, buszon-villamoson-repülőn... A jegyzetektől aztán sokszor meglepően használható szövegeket kurkászok elő az ember... De a számítógép óriási segítség. Anno még írógépem kezdtem, legépeltem, belejavítottam, négyszer-ötször újrapötyögtem, és a sokadik verziónál a tisztába tevésre már nem maradt energia, maradt a telitetovált írásképm... Ezzel szem-

Fotók: Mohácsi Katalin, Halmi Sylvia

ben a számítógépen egy pillanat alatt ott lebeg a tiszta szöveg, gyorsan átlátom, mit cseréljek ki. Biztos, hogy a digitális világ „könnyűkezésre” csábít, ezért az aprómunkát nem szabad megspórolni, ez hozzátartozik az irodalomhoz. Mondják, hogy egy életmű súlyát nem a leírt, hanem a kihúzott szavak mennyisége adja meg.

Főbb művei – a teljesség igénye nélkül

Magam (verseskötet, 1992)

Illesztékek (verseskötet, 1998)

Két csavart szaltó (regény, 2002)

A buta felnőtt (gyerekversek, 2005)

Bögre család (gyerekversek, 2005)

Halottnéző (regény, 2007)

Kövér Lajos színre lép (meseregény, 2008)

A részeg elefánt (gyerekversek, 2009)

Élő hal (versek, 2011)

Kapjátok el Tüdő Gyuszit! (versek, 2013)

Lackfi János: Tengerszem

Egy lábról másakra állingál, váróvár,

arcán két tengerszem, jönjönjön egy ember,

szem partján megbillen, csarnokvíz megcsobban,

láblábláb még rugdos, karkarkar még csapdos,

eltűnik majd végül szem mélyén emlékül.

Egy lábról másakra állingál, váróvár,

jön másik, jön még egy, csobbannak, eltűnnek,

csapdoss csak, rugdoss csak, csarnokvíz rádroskad!

két óriás lányszemben megfullad száz ember,

száz férfit fojt meg könny csakcsakcsak ő nem jön.

Szeretet, türelem és felkészültség

Jung Józsefné rubindiplomás tanító pályaképe

Az asztalon öt diploma. Tulajdonosuk pályakezdőként külföldön is kénytelen volt munkát vállalni, ám sohasem fordult meg a fejében, hogy végleg elhagyja Magyarországot. Pedig államosított házukból családjával együtt kilakoltatták, és erőszakkal vidéken tartott gyermekeit csak rendőrségi engedéllyel látogathatta. Ő, aki 20 évesen, a lányokat édesanyjai szerepre felkészítő orsolyitáknál kapott képesítésével a kisgyermek nevelésére tett esküt.

Németh Miklós Attila

– **A szülei miért éppen az orsolyitákhoz írárták iskolába?** – kérdeztem a több mint nyolc évtizeddel ezelőtti esemény okáról Margit nénit, aki a nappaliban fogadott. Úgy ült kedvenc foteljében, mintha tanításhoz készülődne. Pedig nem óravázlatot tartott a kezében. Egyszerűen csak készült az érkezésemre. Az elmúlt napokban összeírta élete fontosabb állomásait. Mielőtt a válaszhoz fogna, nyugodt mozdulatokkal most is átlapozta jegyzeteit.

– Az elemit még Téten végeztem. Édesapám ott volt főjegyző, és miután jó hírű, szép iskola volt az orsolyitáké, tízéves koromban oda vittek. Ez a Szent Angéla által alapított tanító rend valamikor a XVIII. század elején telepedett meg Győrben. A nővérek Ausztriából érkeztek. Magyarországon először Pozsonyban, aztán Kassán hoztak létre iskolát, majd ezt követően költöztek a Rába partjára. Az volt a pedagógiai céljuk, hogy a leányokból jó katolikus édesanyákat neveljenek.

– **Meg olyan édesanyákat is, akik tanítóként mások gyermekeinek gondját is magukra vállalják** – vetem közbe.

– Valóban nem volt könnyű a két gyermek mellett az iskolai feladataimnak is megfelelnem, de miután a férjem is egyházi középiskolában, Pécsen a jezsuitáknál végzett, könnyen megértettük egymást.

– **De ne szaladjunk ennyire előre! Hol van még a férjhez menés, hiszen még a diploma előtt van Horváth Margit a győri intézményben, ahol nagyszerű tanárok keze alatt nevelkedett.**

– Legjobban a rajzot szerettem. Kiváló tanár tanította. Annyira értette a dolgát, hogy amikor 1950-ben teherautóra terelték az apácákat és a Hortobágyra hurcolták őket, ő a civil világban is el tudott helyezkedni! Tervezőmérnökké képezte magát! Hogy mi történt a győri képző tanáraival, azt máter Franciska mesélte el nekem már sokkal később Vácott, az öregek otthonában. Képzeld el, hogy úgy állt oda a zárdához a nyitott teherautó, hogy a nővéreknek csak át kelljen lépniük a platóra, és már vitték is őket. Máter Franciska, aki pedagógiát tanított és nagyon nagy tudású ember volt, később egy építőanyag-telepen lett portás. A rá jellemző derűvel beszélt róla, hogy amikor a teherautók a kapun

kihajtvá először a hídmérlegre álltak, a sofőrök nem mulasztották el, hogy viccelődjenek vele. Egymást ugratták, hogy vigyázzanak a káromkodással, mert a „szentfazék” van szolgálatban. De méltósággal viselte a sorsát. Azt mondta, még hogyha kicsi és keserű is az itthon kapott kenyér, ő mégsem megy külföldre! Nem tudta itthon tartani viszont máter Evangélistát! Ő Franciaországba ment, mert mindenáron tanítani szeretett volna.

– **Neki mi volt a szakterülete?** – kérdezem már csak azért is, hogy legalább magammal próbáljam meg elhiteni: én irányítom ezt a beszélgetést.

– Ő a természettudományok kiváló ismerője volt! Sohasem fogom elfelejteni, hogy nála még apró állatokat, gyíkokat és békákat is kellett boncolnunk. Mondták is a felsősök, nehogy piczorogjunk kísérletezés közben, mert máter Evangélista úgy kívág bennünket a teremből, hogy a lábunk sem éri a földet! Igaz, ami igaz: nagyon szigorú volt. De én szerettem, mert amit boncoltunk, azt mindjárt le is kellett rajzolnunk. Nekem pedig a rajzolás minden formája tetszett.

– **És mi lett a tanárnővel?**

– Hiába marasztalta máter Franciska, ő csak elment. De Franciaországban kinevették, amikor tanítani akart! Csak mosogatni engedték. Pedig higgye el, mi olyan felszereléssel dolgoztunk, mint az orvosok. Az eszközeinket, csipeszeket, ollót, szikét zárható műszeres dobozban tartottuk. És amit föltártunk, azt már rajzoltuk is. De ezt azt hiszem, már mondtam...

– **A fotelok közti kerek dohányzóasztalon előttünk van Margit néni összes diplomája. Az arany 1992-ből, mert azt valamiért az 51. évfordulón adták át, aztán a többi. A gyémánt-, a vas-, és a képzőben kapott diploma átadásának 70. évében, 2011 szeptemberében, a rubin!**

– Bizony, jó régen, 1941-ben, 20 évesen vettem át a tanítónői okleveletemet. De a háborús években nem volt könnyű elhelyezkedni. Nem is kaptam itthon állást. Ám szerencsére a nővérem, aki Alsólendvára ment férjhez, szólott, hogy ott náluk van egy tanítónő, aki szülni fog. Az ő helyére álltam be.

– **Tétről, Győről Alsórendvára, aztán pedig rövidesen Tapolcára költözött** – *toldom meg az eddigi útvonalat egy újabb város nevével.*

– 1944-ben férjhez mentem Jung Józsefhez, akinek az édesapja a városban vaskereskedést működtetett. Az ott a falon, apósom képe – *mutat a fejem fölött lógó, patinássá sárgult, egész alakos, fakeszes felvételre.* Nagyon szép polgári lakásba költöztünk – *folytatja* –, de sajnos pedagógusként ott sem tudtam elhelyezkedni. Műszaki rajzolónak álltam a honvédséghez. Férjem, aki a frontról Voronyezstől Tapolcáig mezítláb gyalogolt haza, vállán átvetett csizmával, hogy életben maradjon, gyökereken és nyers krumplin élt! Mondta is neki az orvos, hogy jó kondiban van, de ezt az utat bizonyosan megszenvedte. Ha elmúlik ötvenéves, jelezni fog a szervezete.

És, hogy ez mennyire így lett: a férje 53 évesen meg is halt. Margit néni ott maradt a két gyerekkel, a tanítói fizetéssel. Ennek is már majdnem fél évszázada.

– **És miért nem maradtak Tapolcán? A tanítói állás miatt költöztek Budapestre?**

– Jól hangzana, de nem így történt. A férjem megörökölte a vaskereskedést, de a háború után azt akarták, hogy legyen párttitkár. Ő viszont ezt nem vállalta. Nemcsak a boltot államosították, hanem a házukból is kiraktak! Kitiltották a férjemet a szülővárosából. Sőt! Egész Veszprém megyéből ki lettünk tiltva mindannyian. Földönfutókká lettünk.

– **Miért éppen a fővárosba indultak?**

– Volt a férjemnek egy ismerőse, akinek a felesége szintén pedagógus volt. Ő szólt, hogy olyan értekezletre utazik, ahol az iskolák igazgatói lesznek együtt. Megkérdezi, hogy valamelyik nem tudna-e engem foglalkoztatni. És Molnár László, a Május 1. úti iskola igazgatója megígérte, hogy utánanéz. Szólt is, hogy van egy helye. Így történt, aztán tanítani kezdtem ebben az iskolában, és tanítottam mindvégig. Egészen 70 éves koromig.

– **Csak alsósokat, vagy időnként felsősöket is vállalt?**

– Főleg elsősöket meg másodikosokat tanítottam! Azt szerettem, ha én kezdem a foglalkozást a gyerekekkel. Én tanítom meg a betűvetés, a számtan, az olvasás alapjain túl a tanulásra is!

– **Nem méregették a budapesti kollégák a titokzatos módon közéjük került szép fiatalasszonyt?**

– Anyyira nem, hogy a tantestület nagyon hamar befogadott. A következő szeptemberben meg már arról beszélt az igazgató, hogy tarthatnék bemutató órákat a kerületi tanítóknak.

– **Margit néni mit tanított szívesebben: írást, olvasást, vagy számtant? Igaz is: miként szólították a diákok és a kollégák?**

– A tanártársaimnak Colikám voltam. Colikám, merthogy elég magas vagyok, és ugye Colosnak emlegettek, de miután kedveskedni akartak, hát csak Colikám voltam! A gyerekek, meg a szülők pedig Margit nénihez hívtak. Az akkor még nem olyan volt, mint a mai világban, hogy a szülők akarják megmondani, hogyan tanítson és neveljen az iskola. Az én gyerekeim szülei itták a gondolataimat. Minden szavamat elfogadták. Bízta bennem! De ezt a bizalmat föl kellett építeni! Az elsősök szüleinek például már rögtön a tanévnyitó ünnepség után tartot-

tam értekezletet. Itt mondtam el nekik, hogy milyen könyvet, füzetet és ceruzát vegyenek. És minden hónapban újra és újra találkoztunk. Folyamatosan beszélgethettünk a gyerek fejlődéséről. Hogy hogyan birkózik otthon a házi feladattal. Aztán meg a szülőktől én segítséget is kértem! Például ők gyűjtötték nekem az újságokat.

– **Gyerekkoromban én is tanultam újságból, de nem magyarul, hanem idegen nyelvet!**

– Csak mi nem olvasáshoz használtuk az újságot – *mosolyodik el az eddig rendezett arcvonásai mögül megszólaló Margit néni.*

– Mi írtunk bele! Volt egy kisméretű mágneses tábla. Arra erősítettem föl az újságokat. A lapszélek szabad sávjait pedig utcának használva egymás után vonultattuk föl a szépen kerekített betűket! Mert krétával kanyarítani a betűt egészen más érzés, mint postaironnal papírra! És aki a táblánál dolgozott, ugyanazt csinálta, mint aki a padban. Nagy mozdulatokkal papírra írtunk mindannyian! Év elején mindig elhatároztuk, hogy karácsonyra az összes betűt megtanuljuk!

– **Volt olyan esztendő, hogy valamelyik gyereknek ez nem sikerült?**

– Ilyen nem lehetett, mert mi nem hagytunk lemaradni senkit. Megvártuk a lassabbakat, az ügyesebbek addig mást gyakoroltak. Ez is formálta a közösséget. Meg az ünnepek. Szerettem örömet varázsolni gyermekeim arcára. És öröm volt az Anyák napja, meg a karácsony előtti utolsó tanítási napon, vagy Mikuláskor a közös ajándékozás. Egy idő után híre ment a kerületben, és a szülők mind hozzám akarták beíratni az óvodából kikerülő gyerekeiket. Meg aztán azért is ismertek, mert rendszeresen bemutató órákat tartottam más iskolák pedagógusainak. Győrben az orsolyitáktól én jártam hospitálni, Herminamezőn meg hozzám jártak a tanult, vagy magamtól kigondolt módszereimet megismerni. Persze ezekre az órákra sokkal alaposabban kellett készülnöm, mint a többire. Azokhoz is írtam mindig vázlatot. Ott volt a naplóban, hogy az adott órán mit tanulunk, és volt egy vastag füzetem, amelyben ott volt hozzá, hogy milyen eszközökkel és milyen céllal fogunk hozzá a feladathoz!

– **És mindvégig innen, Pilisborosjenőről járt be dolgozni?**

– Miután nem telepedhettünk le a fővárosban, itt vettük meg ezt a kis romos házat, és fölújítottuk. Molnár László igazgatónak köszönhetően a bútoraink addig az iskola pincéjében voltak. Nehéz időket éltünk. A férjemmel bőrdobban hoztuk vidékről a disznóvágás után a hurokat, meg a húst, de olyan vizes volt a brikett, hogy nem sült meg!

Minden reggel egy óra hosszát gyalogoltam a buszmegállóig. Mégis volt energiánk délután színdarabot próbálni, évközben kirándulni, vagy nyaranta Balatonszemesen nyaraltatni azokat a csillogó szemű gyerekeket. Gyönyörű szép, államosított villában volt az üdülő.

Régen volt. Már nemcsak a saját gyerekeim és unokáim, de a legutolsó osztályom diákjai is felnőttek! De szerencsémre sem a százévestendős iskolám, sem pedig a tanítványaim nem felejtettek még el! Bár most már nehezen szánom rá magam, hogy elmenjek az ünnepségekre, azért, ha a kutya a postásnak ugat, mindig örülök. Mert hátha valamelyik egykori tanítványom le-
velét, vagy képeslapját hozza. És ez az igazi rubindiploma.

Szün(telen)idő

Aczél Petra

Szokták őket net, Y vagy Z generációnak, digitális korosztálynak nevezni. Ők azok, akik képernyők villódzó fényében tanulnak keresni, olvasni, érteni, tájékozódni, egyszerűen élni.

Ők a mi diákjaink. Vakációra készül a multitaskoló (egyszerre több feladatot végző) nemzedék, az, amelyik megszokta, hogy mindig többfelé figyel, és jobban bízik készüléke okosságában, mint a sajátjában.

Tudjuk, hogy a 8–14 éves korosztály napi médiafogyasztása egész évben, ráadásul minden készülékén (telefon, számítógép, televízió) nagyon magas: összeadva elérheti akár a napi 12 órát is. Gyerekeink, diákjaink életét magától értetődő erőszakossággal itatja át a média. Szabadságukat, szabadidejüket önként engedik át a technológiának, hogy az szervezze, irányítsa és töltsen tartalommal. A '90-es években otaku zokuknak hívták azokat a fiatalokat, akik szobájukba húzódnak, a számítógép előtt töltötték, töltik minden idejüket, odaadva magukat a médiavilág magányt és virtuális élményeket ígérő közegének. Ma már aggódni sem illik értük annyira: hiszen tudják, mit akarnak, és komoly médiapiaci szolgáltatások épülnek érdeklődésükre. A klaviatúra-kezü korosztálynak már nem kell tanulnia a gépek logikáját, a gyors érintések, pittyegő hangok, titokzatosnak tűnő írásjelek különös és sűrű áradatában otthon érzik magukat: „bennszülöttek”.

Ők tudják, hogy mindent rögvest, a történés pillanatában mediatisálni kell, vagyis hozzáférhetővé tenni a médiumokon. A táborban az esti tábortűzről szinte azonnal kerülnek ki a posztok a facebook-ra, természetesen fényképpel, hiszen mindent meg kell örökíteni, mindent meg kell osztani. Mintha a dolgok,

események csak akkor érnének és számítanának valamit, ha médiaképesek.

Mert a netgeneráció mindig készen áll a médiára. A vakáció idején sokszorosan. Egykor kulcsos gyerekekről beszéltünk, akiket nyári, magányos vagy csapatos városi vándorlásaikból üres lakások és ételhordók vártak haza. Ma is vannak kulcsos gyerekek, csak nekik a programokhoz van belépőkulcsuk, és nyaranta a lakásból, házból sem kell kilépniük ahhoz, hogy egészen messzire elvándoroljanak. Ez nem a beat-nemzedék, aki lázad, hanem a bit-nemzedék, aki sohasem fárad: 8-10 órát játszik, elmerülve a gépek által kínált történetekben. A digitális kor Tutajosa nem a naptól ég le, hanem a szellem szoláriumától, a képernyők gazdag ingereit fürdető, kékes fénytől. Kezében mindig ott az okostelefon, amivel letölt és feltölt, fülében a fülhallgató, amelynek vezetéke egy láthatatlan világgal fűzi össze. Szorosabban, mint a valósággal.

Az ő igazi vakációjuk egy nagy-nagy áramszünet lenne. Olyan táborhely, ahol nincs térerő. Olyan fények, amelyeket nem örökít meg kamera. Olyan könyvek, amelyeket nem lehet 140 karakterben posztolni. Olyan társaság, amely nem információt, hanem szeretetet oszt meg.

Persze, ne áltassuk magunkat. Forralják már a nagy fejlesztőcégek a megoldást minden lehetőségre. De addig, amíg nem találták ki, drukkoljunk diákjainknak, hogy a szüntelen bekapcsoltságból megtanuljanak a szünidőben kikapcsolódni.

Hogy megértsék: az igazi feltöltődést nem a tápegység nyújtja.

Ballagásra – útravaló a tarisznyákba

„Ámulni még, ameddig lehet,
amíg a szíved jó ütemre dobban,
megőrizni a táguló szemet,
mellyel csodálkoztaál gyermekkorodban.”

Áprily Lajos

„Azért vagy itt, hogy mindent láss,
Hogy értsd a szót, olvasd az írást,
Azért vagy itt, hogy mindent megtanulj,
Hogy az égbe szállj, nehogy a porba hullj.”

Ákos

„Rossz a világ? Légy jó tehát magad!
Üres a lét? Adj tartalmat neki!
Az ember szolgálja mind? Légy te szabad!
Hídd sorsodat bátor versenyre ki!”

Komjáthy Jenő

„Mecélni a legszebb álmot
Komolyan venni a világot
Mindíg szeretni és remélni
Úgy érdemes a földön élni.”

Papp Lajos

Olvasó, felolvasó

Balázs Géza

Az elmúlt fél évszázadban az életünket nagyban meghatározó, a mindennapi tevékenységeket (közlekedés, főzés, mosás, takarítás, kertgondozás) megkönnyítő lehetőség birtokába jutottunk. Óriásit fejlődött az információs technológia. Azt gondolhattuk, hogy most egyszerűsödik az életünk, több szabadidőnk lesz, többet tudunk művelődni, például olvasni. Manapság mindenki arra panaszkodik, hogy olvasásra nincs idő. Persze sokféle olvasás van, én most a szépirodalom elmélyült, értő és a talán sokak által ismerős „megszállott” olvasására gondolok. A közlekedési eszközökön szinte alig látni könyvet olvasó embereket.

Pedig az olvasás segíti az emberi személyiség kibontakozását, gazdagodását. Mérhető gyakorlati haszna van (többet tudok meg a világról), és kevésbé mérhető is: a sokat olvasó ember mások átélte, saját maga számára leszűrt tapasztalataival jobban igazodik el a világban.

Az olvasás íze rákapni... Ez lenne a feladat. Aki már egyszer érezte az olvasás „térén és időn kívül röpítő” érzését (ez is a Csíkszentmihályi Mihály által flow-nak, azaz áramlásnak nevezett jelenség egyik megnyilvánulása), az könnyen rákapható ismét. Tanárok mondják, hogy év közben nincs elég idejük olvasni, ha lenne, akkor fáradtak, de nyáron pótolják. Boldog nyugdíjasoktól hallok, hogy végre ismét rátaláltak az olvasás örömére, újraolvassák Jókait, Mikszáthot, Móriczot – azt hiszem, az ilyen „boldog nyugdíjas” prototípusát könyvtárosaink jól ismerik. De mi legyen azzal a fiatal-

lal, akit a családban és az iskolában nem sikerült rákapatni az olvasás ízeire?

Az egyik pofonegyszerű módszer talán: az olvasótábor. Régi népművelői, ismeretterjesztői találmány: egy-két hétre elmenni egy táborba, ahol az olvasás mindennapi tevékenység. Természetesen nem csak az olvasás. Az olvasás: csak ürügy. Az olvasótáborban van közös olvasás, majd beszélgetés az olvasmányokról, a fiatalokra tett hatásáról, és persze, kirándulás, sport, játék... A tábori körülmények, a kötetlenség, az időkorlát-nélküliség elősegítik a művek befogadását. És ha valaki jó szívvel gondolt vissza ezekre az alkalmakra, közelebb kerül a könyvhöz.

Ma már alig van olvasótábor. Az irodalom népszerűsítését leginkább felolvasóestekkel igyekeznek szolgálni. Ezeken – általában a szerző – részleteket olvas fel műveiből. Bevallom, ilyen eseményen engem a hangulaton kívül még semmi nem fogott meg, de azt mondják, ezek is sikeresek. Ugyanilyen – elsősorban talán érthetetlen – vonzereje van a 24 órás felolvasásoknak, illetve a különféle „éjszakáknak”. Van már könyvek éjszakája is...

A ma emberének állítólag erősebb hatásokra van szüksége. Ezért kell meglepő eseményeket, „akciókat” szervezni. Talán egyszer visszatérünk még a csendes propagandához, s kinek-kinek attrakciók nélkül is megszólalnak a könyvek.

„Elbocsátlak téged is, mint mindenkit: felelős vagy minden emberért, aki veled él, s el kell számolnod minden fillérrel, amit magadra költesz, minden örömmel, amit magadba zártál, és minden boldog pillanattal, amit magadnak tartottál meg. Most eredj és élj, mert a világ a tied!”

Hamvas Béla

*„Ami fél, azt el ne fogadd,
Egészet akarj, és egészet adj!”*

Ady

*„Úgy élj a jelenben, hogy
megbánás nélkül
gondolhass a múltra.”*

Ady

„Akármilyen utat is választatsz magadnak, mindig lesznek, akik azt fogják mondani, tévedsz. Mindig lesznek majd olyan nehézségek, hogy azt fogod hinni, talán csakugyan a kritikusoknak van igazuk. Az út kiválasztása és követése a végsőkig mindig nagy bátorságot kíván.”

Ralph Waldo Emerson

*„Fény vagy te is, lobogj hát,
Melegíts és égess,
Hinned kell, hogy a világ
Teveled is ékes.”*

Tóth Árpád

*„Soha le nem mondani
Soha el nem csüggedni
Ha kell, mindig újra kezdeni”*

Kossuth

Különleges freskót avattak a százéves pécsi Janus Pannonius Gimnáziumban

Méltó, sokoldalú, érdelemgazdag és színvonalas. Minden túlzás és elfogultság nélkül valamennyi jelző illene a pécsi Janus Pannonius Gimnázium centenáriumi ünneppsorozatára, amelyet 2013. március 26–27. között rendeztek meg az intézmény épületében, valamint a Kodály Központban. A kétnapos eseménysorozatot többek között iskolatörténeti kiállítás, szobor- és freskóavatás, volt tanárok találkozója, emlékülés és gálaest tette feledhetetlenné a résztvevők számára.

Gerner András

ZICHY GYULA SZOBRA

Elsőként a gróf *Zichy Gyula* egykori pécsi püspök tiszteletére készült szobrot avatták fel. *Trischler Ferenc* alkotását igen feltűnő helyen, a bejárattal szemközt helyezték el. Mielőtt *Udvardy György* megyéspüspök felszentelte a műalkotást, *Horváth István* kanonok méltató beszédet tartott. Elmondta: *Zichy Gyula* rendkívül sokat tett a pécsi oktatás fejlesztéséért, s e kiemelkedő teljesítmények sorát gazdagítja a Pius Gimnázium megalapítása, amelyhez jelentős pénzügyi forrást is biztosított. Mivel a város akkoriban állami fenntartású tanintézményt szeretett volna létrehozni, a püspök írásban garantálta, hogy az új iskolába bárki – felekezeti hovatartozástól függetlenül – felvételizhet.

X. PIUS – JANUS PANNONIUS

Az oktatási intézmény, a gimnázium és az internátus 1912 szeptemberében kezdte meg működését a püspök által meghívott jezsuita szerzetesekkel. A *X. Pius* pápáról elnevezett – akkoriban még a József utcában található – gimnázium az első évben 50 tanulónak adta meg a továbbtanulás lehetőségét. Az első érettségit 1920-ban tették le a piusista növendékek. A fejlődés ütemét jelzi, hogy 1922-ben már tíz osztályban 440 tanulót és 25 tanárt, 1930-ban 506, 1940-ben 608 tanulót találunk. Az internátus hasonló eredményekkel büszkélkedhet: ott 1918-ban 30, 1943-ban 150 tanuló lakott.

Az államosítás 1948-ban következett be, a Pius Gimnázium jogutódja a Janus Pannonius Gimnázium lett. Két év után a Pius épületéből a Mária utcába – a jelenlegi helyszínre – költözött az intézmény. A máig tartó korszak eredményeit már *Ravasz Gyöngyvér*, a Janus Pannonius Gimnázium történelem szakos tanárnője elevenítette fel. Az '50-es években már vegyeskar, zenekar működött az iskolában, s olyan jeles egyéniségek ta-

nították a diákokat, mint például *Tüskés Tibor* író. 1963-tól elindult a szakközépiskolai képzés gyermekfelügyelői szakon, a gimnáziumi képzés pedig francia- és ének-zenei tagozattal bővült. 1969-ben a tröszt épületével bővült az intézmény. Később a gyermekfelügyelői képzést óvónőképzés váltotta fel. A rendszerváltozásig folyamatosan és többször változott az iskola profílja, az állandó jelleg kialakítására csak a rendszerváltozás adott lehetőséget. Ekkor indult el a matematika speciális oktatása és a nyelvi tagozat, s a '90-es években megszűnt az óvónői, majd az egészségügyi tagozat. A Janus Pannonius Gimnáziumban indították újjára Pécssett elsőként a hatosztályos gimnáziumi képzést.

SIKERES DIÁKOK

„Ott álltam az ajtóban és láttam a régi tanárainkat, a régi piusistákat feljönni a lépcsőn. Hálás vagyok nekik ezért” – jelezte meghatottságát az ünnepségen *Ritter Attila*, a Janus Pannonius Gimnázium jelenlegi igazgatója. Az intézmény az országos kompetenciaméréseken a megyében – az igen erős mezőny szorongatásával – az egyik legjobb eredménnyel büszkélkedhet.

Ritter Attila igazgató

Kilenc tanuló szerepel az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny döntőjében, közülük *Sipos Szabolcs* (12.B) informatika tárgyból nyolcadik helyezést ért el. A gimnázium részt vesz egy olyan nemzetközi-magyar matematikaversenyben is, amelyre a városban egyedüli középiskolaként kapott meghívást, azonban rendre egy-egy más intézményben tanuló diáknak is biztosítják a részvétel lehetőségét. *Vető Bálint* (11.C) második lett a rangos megmérettetésben. Az iskola nagy büszkesége még *Holczer András* (10.B), aki tavaly két orszá-

gos fizika- és egy országos matematikaversenyt nyert meg, és egy országos fizikaversenyen szerzett második helyezést. Idén beválogatták abba a csapatba, amely az Európai Unió Természettudományos Diákolimpián második helyezést ért el fizikából.

FRESKÓAVATÁS

A centenáriumi ünnepség jeles pillanata volt a gimnázium második emeleti lépcsőfordulójában található freskó felavatása, amely a müncheni festőkamara pályázatának megvalósulásaként 2013 februárjában, 13 német festőtanuló és a pécsi Pollack Mihály Műszaki Szakközépiskola festőnövendékei közreműködésével készült el. A munkákat **Lencsés Zsolt** festőművész irányította, aki több mint húsz évet élt Olaszországban. Így nyilatkozott a részletekről:

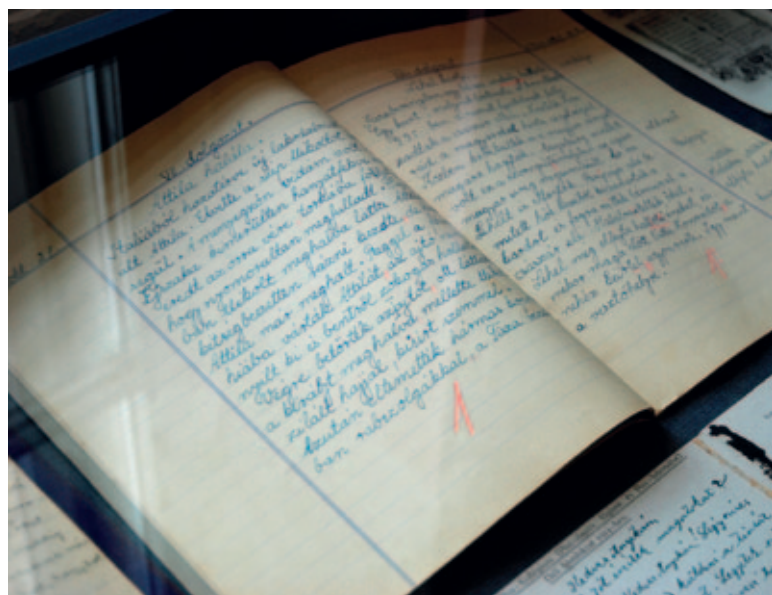

Lencsés Zsolt festőművész beszédet mond

„A Janusban megcsodálható freskó antikmeszes eljárással készült. Ennek előnye, hogy nem kötik meg kezünket a munka során a felvakolt friss felületek, hanem a vakolat már maga is színezve van, így sokkal szebb, jobb végeredményt érhetünk el. Így lehet ötvözni a XXI. századi technológiát a régi freskók tradíciójával” – fejtette ki a művész. Ez az avatás csak egy állomása annak a programnak, amely tavaly a balassagyarmati Szent Imre Keresztény Általános Iskolában kezdődött. A cél, hogy a freskókészítés technológiájának népszerűsítésével, illetve a freskó egyetemes társadalomformáló szerepével a reneszánsz életérzést és a régi céhes pályaképet – tehát az inasból mesterre válást – közvetítsék a mai fiataloknak.

MÉLTATÁS

Március 27-én a Kodály Központban tartották a centenáriumi díszünnepséget, amelyen **Hoffmann Rózsa** oktatásért felelős államtitkár is részt vett, aki az intézmény múltját értékelve a jellelennel vont párhuzamot. Az államtitkár asszony az egykori Pius Gimnázium nevelési alapelveit méltatva megállapította: „a tudásalapú társadalom akkor hoz az egyénnek és a közösségnek boldogságot, harmóniát, ha erkölcsi alapú társadalomra épül”.

A freskóterápiával a következő számunkban részletesen is foglalkozunk.

„A művész nem valamiféle technikát alkalmaz, hanem magát adja”

Elképzелhetetlennek tartja az életét zene nélkül, zeneszeretét szüleitől tanulta. Nem tartja magát példaképnek, az éneklés mellett pedig „hobbija” a gyereknevelés. **Wolf Katival** beszélgettünk.

Indri Dániel

– Közeleg a nyár. Hogyan tervezitek a nyaralást a gyerekekkel?

– Sokat járunk a Balatonra, mert a nagyszülőknél lehetőség van nyaralni. A gyerekek imádják, úgyhogy idén is főleg ott leszünk, de a nagyobbik lányom sporttáborokba is fog járni, nagyon élénk kislány, szeret mozogni.

– Szolfézs-karvezetés szakos tanári diplomád van. Miért nem helyezkedtél el a szakmában?

– Sosem éreztem erős indítást, hogy zenetanárként dolgozzak. Mindig inkább a könnyűzene színpada vonzott. Volt egybként olyan civil munkahelyem, ahol az egyik kolléganómmal összehoztunk egy kamarakórust, az jópofa dolog volt. Még céges ünnepségen is felléptünk.

– A zenei pályán kívül milyen más foglalkozást üznél szívesen?

– Nem tudom elképzelni az életemet zene nélkül, de folyamatosan együtt dolgozom az Ökumenikus Segélyszervezettel, és azt gondolom, hogy családokon, nehéz sorsú gyerekeken segíteni mindig fel-emelő munka, bármilyen nehéz is. Nagyon tisztellem ezeket az embereket, akiket megismertem ott, és akik nap mint nap ezt a kemény munkát végzik.

– Mára sokak számára Te is idollé lettél. Kik a Te példaképeid, és miért éppen ők?

– Mindig fészengve fogadom, hogy példakép vagyok. Nagyon sok embernek köszönhetem, hogy az anyaság mellett foglalkozhatok az énekléssel, nem egyedül értem ezt el. És példakép majd akkor legyek, ha ez még 50 évig működni fog! Nekem sok jó példa élt és él a szemem előtt, a családban a nők mindig úgy kötötték össze a családot és a napi feladatokat, hogy közben ez boldogságot ad nekik. Az ember először a szülei példáját követi, nekem pedig ezzel is nagy szerencsém volt. A zenei hozzáállást pedig mindkettejüktől, de főleg apukámtól tanultam, az ő zeneszeretete, munka iránti maximalizmusa és alázata is remek példa a mai napig.

– Nagyobbik lányod, Janka most kezdte az iskolát. Milyen élményekkel tér haza délutánonként? Van kedvenc tantárgya?

– Remek tanító nénijeik vannak, és ezért nagyon jól érzi magát. Úgy látom, nagyon nyitott és gyermekközpontú ez a közeg, ezért olyan lehet az osztályban, amilyen ő igazán. Nyitott, lelkes, óriási lélekkel megáldott anygalka. Imád olvasni. Mióta megismerkedtek a betűkkel, állandóan olvas, sokszor a hűgának is. A testnevelés óráért is persze odavan, de igazából szinte minden tantárgyat szokott emlegetni, van mesélőnivalója.

– **Az iskolák a nyári szünetekben számos tábort, kirándulást szerveznek. Janka megy valamelyikbe?**

– Sporttáborokba biztosan megy, egyelőre hagyományos „ottalvós” táborba még nem, de majd annak is eljön az ideje.

– **Mit szeretsz mesélni vagy énekelni nekik?**

– Mindenevők vagyunk, nem telhet el este mesélés nélkül. Nem vagyok egy bravúros fejből-mesélő, azt csak, ha nagyon követelik, de rengeteg mesekönyvük van. Énekelni minden este ugyanazt, egy saját dallamú Tente babát énekelünk, ők is velem, irtó helyesek.

– **Szigorú szülőnek tartod magad?**

– Igen is, meg nem is. Vannak szabályok, vagy inkább szokások, amik szerintem megkönnyítik az életünket, de nagyon fontos, hogy sok mindenben ők maguk dönthessenek. A szülő inkább a kereteket határozza meg.

– **Hogyan indul nálatok egy nap?**

– Nehezen, nagyon nehezen. Én bagoly típus vagyok, úgyhogy gyakorlatilag használhatatlan vagyok reggel 9-10 óráig, ezért a 6-tól 8-ig terjedő időszakban csak valami hozzám hasonló rém ténykedik a konyhában, és viszi a gyerekeket, ahova kell. Hozzászokni pedig nem lehet, bárki bármit mond. A pici még korán kel, de a nagyot már nehéz kicsalogatni az ágyból, sajnálom is szegényt minden reggel.

– **Hova jártál általános, illetve középiskolába? Milyen emlékeid vannak onnan?**

– Az általános iskolát Szentendrén végeztem, ahol felnőttem. Középiskolába már bejártam Budapestre, a Bartók konzervatóriumba. Gyerekek lenni egy olyan kisvárosban, mint Szentend-

re, nagyon jó volt, mindenki ismerte egymást, délután együtt játszottunk a patak partján, tényleg idilli volt. A középiskola már hozta a zenész barátokat, ismerősöket, izgalmas volt bejárni a megszokott környezetből.

– **Volt olyan meghatározó pedagógus-egyéniesség az életedben, akitől valami pluszt kaptál?**

– A legmeghatározóbb pedagógus az énektanárom, *Dékány Endre*, akihez a mai napig eljárok. Ő nem énektechnikát tanít, hanem egyfajta csodálatos életszemléletet ad át, és embert nevel. A művész nem valamiféle technikát alkalmaz, hanem magát adja, és ő éppen a magunkhoz vezető utat segíti végigjárni szenzációsan.

– **Mit csinálsz szívesen, amikor éppen nem fellépésen vagy a gyerekekkel vagy?**

– Nem sok ilyen idő van, de például szívesen olvasok, sportolok, ezek kikapcsolnak.

– **Két évvel ezelőtt Te képviselted hazánkat az Eurovíziós Dal-fesztiválon a Szerelem, miért múlsz? című dallal. Kint angolul énekelteél, külföldi közönségnek. Angolul vagy magyarul szeretsz jobban énekelni?**

– Anyanyelven jobb énekelni, mert sokkal közvetlenebb, azon a nyelven szólal meg a lélek elsősorban. Az Eurovízió is belecsempésztünk magyar nyelvű részt a dalba, és szerette is a külföldi hallgatóság. Voltam utána Svédországban, Londonban fellépni, ahol a kinti közönség énekelte velem a magyar részt. Megható volt.

– **Mennyiben járul hozzá egy hálás közönség a fellépés sikeréhez?**

– A közönség szinte mindig hálás, ha jó zenei élményt kap, és ha a fellépő megnyílik és megmutatja az igazi embert, aki a színpadon van.

– **Mit tanácsolnál a jövő énekeseinek, akik még gyűjtik a batorságot, hogy megmutathassák magukat?**

– Legyenek bátrak. Jobb, ha az ember belebukik valamibe, mintha meg sem próbálja.

KEDVENCEK:

Étel: Paradicsomos spagetti, húsleves, csoki, sózott-pörkölt mandula

Könyv: Regények! Dumas-könyvek, de a kedvenc: Bragellone Vicomte; Merle-regények, mostanában Murakami-könyvek

Film: Amadeus

Színész/nő: Michael Caine, Anthony Hopkins, Michelle Pfeiffer

Énekes/nő: Hú, sokan. Whitney Houston, Barbra Streisand, Freddy Mercury, Peter Cetera, Christina Aguilera

Magyar város: Szentendre

Külföldi ország: Olaszország, Ausztria

KÚT-díjazottak

Társadalmi problémák megoldásában is segít a közösségi tanulás

Április 13-án adták át a *Közösségi út a tanulásért díjakat* a Tempus Közalapítvány konferenciáján. A *Tanulás jövője* című rendezvényen számos elméleti és gyakorlati inspirációt kaphattak a résztvevők az egész életen át tartó tanulás ösztönzése érdekében.

Ismert tény, hogy tanulni az iskolapadon kívül és azon túl is lehet. Az önképzésnek ezt a formáját nevezik **informális tanulásnak**, ami nagyon hatékony módja lehet az ismeretszerzésnek. Európa számos országában felismerték már az ebben rejlő lehetőségeket, Magyarországon azonban van még mit tanulni ezen a téren. A tanulás jellemzően csoportos formában történik, de a közösségben rejlő erőt nem igazán tudjuk kihasználni. A **Közösségi út a tanulóhoz – KÚT Program** keretében ebben nyújtott segítséget a Tempus Közalapítvány. A programban résztvevők felismerték, hogy tanulni leginkább a közvetlen környezetükben, a saját közösségükben lehet.

Közösségi út a tanulásért díjak olyan egyéni kezdeményezések, önszerveződő csoportok képviselői kaptak, akik egy egyszerű ötletből kiindulva mások számára is használható tudás átadásán munkálkodnak, és fontos társadalmi ügyeket karoltak fel.

További információ: www.kutprogram.tka.hu

Horváth Zsuzsanna – Magzati kommunikációval a kiegyensúlyozottságért

A Perinatus Alapítvány szakemberei a magzati lét, a várandósság és a születés-szülés lélektani hatásait kutatják. Az alapítvány támogatja a születési trauma pszichológiai kutatását, új megelőző és gyógyító eljárások kidolgozását és bevezetését, továbbá a kutatások során megszerzett ismeretanyag oktatását, publikálását és társadalmi méretű felvilágosító terjesztését. Céljuk, hogy segítsenek a szülőknél hatékony kommunikációs csatornát találni a magzatuk, illetve gyermekük felé, s ezzel hozzájáruljanak ahhoz, hogy a babák jobb eséllyel induljanak el az életbe. A *Tanulástól az együttműködésig* című projekt keretében szervezetfejlesztést, arculattervezést és az önkéntes hálózatuk megújítását állították szakmai céljaik szolgálatába.

Tolnainé Szabó Beáta – Iskolában készül a reformkenyér az egészséges életért

A VM DASzK Csapó Dániel Szakképző Iskola projektjében a mezőgazdaság és az élelmiszeripar különböző területei működnek együtt. Céljuk, hogy a diákok hagyományos módszerekkel, kétkézi munkával tapasztalják meg a föld megművelésétől a pékáru elkészítéséig tartó folyamatokat – többek között a kézi malom és a szabadtéri kemence használatával. Ősi búzafajtát, a ma már alig használt akkor nevű gabonát vetettek, amelyből kiváló minőségű liszt és a reformtáplálkozás hívei számára is alkalmas pékáru készíthető. Az *Értünk Kunság mezein ért kalászt lengettél* című projekt az egészséges táplálkozás mellett a fenntartható fejlődést és az ökológiai gazdálkodást támogatja.

Rózsa Mónika – A „nehezen szerethető” gyerekek mosolyáért

Bajban lévő, bajt okozó, zárkózott vagy épp agresszív gyerekek és fiatalok problémáinak kezelését, beilleszkedésüket és sikeres felnőtté válásukat segíti a Pressley Ridge Magyarország Alapítvány projektje. A „nehezen szerethető” gyerekek és családjaik célzott viselkedés- és élményterápián vehetnek részt egyéni és csoportos formában. Nem csak hátrányos helyzetű családokról van szó, hanem például elitiskolai kollégiumba került gyerekek magatartászavarairól, amelyeket otthon nem tudnak kezelni. Az *ERNYŐ – Terápiás központ a pozitív viselkedésváltozásért* című projektben 25 családdal és további 36 fiatallal dolgoznak együtt, akik önismeretet tanulhatnak, valamint új viselkedésmintákat és problémakezelési módszereket ismerhetnek meg.

ÁLLÁSHIRDETÉS

A kecelei II. János Pál Katolikus Általános Iskola és Óvoda felvételt hirdet informatika-bármely szakos tanári állás betöltésére.

A pályázat benyújtásának határideje: **2013. május 15.**

Az állás elfoglalásának időpontja: 2013. augusztus 15.

A pályázatot a II. János Pál Katolikus Általános Iskola és Óvoda 6237 Kecel, Szabadság tér 17. címre kell benyújtani.

Solti Kálmán igazgató: 06 78 420-656

HELYREIGAZÍTÁS

Az Új Köznevelés 2. számában megjelent Saktika kerettantervet a Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Karán folyó idegéletani kutatáshoz kapcsolódóan Földvári-Nagy Lászlóné Dr. Lenti Katalin (Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar Morfológiai és Fiziológiai Tanszék, docens, kutatásvezető), Pregitzer György (sakk szakoktató) és Németh István (matematika szakos tanár) dolgoztak ki.

Megújul az Új Pedagógiai Szemle

A sokak által csak ÚPSZ-nak nevezett folyóirat az idei évtől változások elé néz. Ezt jelzi az is, hogy a lapnak új főszerkesztője van. Takács Gézát terveiről kérdeztük.

Balatoni Kinga

– Hogyan mutatkozna be a lap olvasóinak és szerzőinek?

– Addig, amíg az idei első lapszám meg nem jelenik, márpedig nagy késéssel jelenik meg, tulajdonképpen semmit nem mondanék magamról, hiszen miért is lenne érdekes egy szerkesztő, aki azzal kezdi a működését, hogy láthatatlanná teszi a lapot. Azután meg, ha a lap tényleg látható lesz – talán már ebben a hónapban, de még az is megeshet, hogy csak júniusban, gondolja el, megeshet, hogy a tanév utolsó hónapjában jelenik meg az idei év első száma, micsoda baljós előjel –, akkor meg minek kell a szerkesztőről bármit is mondani, mentse ki, minősítse őt a lap, amit összeállított.

– Valamit azért mégis mondhatna, ehhez a helyzethez nem illik a titokzatoskodás.

– Rendben, akkor hát annyit magamról, hogy a pedagógiai lapszerkesztést éppen ennél a lapnál kezdtem el tanulni húsz évvel ezelőtt, *Schüttler Tamás* főszerkesztő mellett, aztán dolgoztam a *Tani-taninál* több évig, s végül volt egy néhány számot megért saját pedagógiai lapom is, az *Iskolakép*, *Horn György* bizalmának köszönhetően.

Van tehát szerkesztői múltam, gyakorlatom, mégis mindenekelőtt tanár vagyok, vagyis szeretnék lenni, már vagy harmincöt éve. Rendes, jóra való tanár, akivel jó együtt tölteni az időt a tanulásban, a gyermekkor, a kamaszkor drága szép idejét, ez aztán néha sikerül, sokszor pedig nem. Ugyanakkor minél inkább tanár vagyok, annál fontosabb számomra a tanárról, az iskoláról, a gyermekekről, a tanítványokról, a fiatalságról, a nevelésről, vagyis végső soron az élet dolgairól való tudás, e nélkül hogyan is boldogulnék, hogyan is boldogulnánk? Így hát a tanárságomnak része az írás, az olvasás, a töprengés, ehhez pedig nyilvános tér kell, például jó pedagógiai lapok, amelyek felkeltik és egyúttal megpróbálják kielégíteni is ezeket az igényeket.

Tanár vagyok, tehát elemi érdekem a tartalmas és érdekes *Pedagógiai Szemle* léte, nem véletlen, hogy valahai elődjét, a *Magyar Paedagógiát* a Magyar Paedagógiai Társaság alapította, még a 19. század végén, melynek épp csak egy 'a' betűvel rövidebb nevű utóda ma is szellemi társtulajdonosa a lapnak.

– Nem ebben a szellemben működött a lap az elmúlt években?

– Az elmúlt években a lapnak nehéz sorsa volt, főszerkesztője, *Mayer József* nem nagyon tehetett egyebet, mint a lap túléléséért, életben maradásáért harcolt. Egyre nehezebb volt szinten tartani a lapot, az olvasók is észrevették a bajt, megrendelőket veszített a folyóirat, az elmúlt években rapszodikusan jelent meg, összevont, nagy terjedelmű számokkal. Sem a szerkesztő, sem a szerkesztőbizottság nem tehetett többet érte.

– És most mi történt?

– Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI) vezetése az év elején változtatásra szánta el magát, sikerült forrást találni a rendszer működéséhez, ahogy a *Közneveléssel* is történt, s most úgy tűnik, az, hogy a *Szemle* a régi rangjához méltóan működjön, már „csupán” a szerkesztőségen múlik.

– Hogy állt fel a szerkesztőség?

– A lap az OFI keretei között készül. Én és leendő szerkesztőségi munkatársam is itt dolgozunk majd.

– Milyen tervezett változásokkal biztatná a lap megrendelésére az intézményvezetőket, a kollégáit, a pedagógiai tudományok művelőit?

– Az a célom, hogy a lap érdekes legyen mindenki számára, akit az iskola, a fiatalok nevelésének, oktatásának ügye foglalkoztat. Így hát összefogásban gondolkodom. Mindenki a szerkesztőség szövetségese, aki az intézményi nevelés gondjait látja, érti, s megoldásukban érdekelt, akár szülő, akár tudós.

Összefogtunk *Halász Gáborral*, az új szerkesztőbizottság (SZB) elnökével, az SZB további OFI-s delegáltjaival, *Horváth Zsuzsával* és *Kállai Máriával*, valamint a Pedagógiai Társaság SZB-s képviselőivel, *Hunyady Györggyel*, *Mészáros Györggyel* és *Zsadányi Lászlóval*, hogy a lap olyasféleképp működjön, mint egy jó konferencia, ahol mindig legalább két kihagyhatatlan előadás zajlik egyidejűleg. Vagy egy másik analógiával, a *Szemle* egyfajta kerekasztal kellene legyen, ahol mindig van hely, idő, türelem, figyelem, felkészültség a fontos ügyek megvitatására. Azon leszünk, hogy a gyakorlat és az elmélet a közelmúltbeli „elhidegülésük” után ismét közeledjenek egymáshoz. Mindent megteszünk, hogy az elmélet ismét vonzónak mutakozzék, tanulmány rovatunk lektorált lesz, eredetiség, frissesség, tájékozottság és gyakorlatorientáltság tekintetében is, a gyakorlatot közvetítő írásoktól pedig őszinteséget, természetességet, bátorságot és személyességet várunk. Lesz ehhez egy új rovatunk is, az Óvodai-iskolai jelenetek, ahol írhatnak a kollégák pedagógiai mindennapjaikról mindenféle igazat, fájdalmasat és szépet.

– S miféle nagy témákra kell számítani az olvasóknak?

– A nagy témákat egyelőre az iskolai élet kereteinek, szabályzóinak a változásai adják, igyekezünk olvasóink segítségére lenni a tájékozódásban. Másfelől a mai magyar közoktatás legfájdalmasabb vonása, hogy a szociális hátrányok iskolai hátrányokká való átalakulását mérsékelni sem tudjuk. Egy pillanatra sem szünetelhet ez ügyben a megoldások keresése. Ebben a keresésben is sokat jelenthet, ha az új pedagógus és az új kutató generáció szellemi otthonává válna a lap.

NYÁRI PROGRAMAJÁNLÓ

Hová menjenek diákjaink szüleikkel vagy csoportosan a nyár folyamán? Alábbi összeállításunkban a teljesség igénye nélkül, kedvcsinálóként mutatunk be röviden egyedi természettudományos, kulturális programokat és olyan fesztiválokat, rendezvényeket, amelyeken szórakoztató, de tartalmas programok várják az általános és középiskolás diákokat.

Összeállította: Szunyogh Gábor

Diákünnep Gyulán (XXV. EDÜ)

Május 30. és június 2. között ünnepli 50 éves jubileumát Gyulán az **Erkel Diákünnep (EDÜ)** rendezvénysorozat. A négynapos kulturális, ifjúsági fesztiválon huszonhat kategóriában mérhetik össze tudásukat és tehetségüket a diákok, akiket koncertekkel, felolvasó estekkel, kiállításokkal is várnak a szervezők.
<http://www.erkeldiakunnepek.hu/>

Győrkőcfesztivál

„Aranyhajú tündérlányok érkeznek a négy folyó városába, Győrbe, s két és fél napra varázspálcájukkal játszóterré, lurkóbirodalommal változtatják az egész várost” – így hirdeti magát a szellemes elnevezésű, **ingyenes** rendezvény, nem véletlenül, a szervezők szándéka szerint ugyanis valóban a gyermekek fennhatósága alá kerül Győr egy része: tíz helyszínen ezer programot kínálnak az érdeklődőknek a **július 5. és 7. közötti hétvégén**.
www.gyorkoc.hu

Futballfesztivál Kaposváron

Július 14-től 20-ig húsz labdarúgópályán rendezik meg Kaposváron és környékén az **Intersport Nemzetközi Ifjúsági Labdarúgó Fesztivált**. Az esemény célja, hogy a labdarúgáson, a foci szeretetén keresztül ismerjék meg egymást, kössenek barátságokat a 9–19 éves fiatalok. A világ minden tájáról érkező diákok színvonalas mérkőzéseken mérhetik össze a tudásukat. Erre az időszakra a főtér és környéke is fesztivál-faluvá változik, kávézó, eredménytábla, diszkó várja az érdeklődőket.
<http://www.youthfootballfestival.org/index.php?lang-hun>

Geotábor a Bakonyban

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság a közkedvelt erdei iskola-rendszerű oktatás kifejezetten földrajzi-földtani tartalmú változataként dolgozta ki a geotáborokat. A programok döntő részét középiskolai földrajz-biológia szakos tanár, **kiváló helyismerettel rendelkező geotúra-vezető** biztosítja. Az általános iskola felső tagozatának földrajz tananyagához szorosan illeszkedő „terepgyakorlat” legfőbb vonzereje a **földtani-geológiai ismeretek** élményszintű **elmélyítése**. Válogatott kilátópontra, patakmedrekben és sziklafalak árnyékában járva, természetes módon elevenedik meg a Föld múltja, jelene és akár jövője, a diákok a kőzetek megérintésével minden érzéküket fokozatait. A teljes program öt, tematikailag egymásra épülő nappól áll, de az egyes napok külön is teljes értékűek, így rövidebb időre is tudnak csoportokat fogadni. A Bakony-Balaton Geopark négy helyszínen kínál kedvező táborozási lehetőséget, a geotúrák nem igényelnek külön buszt, tömegközlekedéssel, illetve gyalogosan könnyedén lebonyolíthatók. További részletek a táborokról a <http://www.bakony-balaton-geopark.hu/aktualis/geotabor> weboldalon található.

Gyermekszínhátszás Debrecenben

Június 7-től 9-ig rendezik meg Debrecenben az **Országos Weöres Sándor Gyermekszínhátszó Találkozó** záró programját. A Magyar Drámapedagógiai Társaság a megyei szervezőkkel együttműködve immár huszonkettedik alkalommal szervezi meg a vetélkedősorozatot, amelynek izgalmas fináléja tartalmas programnak ígérkezik.

OSZTÁLYOKNAK, CSALÁDOKNAK

Áramtermelő citromok

Márciusban a budapesti Természettudományi Múzeumban világraszóló rekordot állítottak fel: **áramot termelő erőművet építettek citromból!** A citrom és a fémek kémiai reakcióját számos eszközön kipróbálták már, de ekkora „erőművet” ennyi (1500 darab, 350 kg-nyi) citromból nem építettek eddig. A kísérletben 450 diák vett részt, akik elkészítették és hazavihették egyedi, citrommal működő órájukat is. A **Da Vinci Learning** fiataloknak szóló, ismeretterjesztő filmcsatorna által megvalósított program roadshowra indul, amelynek célja, hogy a természettudományokat szórakoztató módon népszerűsítse, és az, hogy a nézőket játékosan ösztönözze a felfedezés örömeiben való részvételre. A citromerőmű építése mellett **rendhagyó fizikaórákat tartanak, és kísérleteket is bemutatnak** a gyerekeknek a **roadshow tervezett helyszínein**: Győrött, Szegeden, Szekszárdon és Jászberényben. A tervezett nyári előadások időpontjáról és egyéb tudnivalókról a <http://hu.kids.da-vinci-learning.com/> internetes oldalon lehet tájékozódni.

Játékmúzeum, filmvarázs, római kaland

Egynapos, ám három különböző helyszínen zajló, egymástól eltérő, izgalmas, tartalmas élményeket ígérő kirándulást ajánl iskolás osztályoknak, csoportoknak a székesfehérvári Tourinform Iroda, az etyeki Korda Filmpark, és a budapesti Babilon Center. Az egynapos program **Székesfehérvárról** indul, ahol a látogatók idegenvezető kíséretével ismerhetik meg a város legfontosabb helyszíneit, a magyar történelem kincseit és legendáit, valamint az ország legnagyobb polgári játékgyűjteményét a Hetedhét Játékmúzeumban. Ezután a szintén Fejér megyei **Etyekre** viszi őket az autóbusz, ahol egy filmtörténeti kiállítás mellett egy valódi, működő stúdióba is bevezetik a fiatalokat: láthatnak törpéket és óriásoshajót. Az interaktív kiállításon kipróbálhatják a filmes képi és hangtrükköket, bepillanthatnak a Gyűrűk ura című filmből, motorozhatnak a Duna-parton, felrobbanhatnak egy csata-filmkészítés varázslatos világába. Végül ellátogatnak a **budapesti Babilon Center Tudományos és Kulturális Szórakoztató Központba**, ahol közel 2000 négyzetméteren mérnökök és oktatási szakemberek által fejlesztett interaktív eszközök és kulturális programok várják a diákcsoportokat. Ilyen például az Ave Caesar elnevezésű egyórás, interaktív, ókori római kaland, amely az ókori Római Birodalom idejébe repíti vissza a résztvevőket. Előzetes egyeztetéssel a hivatalos csoportidőpontokon kívül, illetve szünnapon is biztosítanak látogatási lehetőséget. További információk: <http://www.babiloncenter.hu/index.php/szolgáltatások>

Fesztivál a Tisza partján

Új arculattal, számos változatos programmal, szórakoztató játékokkal és rengeteg meglepetéssel várja a látogatókat a Szegedi Ifjúsági Napok (SZIN). A nyár utolsó, már hagyománnyá vált ifjúsági fesztiválját a napfény városában, az Újszegedi Partfürdőn rendezik meg **augusztus 21. és 24. között**. A fesztivál elkötelezett híve a környezettudatosságnak és a fenntarthatóságnak, ezért a zenei programokon kívül számos zöld kezdeményezéssel és pályázattal próbálja erősíteni a környezetvédelem fontosságát. www.szin.org

Pécsi Szamárfül

Egyedi rendezvényekkel várják a családokat a pécsi **Szamárfül Fesztiválon augusztus 24-én és 25-én**, hogy együtt búcsúztassák a nyári szünetet. Báb- és gyermekszínházi előadások, játszóházak, sportversenyek, természettudományos és ismeretterjesztő foglalkozások, kreatív játszótér és még számos más program teszi valóban élvezetessé és tartalmassá ezt a hétvégét. www.szamarfulfesztival.hu

Kiálts a szeretetért!

– szembesíti boldog *Kalkuttai Teréz Anya* szeretet-életművével könyörtelen jóléti világunkat *Kemény Gábor, Kocsák Tibor* és *Miklós Tibor* musical-operája. A magyar zenés színház élvonalát képviselő szerzők 2005-ben, *Baróthy Péter* ötlete alapján vitték színre korunk szentjének életútját, népszerű, ugyanakkor igényes megközelítésben. Utóbbira vall, hogy a szövegekönnyben helyet kapott Teréz Anya több saját fogalmazású, költői fohásza is. Az ősbemutató és az azt követő előadássorozat emlékezetes élmény mindazoknak, akik jelen lehetnek, ám állandó játszóhely híján a darabot nem sikerült „kijátszani.” A nyáron a Benczúr Ház szabadtéri színpada lesz tanúja a mű újjászületésének.

Miklós Tibor szövegíró-t rendezőt idézzük: „Kalkuttai Teréz Anya áldozatos élete és munkássága a huszadik század legszebb, legigazabb legendája. Ha a színház hivatása valóban az, hogy jobbítsa, nemesítse közönségét, akkor a darab szerzői és előadói ezzel a munkájukkal tudtak leginkább megfelelni ennek. A mű édesapja temetésének napjától követi végig Gonxha Bojaxhiu – később Teréz nővér, majd Teréz Anya – életét, egészen halála napjáig. Megelevenedik a kalkuttai pályaudvar képe, ahol Teréz előtt egy koldus alakjában Jézus Krisztus jelenik meg, hogy átadja neki a „hívás a hívásban” üzenetét, rábízva a nyomorgók, elesettek, haldoklók lelkének megmentését, szenvedésük enyhítését. Látjuk áldozatos munkájának állomásait a nyomornegyedekben, a Tiszta Szív Háza, majd az egyházon belül egy új rend, a Szeretet Misszionáriusai megalapításáért folytatott kitartó küzdelmének stációit, a beteg gyermekek hősiességét a háborús Bejrutban, halljuk a Nobel-díj átvételét követő oslói beszédét.”

Fotó: Marton József Ferenc

A 2005-ös bemutató után így nyilatkozott **Jánoskúti Márta** jelmeztervező: „Mint hívő, vallásos ember kitüntetett érdeklődéssel – és bevallom, kétségekkel – mentem el az előadásra, hogy lehetséges-e a zenés színház eszközeivel megmutatni Teréz Anya alakjának mélységeit, szépségét? Amit láttam és hallottam, lenyűgözött és magával ragadott. Átszellemült, felemelő hangulatú produkció, mint mű és mint előadói teljesítmény is, beleértve valamennyi szereplőt, élükön Nagy Anikóval, aki minden eddigi csodáját felülmúlva, olyan élménnyel ajándékozott meg, ami az imádság erejével hatott rám.”

A Jászai- és Artisjus-díjas **Nagy Anikó** (*Mária Magdolna, Eponine, Jentl, Lady Ashton, Anna Karenina* és más nagy musical-hősnők megformálója), a próbák ideje alatt és azóta is több alkalommal dolgozott a Misszió budapesti házában. Egyre közelebb kerülve Teréz Anya és követőinek szellemiségéhez, alakját még a nem hívő emberek számára is spirituális élményként jeleníti meg.

A fiatal Gonxha szerepét Anikó leánya: **Miklós Eponin**, míg a gyermek Gonxhát **Kupcsik Anna** kelti életre. A Vándor és a Koldus alakjában is megjelenő Jézust **Nagy Lóránt** játssza. Diana hercegnő: **Tóth Angelika**, Stephanie nővér: **Szemerédi Bernadett**, Ravin: **Zentai András**, Lázár: **Naszvagy Tamás**, Kalkutta érseke: **Ekanem Bálint Emota**.

A felújító bemutató időpontja: 2013. július 5.

További előadás: 2013. július 6. (Eszőnap: július 7.)

A bemutató helyszíne: Benczúr Ház Szabadtéri Színpada, Budapest

A művet a Rock és Musical Színház társulata mutatja be.

AJÁNLÓ

Látogatóbarát barátok

Minden korosztálynak maradandó élményt, művelődéstörténeti kalandot, időutazást és lelkesítő tapasztalatot kínál a **szegedi ferencesek** őszi látogatható látogatóbarát kolostora.

A Dél-Alföld legjelentősebb egyházi műemléke, amely a török idők óta élő legendáriuma a Tisza-parti városnak, egy uniós fejlesztés során **a legkorszerűbb kiállítástechnikai és múzeumpedagógiai eszközök alkalmazásával vált a ferences lelkiség és a magyar kultúrtörténet interaktív bemutatóhelyévé.**

Az 510 éves kolostor falai között szakavatott vezetés kalauzolja a betérőt a reneszánsz Szegedből az egyetemi városba. Láthatjuk *Mátyás király* aranyszálakkal átszőtt királyi palástját, nyomába eredhetünk a szentföldi zarándokoknak, és megmerülhetünk a népi búcsújárás emlékeiben, amelyek *Bálint Sándor* tollán a vallási néprajz világraszóló dokumentumai lettek.

A kiállítás bevezetéseképpen kisfilmet vetítenek a szerzetesség és a ferencesesség gyökereiről és kildetéséről, a túra során pedig további riportfilmek mutatják be a rend próbatételeit a kommunizmus évtizedeiben, valamint jelenlétét a mai magyarság körében határon innen és túl.

Míg a felnőttek a kolostor kiállításait járják végig, az ifjabb korosztály játékos foglalkozásokon, ötletes és esztétikus oktatóanyagok segítségével ismerkedhet meg *Szent Ferenc* és testvérei életével, a szeged-alsóvárosi kolostor *Mikszáthot, Gárdonyit* és *Juhász Gyulát* is megihlető legendáriumával, a Fekete Mária és a Szögedi Segítő kegyképeivel, valamint a gyógynövények jótékony hatásaival, melyek közül több meg is tekinthető a kolostorkertben, az ágyások díszeképpen a világhírű szegedi pirospaprika több fajtájával.

Alsóvárosi Ferences Látogatóközpont 6725 Szeged, Mátyás tér 26.

Bejelentkezés:

Telefon: +36 20/502-1953

E-mail: info@latogatobarat.hu

Info: www.latogatobarat.hu

PROGRAMOK

Összeállította: Marton Árpád

Balatoni cirkuszi túrák nyaralóknak

A magyar tengernél vakációzó családokat évek óta állandó helyszíneken várja műsorával a cirkuszművészet három legjelentősebb hazai intézménye.

A **Magyar Nemzeti Cirkusz** Balatonlellén kínálja nagyszabású nemzetközi cirkuszműsorát számos állatszámmal és élvonalbeli akrobatamutatókkal. Az egzotikus és vadállatokkal, arapapagájokkal, *iff. Richter József* lovas zokécsoportjával, olasz zenebóccokkal és Szandrával, a világot járt elefánttal fémjelzett műsor a legendás utazó óriáscirkuszok világát idézi muzeális kasszakocsival és büfével.

Az **Eötvös Cirkusz** balatonfüredi sátrában ugyancsak a legnemesebb cirkuszi tradícióknak tapsolhatunk egy klasszikus gálaműsor keretében. A Gran Fiesta című műsorban olasz lovasok, idomárok és légtornászok vendégeskednek a cirkusz állandó zsonglőrsztárjai: *Eötvös Adrienn és Loránd* meghívására.

Újdonság a hazai kínálatban a Monte Carlo-i Cirkuszfesztivál egyetlen magyar fődíjasának, az Arany Bohóccal kitüntetett *Richter Flóriánnak* lenyűgöző lovasparádéja, a **Horse Evolution Show**, amely lóidomítás, lovas akrobatika, lovasbalett és táncszínház páratlan ösztönművészeti találkozását képviseli lenyűgöző látványelemekkel tarkítva, a nyári hónapokban Zamárdiban.

A Balaton körül állomásozó három sátrorkomplexum közösen készül a **Cirkuszok Éjszakájára**: július 13-án egyetlen jeggyel látogatható mindhárom helyszín, és az érdeklődők a cirkuszvilág rejtélyeibe is bepillantást nyerhetnek.

Info: www.magarnemzeticirkusz.hu
www.eotvoscircusz.com
www.horseevolution.hu

Eger – gyerekeknek is

Az egri nyár nemcsak az egri várat, hanem az egész várost felkínálja a helyben nyaraló és a turistáskodó családoknak. Hagyomány, hogy a várbán **történelmi rockoperákkal** ünneplik a hőseket. Az *Egri Csillagok* az idén augusztus 2-án, 3-án és 10-én, a II. Rákóczi Ferencet megéneklő *A fejedelem* július 20-án látható.

A város szabadtéri színházi fesztiválja, az **Agria Nyári Játékok** másfél évtizede különös súlyt fektet arra, hogy a felnőtt előadásokkal egyenrangú szórakozást nyújtson a kisebbeknek. *Kelemen Csaba* igazgatótól megtudtuk, az idén sem lesz ez másként: „Egerben régi hagyomány, hogy minden felnőtt előadás előtt, 18 óras kezdéssel gyermek előadást mutatunk be a kisgyermek számára. A nyári időszakban, mint tudjuk, a fiatal, kisgyermekes szülők számára nagyon nehéz igényes, jó programot biztosítani. Az elmúlt nyáron összesen 19 gyermekelőadást játszottunk, öt különböző gyermekszínház közreműködésével, s többször fordult elő olyan helyzet, hogy a 120 férőhelyes nézőterre kétszer annyi néző szeretett volna bejutni. Így a színészeknek kétszer kellett lejátszaniuk az előadást. A nézők a kisgyermekkel türelmesen várakoztak a bejáratnál, amíg az első előadás be nem fejeződött. Véleményem szerint ez azért is fontos, mert a jövő színházba járó közönsége most még az iskolapadokban ül, és így kinevelhető egy színházat szerető, színházat értő közönség.”

Az idei kínálat néhány várható gyereklágere Egerben: Egyszer egy királyfi, Ilók és Mihók, Égig érő paszuly, Erre csörög a dió, Az igazság lekvárja, Vidám Mesék, Nagyapó tréfái, A nagy Ho-ho-ho horgász, Forró vizet a kopaszra.

Info: www.agrianyarijatekok.hu

HOL/MI?

Honlapok, műsorok, cikkek –
ajánlók egy percben

Összeállította: Kuslits Szonja

KÖZÖSSÉGI OLDALON KÉSZÜLHETNEK A DIÁKOK AZ ÉRETTSÉGIRE

A fiatalok napi rutinjának meghatározó elemét, a facebook-használatot kapcsolja össze a tanulással a Diákhitel Központ egyedülálló kezdeményezése, mellyel a végzős középiskolásokat segíti a **történelem érettségire való felkészülésben**. A tíz héten át tartó sorozat folyamán, hetente három kidolgozott történelem tétellel találkozhatnak a diákok a közösségi felület idővonalán. A témákat a lexikális adatok mellett videók, képek, kreatív tartalmak teszik könnyen emészthetővé és érdekessé az érettségi előtt állóknak. A történelem érettségi tételek tematikájára szabott applikációt használó diákok heti ellenőrző kérdéssor kitöltésével kaphatnak visszacsatolást az elsajátított tudásukról. Az online felületen elérhető tudásanyag (a könnyen áttekinthető, színes és tartalmas tételek) a budapesti **Fazekas Mihály Általános Iskola és Gimnázium** tanulói és Foki Tamás igazgató helyettes, vezető történelemtanár nevéhez fűződik, ez egyértelműen garanciát jelent a tételek minőségét illetően is. Bővebben: www.diakhitel.hu (**cikk címe: Játékos tanulás: közösségi oldalon készülhetnek a diákok az érettségire**)

Az applikáció elérhetősége:

https://www.facebook.com/diakhitel/app_125887730932067

(Az applikáció alkalmazásához regisztrálni szükséges a facebookon.)

NEMCSAK OSZTÁLYFŐNÖKÖKNEK

Minden pedagógus számára hasznos lehet az Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesületének honlapja, ahol a pedagógiát érintő gyakorlati és elméleti kérdésekkel is foglalkoznak. Olvashatunk a tanulás jövőjéről, konfliktuskezelésről és oktatáspolitikáról. OFOE Filmklub néven rendszeres találkozókat szerveznek, melyeken adott film témájához kapcsolódóan beszélgethetnek oktatók és szülők. A honlapon található egy összefoglaló Ujhelyi Adrienn, az ELTE PPK adjunktusának a Digitális Nemzedék Konferencián tartott előadásáról. Az előadáson szociálpszichológiai nézőpontból mutatták be a mai digitális nemzedéket és az internet megjelenésének következményeit.

Honlap: www.osztalyfonok.hu

INTERAKTÍV OKTATÁSTECHNIKA – IKT HÍRPORTÁL PEDAGÓGUSOKNAK

Az Interaktív Oktatástechnika portál célja, hogy összegyűjtse a módszertani/technológiai képzésekkel, a digitális tananyagokkal, az interaktív oktatástechnika eszközeivel és a mindennapi gyakorlattal kapcsolatos ismeretanyagokat és információkat a pedagógusok számára. A honlap menüjében az *Eszköz*, a *Tananyag* és a *Képzés* fülök alatt találhatóak az e-könyvekkel, digitális tananyagokkal foglalkozó írások, az eszközök, kiegészítők leírásai. Az oldalon rengeteg, az interaktív oktatást és a technikai fejlesztéseket bemutató cikket olvashatunk.

Az **iot.hu** portálon belül működik az IOTrádió, ahol többek között a Netszemközt című rádióműsor adásai is meghallgathatóak. Kiemelnénk az Aromo iskola-adminisztrációs program tanárszettel című adást, melyben a budapesti *Károlyi István Általános Iskola és Gimnázium* igazgatóhelyettesét, *Bleicherné Ghira Ritát* kérdezték az adminisztrációs szoftver bevezetéséről és annak működéséről. A pedagógus részletesen beszél arról, hogyan alkalmazzák náluk a programot, miben nyújt segítséget az iskolavezetés, az osztályfőnökök és a tanárok számára, és milyen napi rutinfeladatokat egyszerűsíti a tanárok dolgát a mindennapos használata. Szó esik az összehangolt munkafolyamatról és a gördülékenyebb munkavégzésről.

Hírportál: **iot.hu**

Hanganyagok: **iot.hu / Címlap menü / IOTrádió**

Videók: **iot.hu / Címlap menü / IOTvideó**

Aromo: a portál keresőjébe írjuk be a keresendő kifejezést.

DIGITÁLIS NEMZEDÉK KONFERENCIA

A **Digitális Nemzedék Konferencia** olyan szakmai konferenciasorozat, amely pedagógusok, nevelésszociológusok, oktatáskutatók, pszichológusok, szociális szakemberek, szülők és leendő tanárok párbeszédére teremt lehetőséget, melynek keretében azonosítják azokat a jelenségeket, amelyek a XXI. századi digitális generációra igazak. Az oldalon megnézhetik az előadások videóanyagát, valamint a konferencián bemutatott prezentációkat.

Bővebben: digitalisnemzedek.hu

NTK Player

INTERAKTÍV DIGITÁLIS TANANYAGOK

NAT
2012

Az **NTK Player** tananyagok a **felmenő évfolyamok NAT2012-es könyveihez 2013. szeptembertől** elérhetők.

Osztálynyi rendelés esetén ingyenes hozzáférést biztosítunk a tanároknak és a diákoknak.

Az NTK Player-rel kapcsolatos minden információt megtalál honlapunkon: www.ntk.hu/player, ahol a program bemutató változata is letölthető.

További információ:

player@ntk.hu vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a 06-1 880-4988 vagy 880-4989-es telefonszámon.

A 2013/14-es tanévtől a NAT 2012 kompatibilis akkreditált tankönyvek digitális változata már az új **NTK Player**hez is elérhető.

Az NTK Player több, mint egy digitális tankönyv! A tankönyvi jóváhagyással rendelkező tananyagokat gazdag multimédiás és interaktív tartalom egészíti ki, melyet a pedagógusok és a diákok is szabadon **bővíthetnek és kiegészíthetnek saját anyagaikkal, jegyzeteikkel.**

BEÉPÍTETT FELADTKÉSZÍTŐ

3D ANIMÁCIÓK

TANÁRSEGÉG

ONLINE HÁZI FELADAT

INTERAKTÍV MUNKATANKÖNYV

KERESHETŐ TARTALOM

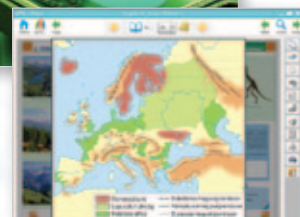
KIEGÉSZÍTHETŐ TANANYAGOK

BÁRMILYEN INTERAKTÍV TÁBLÁHOZ

ELÉRHETŐ TABLETEKEN IS

Web: www.ntk.hu/player

E-mail: player@ntk.hu

Új NAT-os kiadványaink: www.tankonyvkiado.hu

Nemzedékek Tudása

TANKÖNYVKIADÓ

Keresztül-kasul Európán, a cél Strasbourg

Internetes játék indult középiskolásoknak az Európai Unióról

Hajókürt harsan, indulok Helsinkiből La Corunába. Ott csak annyi a dolgom, hogy megválaszoljam: ki a legeredményesebb Forma 1-es pilóta. Jól tippeltem, valóban Schumacher. Repülőgép hajtóműve dübörög föl, felülről látom Európát, ezúttal Bécsbe tartok. Hogy honnan indult a reneszánsz? Mi sem könnyebb: Észak-Itália – választom ki az újabb helyes választ, irány Amsterdam, most vonattal. Az Európai Parlament első közvetlenül választott női elnökénél azonban sajnos megakadok. Csak telnek a másodpercek, végül rossz választ jelölök be. Pedig illene tudni, hogy Simone Veil volt az, főleg úgy, hogy éppen az Európai Parlament magyarországi Tájékoztatói Irodája által nemrég elindított online kvízzel játszom.

Az Euroscola elnevezésű, középiskolásoknak (konkrétan a 16-18 éves korosztálynak) szánt internetes vetélkedő első fordulója a napokban zárul, célja, hogy játékos formában a diákok minél többet megtudjanak az Európai Unióról. A legjobb eredményt elért öt csapat jutalma egy őszi strasbourgi utazás, amelynek csúcspontjaként a magyar diákok az Európai Parlament plenáris üléstermében mérhetik össze tudásukat a többi 26 tagállamból érkező fiatallal.

*A játékról, annak céljáról, a tanárok szerepéről **Lővei Andrea** megbízott irodavezetőt kérdeztük.*

Szunyogh Gábor

– Hogyan indult az Euroscola-játék?

– A játék online verziója az Európai Parlament szlovéniai irodájának fejlesztésében indult, később ebbe kapcsolódott be Lengyelország, az ő tapasztalataik alapján az idén Magyarországon is továbbfejlesztettük a kvízt, amelyet most áprilisban indítottunk el. Eddig offline módon, az irodánk által rendezett Rendhagyó EU-tanórák keretében vetélkedtek az ide érkező csoportok, amelyek közül immár 39 ki is utazott Strasbourgba!

– Mi a játék célja?

– Az Euroscola egy internetes, tudásalapú kvízzel, amely azt a célt szolgálja, hogy Európa földrajzát, történelmét, gazdaságát és az Európai Uniót – különböző nehézségű feleletválasztós kérdéseken keresztül – minél többen megismerjék. A kvízzel egész évben elérhető, és szeretnénk, hogy minél több iskolához eljusson, és könnyen elérhető legyen.

– Hogyan zajlik a verseny?

– Két „éles” időszak van: most április-májusban, illetve októberben. Április 15. és május 3. között folyamatosan regisztrálhattak az iskolák, a tapasztalatok alapján nagyon gyorsan növekedett a játék népszerűsége. Egy iskola csak egy csapattal nevezhet, és csak egyszer töltheti ki a kvízt. A kitöltés mintegy tizenöt percet vesz igénybe, a helyes megfejtések mellett pedig sokat számít a gyorsaság is. Ezzel a „puskázás” lehetőségét gyakorlatilag kizárjuk. A diákok 30 véletlenszerű kérdést kapnak, 10 kategóriában.

– Milyen szerepe van mindebben a tanároknak?

– Rendkívül fontos a szerepük! Ők szervezik meg a jelentkező csoportokat, ők vezetik a versenyt, hiszen a játék egyik legfon-

tosabb célja a közösségi élmény megteremtése, a csapatmunka kialakítása. A játék a tudás komplex fejlesztésére ad lehetőséget a tanároknak, akik ezáltal szélesíthetik módszertani eszköztárukat, és szinte bármelyik órán alkalmazhatják a kvízt, amely az uniós ismeretek oktatásakor kifejezetten ajánlott. Várjuk a pedagógusok visszajelzéseit, hosszabb távú célunk ugyanis az Euroscola pedagógushálózat kialakítása!

– Kik utazhatnak végül Strasbourgba?

– Ebben a fordulóban öt iskolából utazhat csoport Strasbourgba, csoportonként 24 fő és két tanár. Az első versenydíszak nyertes csapatai 2013. szeptember és december között vehetnek részt az Euroscola-napokon. A strasbourgi program során az angol, francia vagy német nyelven beszélő diákok előadást hallhatnak az európai integráció főbb állomásairól, az EU intézményeiről, céljairól és rendszeréről, majd az európai parlamenti képviselők helyeit elfoglalva, bemutatják saját iskolájukat. Ezt követően a diákok munkacsoportokat alakítanak, és parlamenti vita keretében tárgyalják meg az uniós kérdéseket, amelyek témaköréből előre felkészülnek. A vita lezárása után döntéshozatalra is sor kerül, hiszen így teljes a folyamat modellezése. A strasbourgi kiutazást az Európai Parlament támogatja.

– Milyen visszajelzések érkeztek a diákok részéről?

– A játékban eddig offline, vagyis hagyományos módon résztvevő diákok nagyon lelkesek voltak, a strasbourgi utazás pedig hatalmas élményt jelentett nekik. Az online verzió indítása és az első verseny során is egyre több pozitív visszajelzés érkezett. Azt szeretnénk, ha valóban az összes magyarországi középiskola megismerné a játékot. Ezért kérünk mindenkit, látogasson el bátran a www.euroscola.hu honlapra!

Amerikai iskolák a szünidőben.

Az amerikai iskolák a nagy vakációban nem zárják be kapuikat, nem hal ki belőlük a vídám gyermekzsivaj, az apró emberkék gondatlan tere-feréje, jókedvű kacagása. A praktikus gondolkozású jenki kitalálta a módját, hogy miként hasznosítsa nyáron is hatalmas, kastélyszerű iskolaépületeit. A new-yorki gyermek a nagy szünidő alatt is látogatja az iskolát, mely ilyenkor a gyermekek testi nevelésének célját szolgálja.

A gyermekek, fiúk, leányok vegyesen az iskola hosszútkás előcsarnokában gyűlnek össze. Az előcsarnok nagy, négyszögletes helyiség, melyben a legforróbb nyári hónapokban is kellemes félhomály és elviselhető temperatura uralkodik. Az előcsarnokba három hatalmas ajtó nyílik s ezeken özönlik be a jókedvűen, feszélytelenül csevegő gyermekek kis serege. A leányok, akik közül sokan egészen kicsi, még karonülő, sőt polyás testvéreiket is magukkal hozzák, a csarnok bal, a fiúk pedig a csarnok jobb oldalán sorakoznak, miközben a terem mélyéből halk zongorajáték hangjai szűrődnek ki. A fiúk csupán színes ingblúzt, rövid nadrágot és bőrvet viselnek, de a leányok öltözete is egyszerű és szellős. Meztlábbas gyermek nincs közöttük, még a legszegényebb is rendes, jó cipőt visel.

A leányok a terem baloldalán két csoportra oszlanak, egy-egy csoportban körülbelül hatvan leányka van, jobbfelől a kisebbek tizenkét éves korig, balra a nagyobbak. Egy fiatal tanítónő tartja fenn barátságos, szíves szóval köztük a rendet s ebben a munkájában a nagyobbak szolgálatkészen, örömmel segítkeznek neki. A zongora mellett tanítónő ül. Az egyik nagy leány ezután kilép a sorból és a jobbában tartott csillagos lobogót ide-oda lengeti. Erre valamennyien fölállanak s a nemzeti himnusz ünnepi hangjaival, esküre emelt kézzel köszöntik a lobogót. Ezután szavalnak, zongoraszóra masíroznak, a kicsinyek pedig játszanak. Végül a nagy lányok ellejtik a *folk dancing*-ot, az ír nemzeti táncot, mely kiegészítő része az amerikai testnevelő rendszerének. Mindez pedig minden szigorú fegyelem és parancsszó nélkül történik. A gyermekek tetszésük szerint járnak-kelnek, gondoskodnak kisebb testvéreikről, olvasnak, kézimunkáznak, vagy egyéb csendes játékkal mulatnak. De egyikük sem él vissza a szabad-

sággal, valamennyien illedelmesen, kifogástalanul viselkednek.

Ezalatt a terem közepén, a mindenféle főzőeszközökkel, üvegekkel, poharakkal dúsan megrakott asztal körül érdekes csoport verődik össze. Az asztal mellett egy fehér köpenyes, komoly úr és egy szintén fehérbe öltözött anővér állanak, buzgón magyarázgatva a köréjük sereglett 8—12 éves leánykáknak. Az iskolaorvos tart előadást serdülő hallgatóságának a *higienikus csecsemőápolásról*. A leányok különben valamennyien tagjai a new-yorki híres *Little Mothers League*-nek (kis anyák), mely jelentékeny részt vesz a csecsemőhalálozások csökkentésére irányuló erős küzdelemben. Csodálatos a gyermekek fejlett intelligenciája és ügybuzgósága, melylyel az e téren szerzett hasznos ismereteiket családjuk és szomszédaik körében terjesztik.

A csarnok jobboldalát, mint már előbb is említettük, a fiúk foglalják el, akik két tanító felügyeletével ugyancsak zongoraszóra menetelési gyakorlatokat végeznek és atletizálnak. Bár a fegyelem itt sem túlságosan szigorú, mégis minden a legnagyobb rendben történik s baj, szerencsétlenség csak a legritkább esetben fordul elő. Minden gyermek komolyan végzi dolgát, ügyel magára és társára, a felügyelő tanító beavatkozására nem igen van szükség.

Így az amerikai iskola nyár idején, a nagy szünidőben is hivatása magaslatán áll. Menhelyet, kellemes és hasznos időöltést biztosít növendékeinek, kiknek legnagyobb része természetesen az alsóbb néposztályok gyermekeiből kerül ki. Nagyon kívánatos volna, ha az üdvös példát a mi iskoláink is követnék s növendékeiknek hasonló módon kellemes és hasznosan szórakoztató otthont nyújtanának a nagy vakáció alatt is.

AK
APÁCZAI KIADÓ

Minőségi tankönyvekkel
a magyar oktatásért!

Szép könyvekből jól tanítani!

Az Apáczai Kiadó az 1., 5. és 9. évfolyamon a NAT-ban meghatározott valamennyi műveltségi területen az új kerettantervnek megfelelően átdolgozott tankönyveivel várja az iskolák tankönyvmegrendeléseit!

Az **első évfolyamon** minden tantárgyhoz tartós tankönyvet készítettünk a matematika munkáltató tankönyvünk és feladatgyűjteményünk kivételével. (Ezek megtartották a munkáltató jellegüket.) Az 1. évfolyamos tankönyveink mintapéldányait megújult borítóval és igen igényes belső tartalommal már minden iskolába eljuttattuk: nézzék meg és rendeljék meg!

Az **ötödik évfolyamon** – bár még nem kötelező – az Apáczai Kiadó az új kerettantervre átdolgozott tankönyveit tartós (keményítáblás, cérnafűzött) és hagyományos, kartonált kivitelben is elkészítette. Az 5. évfolyamos tankönyveinket a rendkívül esztétikus, 21. századi új dizájnnal már minden iskolában kézbe vehetik a pedagógusok, hogy felelősen rendeljék meg a szükséges tankönyveket!

A középiskolák **9. évfolyamára** ugyancsak elkészültek az új kerettantervre átdolgozott, küllemében a korosztály vizuális ízlésének megfelelő tankönyveink!

Keressék katalógusunkat a www.apaczai.hu honlapunkon, ahonnan a megrendelőlapokat is letölthetik, melyek segítségével ajándék tanári tiszteletpéldányt, kézikönyveket, tanmeneteket, szemléltetőeszközöket, interaktív tananyagot rendelhetnek. Tankönyveinket nagy példányszám-ban rendelő vagy szerződéses iskoláink naplókat, ellenőrzőket is rendelhetnek ajándékba.